

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno redkeje in praznike. — Inserati do 80 petič 8 Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50. večji inserati petič vrsta Din 4.—. Popusti po dogovoru. In eratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 144.— Din. za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Odmev zagrebških odkritij v Beogradu

Vest o odkritju teroristične akcije v Zagrebu je izzvala v Beogradu silno presenečenje in radost, da atentati niso uspeli — Bombe in ekrazit potekajo iz neke italijanske tovarne

Beograd, 24. decembra. M. Kakor že javljeno, je zagrebška policija prišla zadnje dni na sled organizirani teroristični akciji, ki je nameravala izvršiti celo vrsto atentatov v dneh, ko so zastopniki hrvatskih mest odhajali v Beograd pokloniti se Nj. V. kralju. Zlasti so nameravali pognati v zrak posebni vlak, s katerim so potovale poklonitvene deputacije iz savske in primorske banovine iz Zagreba v Beograd. Tudi v zagrebško katedralo je bil položen pekleniški stroj in enako so nameravali teroristi onemogočiti s pekleniškim stroji slavnostno akademijo v hotelu »Esplanade«. Policija je aretirala vse glavne krivce in sodišče je odredilo preiskovalni zapor tudi nad bivšim narodnim poslancom bivše hrvatske seljaške stranke dr. Vladimirkom Mačkom, glede katerega so izpovedali aretiranci, da je dal na razpolago finančna sredstva. Dr. Vladimirk Maček je bil dne 22. t. m. aretiran.

Vest o odkritju te akcije, še bolj pa vest o njenih namerah, da bi s tako zločinskih podvigih motila vso narodno proslavo kraljevega rojstnega dne in enodnevno manifestacijo narodnega in državnega edinstva, je izzvala v vsej

beograjski javnosti silno presenečenje. Vse mesto govori in razpravlja samo o tem razkritju. Na ulicah in doma, na tramvaju in v lokalih, v pisarnah in trgovinah, povsod se sliši razgovor samo o tem. Beograjčanom se zdi vse to naravnost nemogoče.

Docela neverjetno se jim zdi, da bi mogla taka akcija vzkliti na zagrebških tleh, na onih tleh, kjer je vznikla ideja jugoslovenstva. Vse je prepričano, da je vse to delo inozemstva in elementov, ki hočejo rušiti vzpostavljeno slovo in mir v našem jugoslovenskem domu. Vsa beograjska javnost iskreno obžaluje, da so si ti elementi izbrali baš beli Zagreb za torišče svojih intrig in zločinskih podvigov. Najpriprostejši beograjski mešan in sleherni prejšnji in sedanj politik je prepričan o tem, da je vse to delo tujih elementov in to tem bolj, ker metode, kakršne so pokazali s to svojo akcijo, niso bile nikdar hrvatske, daš je bila nekdanja hrvatska opozicija znana kot zelo razborita. Tem večje je zadovoljstvo, da atentati, ki so jih nameravali izvršiti ti elementi, niso uspeli. Obžalovati je le, da so sovražniki miru in sprave v Jugoslaviji izkoristili največ nekatere domačine in jih napra-

vili za svoje slepe orodje.

Prav posebno zadovoljstvo pa vlada nad tem, da se nihče ni ustrašil teh groženj, četudi se je govorilo v Zagrebu že delj časa, da je policija prišla na sled atentatorjem, ki hočejo pognati v zrak poklonitvene deputacije. Niti eden izmed najavljenih članov deputacij ni odstopil. Splošno se pričakuje, da bo efekt razkritja v Zagrebu in v vsej jugoslovenski javnosti tak, da bo meščanstvo samo raziralo na način, ki bo v bodoče onemogočil vsako tako akcijo in ki bo iztrebil tako zločinsko mentaliteto, ki bi mirno žrtvovala na stotine človeških življenj in vrgla na Zagreb črn sramoten madež.

— Beograd, 24. dec. M. O zagrebških razkritjih se še doznavajo: Bombe in ekrazit, ki so jih našle oblasti v zvezi z odkritjem teroristične akcije, potekajo iz neke italijanske tovarne. Po priznanju aretirancev je bilo izdelanih vsega 6 pekleniških strojev. Štirje so že v rokah policije, dočim dveh še niso našli. Aretiranci so označili mesto, kjer so skriti, vendar pa jih doslej še niso odkrili.

Fašisti zopet izganjajo naše ljudi

V zadnjih dneh so zopet začeli brez povoda izganjati našince, ki imajo po nettunskih konvencijah pravico do bivanja v Italiji

Beograd, 24. decembra. Današnja »Politička« poroča z Reke:

Te dni so pričele fašistične organizacije po naročilu iz Rima znova preganjanje naše državljane, ki bivajo na italijanskih ozemljih in imajo v smislu nettunskih konvencij enako pravico, kakor jih uživajo italijanski državljani na našem ozemlju. Fašisti se pri tem poslužujejo dokaj enostavnih metod. Kvarnerski prefekt pozove našega podanika na kvesturo ne glede na to, ali živi na tem ozemlju že 20 ali še več let, in mu kratkoma sporoči, da mora v roku 8 dni zapustiti italijansko ozemlje. V nobenem primeru doslej ni bil naveden razlog za ta izgon. Fašistične oblasti pa

tudi onemogočajo našim ljudem, da bi uredili svoje privatne zadeve. V večini primerov gre za pošestmese, ki imajo svoje nepremičnine. Vse to morajo pustiti neurejeno in največkrat brez nadzorstva ter tako rekoč preko noči zbežati preko meje. Mnogi so se obrnili za intervencijo na našega konzula. Toda predno je mogel konzul sploh kaj ukreniti, so fašisti že izgnali prizadete našega državljane in tako v naprej obrezuspešili vsako intervencijo. V zadnjih dneh je bilo na ta način izgnanih nad 10 jugoslovenskih rodbin. Verjetno je, da bodo fašisti nadaljevali s to prakso vse do tedaj, da preženejo vse naše ljudi.

Sprejem poklonitvenih deputacij iz vardarske in moravske banovine

Vršile se bodo enake svečanosti, kakor pri sprejemu hrvatskih deputacij

Beograd, 24. decembra. V prestolnici je izgotovljen definitivni program za sprejem poklonitvenih deputacij iz moravske in vardarske banovine. Predstavniki beograjske občine se bodo že danes odpeljali deputacijam naproti do Lapova, kjer bodo odposlance najsvetelneje sprejeli. V Beogradu prispejejo deputacije s spremstvom danes popoldne ob 17.30, kjer bodo že na kolodvoru

sprejeli goste predstavniki vseh organizacij in korporacij prestolnice z godbo na čelu. Dne 25., na katoliški božič, se bo vršilo v dvorani nove univerze predavanje dr. Vlade Čorovića o značajni vardarske banovine. Opoldne bo svečan obed, zvečer ob 17.30 pa sprejem deputacij na dvoru. Naslednji dan 26. t. m. bodo obiskale deputacije grob neznanega junaka in Topolo.

Preprečen atentat na belgijsko kraljevsko družino

Bruselj, 24. decembra. Taina belgijska policija je odkrila organizacijo italijanskih anarhistov v Bruslju, ki so pripravljali atentat na belgijsko kraljevsko družino. Atentat naj bi se izvršil začetkom meseca januarja. Atentatorje so izdala grožnja pisma, ki so jih že pred meseci prejeli belgijski ministri Jaspars, Paul Emile Janson in Brockneville. Anarhisti so ministrom grozili s smrtjo, če ne preprečijo, da belgijska kraljevska družina da oficijelno dovoljenje za poroko princese Marije z italijanskim prestolonaslednikom Umbertoom.

Vlak običal v snegu

Bukarešta, 24. decembra. Simplon Express je včeraj običal v bližini Pitestija v snegu, ter je mogel nadaljevati vožnjo šele s trirno zamudo. Na progi Pitestij-Pijatra Olt je sneg skoraj dva metra visok. Pri postaji Praporescu je sneg tako visoko zapadel, da so se od nekega vlaka videle samo strehe. 37 potnikov vlaka je moralo nad 12 ur vztrajati v mrazu, dokler ni prišla prva pomoč. Nekaterim od njih so zmrznili udi, tako da so jih morali prepeljati v bolnico.

Efekt Hugenbergovega plebiscita

— Berlin, 24. decembra. g. Listi vseh strank z izjemo nemške nacionalnih ugotavljajo, da se je akcija Hugenberga docela ponesrečila. Svetovna javnost sedaj jasno vidi, da je nemški narod v svoji veliki večini proti katastrofalni politiki in za nadaljevanje Stresemannove politike sporazuma. Stroški Hugenbergove demonstracije znašajo tri in pol milijonov mark (nad 45 milijonov Din), ki jih mora sedaj plačati nemška država.

Legar v Moskvi

Moskva, 24. decembra. AA. Ker so oblasti zanemarjale kanale in vodovode, se širi tifus. Prebivalci zato ne pijejo vode iz mestnega vodovoda in kupujejo vodo od kmetov v okolici, ki jo že prodajo na debelo. Tudi rečna vojska pije vodo, ki jo dovažajo iz okolice.

Ženska volilna pravica v Grčiji

Atene, 24. decembra. Grški parlament je na svoji včerajšnji popoldanski seji definitivno odobril zakon o ženski volilni pravici. Zakon je danes objavljen v današnjih »Službenih Novinah« in stopi takoj v veljavo. S tem zakonom se priznava ženskam v starosti nad 21 let volilna pravica

Zakon o povračilu vojne škode

Beograd, 24. decembra. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog ministra financ in v soglasju s predsednikom ministrskega sveta podpisal in proglasil zakon o podaljšanju povračila vojne škode, ki je bila prisojena po uredbi o povračilu vojne škode z dne 30. junija 1920. l. ter z njenimi izjemami in dopolnitvami ter po pravilniku o sodiščih za povračilo vojne škode v obmejnih krajih. Zakon slove:

§ 1. Izvršne razsodbe o prisojenem povračilu vojne škode po uredbi z dne 30. junija 1920. l. in njenih izjemah in dopolnitvah kakor tudi izvršne razsodbe na podlagi pravilnika o sodiščih za povračilo vojne škode v obmejnih krajih z dne 25. maja 1923. l., ki niso bile doslej predložene v izplačilo, se lahko predložijo najdalje do 30. junija 1930. l.

V tem roku se morajo izvršne razsodbe po uredbi z dne 30. maja 1920. l. naknadno predložiti oddelku državnih dolgov v ministrstvu financ, a po predpisih pravilnika z dne 25. maja 1923. l. in na podlagi čl. 10 uredbi o izplačilu vojne škode osebam, ki so po čl. 29 zakona o izplačilu vojne škode pooblaščen, morajo sodišča zaključiti svoje delo do 31. marca 1930.

§ 2. Ta zakon stopi v veljavo in dobi obvezno moč z dnem, ko se razglasi v »Službenih novinah«.

Francoska delegacija za haasko konferenco

Pariz, 24. dec. AA. Na današnji seji ministrskega sveta je bila določena delegacija, ki bo zastopala Francijo na pomorsko-razorožitveni konferenci v Londonu. V delegaciji bodo Tardieu, Briand, Leygues, Pietri, Defflorio in več pomorskih strokovnjakov.

Protiboljševski upori v Rusiji

Moskva, 24. decembra. a. a. Vladni krogi so zelo vznemirjeni zaradi novih pobun v sovjetski Ukrajini, zlasti v okolici Kijeva. Tam je prišlo do več napadov na agente GPU s strani kmetov, pri čemer so bili štirje agenti GPU ubiti. Morala sta intervenirati policija in vojaštvo s strelnimi puškami ter je bilo pri spopadu 10 oseb ubitih. 25 na ranjenih. Tudi v okolici Harkova je prišlo do revolt. Vlada sodi, da obstoji organizirana zarota, ki ima mnogo privrženecv.

Insolvenca velike italijanske trdnje

Rim, 24. decembra. d. Veletrgovina z vinom Nicolij je ustavila svoja izplačila, ker je njen lastnik sin pred kratkim umrlega senatorja Nicolinija zapravil vse premoženje trdnje ter napravil še 10 milijonov lir dolgov. Policija je aretirala zapravljivega sina in več število uradnikov, ki je pomagalo upropaščati staro trdnjo.

Sreča letalcev v nesreči

Pariz, AA. Letalca Le Brix in Rossi, ki sta skušala poleteti do Saigona, je zadela nova neizgoda. Zračne sile so bile jače od njune volje. V Birmanu sta bila prisiljena skočiti iz letala in se s padali spustiti na tla, dočim sta letalo prepustila usodi. Rossi je bil lažje ranjen. Le Brix je ostal nepoškodovan. Letalo in pošta sta uničena.

Popolno črtanje avstrijskih reparacij?

Mala antanta se bo na haaski konferenci izjavila za črtanje avstrijskih reparacij, če izvede Avstrija razorožitev Heimwehra in Schutzbunda

Beograd, 24. decembra. M. Angleški list »Sunday Times« objavlja članek o haaski konferenci izražajoč mišljenje, da se bo na tej konferenci posrečilo končno izbrisati vse reparacijske obveznosti Avstrije, ker so na merodajnih mestih spoznali, da nima smisla zanašati se nato, da bi Avstrija kdaj mogla plačati svoje reparacijske dolge. Misli se, da bo tudi Mala antanta pristala na brisanje avstrijskih dolgov, ako se Avstrija obveže izvršiti popolno notranjo razorožitev.

Konvencija o ukinitvi izvoznih in uvoznih omejitev

Jugoslavija in Rumunija sta podpisali konvencijo pogojno, da pristopijo vse ostale države

Pariz, 24. dec. Protokol mednarodne konference za ukinitve uvoznih in izvoznih prepovedi, ki se je končala 20. t. m., so podpisale Avstrija, Nemčija, Belgija, Danska, Zedinjene države, Francija, Anglija, Irska, Madžarska, Japonska, Luksemburg, Norveška, Holandija, Portugalska, Švica in Jugoslavija. Italija, Rumunija, Finska in Švedska so si pridržale pravico, da ga podpisajo kasneje. Države, ki so brezpogojno podpisale protokol, ga bodo uveljavile 1. januarja. Po dogovoru bodo

morale tekom 6 mesecev ukiniti razne prohibitive in omejitvene carine. Pogodbene stranke si pridržujejo pravice, da odpovedo konvencijo pred potekom veljavne dobe petih let, kakor predvideva konvencija. Rumunija in Jugoslavija sta pristali na konvencijo pod pogojem, da bodo do 1. julija 1930 pristopile k konvenciji tudi druge države. V nasprotnem primeru bosta Rumunija in Jugoslavija smatrali, da konvencija za njih ni več veljavna.

Kongres dijaške Male antante

Vršil se bo februarja 1930 v Pragi ter bo razpravljal o praktičnem izvajanju programa

Praga, 23. decembra. p. Včeraj je bilo zaključeno zasedanje dijaške Male antante. Slovensko dijaštvo je zastopal na konferenci pravnik ljubljanske univerze Vekoslav Iskra. Na tokratnem zasedanju se je vršila razprava o praktičnem izvajanju programa dijaške Male antante, zlasti kar se tiče medsebojne izmenjave dijaštva, štipendistov, organizacije, ekskurzij in izmenjave dijaških publikacij. Razpravljalo se je tudi o tesnejšem kulturnem in sportnem sodelovanju. Sklenjeno je bilo, da se bo vršil l. 1930,

bržkone že meseca februarja, v Pragi kongres dijakov Male antante, na katerem bodo poročali Čehi o političnem, Rumuni o gospodarskem in Jugoslovenci o maloantantnem problemu v zvezi z Jadranskim morjem. Po končanih konferencah je sprejel delegacija dijaške Male antante češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš, ki je v svojem govoru prisrčno pozdravil znanje dijaštva za Malo antanto in naglasil veliko važnost tesnejšega sodelovanja v okviru Male antante.

Sredozemski locarnski pakt

Pariz, 23. decembra. s. Kakor javlja Newyork Herald, se v tukajšnjih krogih govori o posebnem varnostnem paktu med sredozemskimi državami, o katerem se bo razpravljalo na londonski razorožitveni konferenci. Ta misel se je začela pri francosko-italijanskih pogajanjih. Francija jo podpira. V not, ki jo je italijanski poslanik v soboto izročil Briand, se je ta misel iznova obrazložila. K temu paktu bi poleg Francije pristopile Italija, Anglija in Španija.

Pariz, 23. decembra. s. »Echo de Paris« doznava k včerajšnjemu razgovoru ministrskega predsednika Tardieua z belgijskim ministrskim predsednikom Jaspierjem, da bo kot termin za otvoritev druge haaske konference ostal 3. januar. V vladnih krogih upajo, da bo konferenca kronana s uspehom. Menijo celo, da se bo končala že v enem tednu.

Zlate zobe samo za komuniste

Moskva, 23. decembra. AA. Komisariat za zdravstvo je poslal vsem zobozdravnikom okrožnico, v kateri jim priporoča največjo štedljivost pri uporabi zlata za zobozdravniške svrhe. Zobozdravniki morajo upoštevati poredko in socialni položaj svojih pacientov. Prvenstvo pri uporabi zlata gre članom komunistične stranke. Pacienti, ki ne pripadajo stranki in ki žele zlate plovbe na svojih zobeh morajo izročiti državni blagajni dvakratno količino potrebnega zlata. Zobozdravnik sme opraviti potrebna zdravniška dela, le ako se dotična oseba izkaže, s potrditelno finančno urada o izročeni predpisani količini zlata.

Pasivnost bolgarske trgovinske bilance

Sofija, 24. dec. AA. Po poročilu lista »Luč« je bolgarska trgovinska bilanca za minuli 11 mesecev pasivna za okoli 2 milijardi levov. Importiranega je bilo blaga za 7 in pol milijarde, izvoženega pa za 5 milijard 600 milijonov levov.

Kopalšče, Tabor

Je odprto za praznike: Torek, dne 24. t. m., ves dan od 8. ure preko popoldne do 20. ure, sobota, dne 28. t. m., ves dan, nedelja 29. t. m. dopoldne in torek 31. t. m. ves dan. Po praznikih pa kakor običajno, vsako sredo in soboto ves dan in tedeljo dopoldan.

Se priporoča UPRAVA KOPALIŠČA.

Boljševski vampir

Varšava, 24. dec. AA. Poljsko časopisje priobčuje podrobne podatke o smrtnih obsojnih v Rusiji. Tako se znani krivniki, bivši menih Gurov hvali, da je doslej izvršil več kot 3000 smrtnih obsodb. Izjavil je, da ne bo pustil preje svojega groznega posla, dokler ne izvrši 5000 smrtnih obsodb. Navzlic temu pa mu že popuščajo živci, tako, da se mora vsakikrat hudo opiti. Ob sobotah je dvorišče podobno pravi klavnici. Iz ječ se čujejo obupni klici. Posebno kruti so mlajši jetničarji.

Strah
pranja

je za vedno prežnan, ako perete z Schichtovim RADIONOM. Način je povsem enostaven in udoben: 1. Običajno namakanje preko noči. 2. Raztopiti Schichtov RADION v mrzli vodi in perilo 20 minut prekuhati. 3. Perilo najprvo v topli, nato večkrat v mrzli vodi dobro izplakniti.

En sam poskus in uverili se bode, da tako lahko, poceni in varčno pere samo

Schichtov
RADION

Borzna poročila.

Borze danes niso poslovala.

Ljubljanske komunikacije

Naloge mestne občine v pogledu zgraditve in vzdrževanja cest in ulic — Zanemarjanje cest in gospodarska škoda

Ljubljana, 24. decembra.

Vse je od dobrih komunikacij odvisno. Živahno gospodarsko življenje, trgovina, obrt in industrija je onemogočena, ako nima za svoj promet vzornih cest na razpolago. Vsak občan je opravičeno nevoljen, ako niso ceste in poti v redu, in da ga ovirajo pri izvrševanju dnevnih poslov. O tujkem prometu niti govora ne more biti, ako ljudje tonejo v blatu in oblakih prahu. Zato posebno mesta, kjer je osredotočen promet, skrbje za dobro urejene komunikacije. In mora se priznati, tudi Ljubljana je v povojni dobi veliko storišča, da je zboljšala ceste in ustvarila možnost za razvoj modernega prometa.

Za ceste, ulice in trge je v proračunskem predlogu ljubljanske občine za leto 1930 predviden znesek 9.799.594 Din. Potrebščina za vzdrževanje cest, ulic in trgovaških površin, ki jih je občina, znaša 6.417.568 Din, za čiščenje mesta Din 2.641.826, za razsvetljavo Din 595.200, za zavarovalni prispevek in ostalo 145.000 Din. Leto 1928 je bilo za vzdrževanje cest, ulic in trgov izdano 4.163.455 Din, dočim je bilo 1929 v to svrhu proračunjenih samo 2.459.762 Din. Vrednost proračunskih sredstev je namreč ljubljanski občinski svet bil pripravljen znižati prvotno postavko za vzdrževanje cest, ulic in trgov za 1.713.400 Din. Ostalo je v proračunu samo to, kar je bilo potrebno za redno vzdrževanje cest, vsa večja poravnala in posebno napravo novih hodnikov in prehodov, se je pa odložilo na prihodnji čas. Ista usoda kot cest, ulice in trge je zadela tudi javne nasade, vodne zgradbe, mostove in ograje, kanale in parke.

Zaenkrat je v proračunskem predlogu popravljena velika napaka proračuna za leto 1929 na ta način, da so predvideni enaki višini kot leta 1928. Ako bi obveljal proračunski predlog, potem smemo pričakovati, da se bo v Ljubljani poleg rednih del na cestah in ulicah, še uredilo premožno zanemarjenih cest in kar je zelo mučno, nekaj hodnikov in prehodov bo napravljenih in s tem ustrezno glasnim zahtevam občanov.

Znano je, da proračunski predlog ljubljanske občine, izkazuje zaenkrat 3.689.322 Din primanjkljaja, ki je nastal predvsem zato, ker je občina v proračun računala s 4 1/2 milijonsko zgubo na dohodkih maksimalne trošarine. Za primanjkljaj bo iskati kritja in verjetno je, da se bo našel kdo, ki bo trdil, da je zmanjšati zopet predvsem izdatke za vzdrževanje cest, ulic in trgov. Ako bo našel ta nekdo poslušna ušesa, se nam zna zopet zgoditi, da imamo cestni proračun za leto 1930 enak onemu iz leta 1929, kar znači nazadovanje in primeri iz leta 1928. Še kot: osvojenost bi bilo pomembno pogrešno načelo, da v rednem proračunu ni mesta za večja cestna dela, ampak za najmanjše vzdrževanje že obstoječih komunikacij. Torej, izdatki za vse nove komunikacije naj se krijejo iz investicijskih, in občinski proračun bodi razbremenjen teh izdatkov. Ako bi obveljalo to načelo, bi bilo sigurno kvarno za mesto, kajti nikakor ne gre, da prevažimo vsako spopolnitev in graditve cestnega omrežja na dolg in preobremenjeno mestno občino z investicijski, ki so neproduktivne in ne donosajo direktno nobenih dohodkov. Pravilno je, da se velike cestne zgradbe krijejo s posojili, popolnoma napačno pa je, da bi in občina že napravila prehodov in hodnikov smatrala za investicijsko delo. V rednem mestnem proračunu morajo torej ostati priskrba sredstva za naprave cest, ulic in trgov in je preobremenjen finančni težko zelo malo vredna, ako se poslužijo metode črtanja ravno pri cestah in ulicah, ki so za Ljubljano vsaj tako važna, kot na pr. stanovanjske hiše. Razvoj mesta ustavi, ako odlagamo ureditev cest in ulic; trgovina in obrt in tujskemu prometu slabo služimo, ako smo za slabe komunikacije. Ljubljani sploh dobro počemo, ako se predvsem zaletujemo v proračun za ceste in ulice, črtamo neodložljiva dela, ali se celo bavimo z mislijo, preložiti vse izdatke za dograditev cest na dolgoletne investicije, ki že v drugih poglavjih mestnega proračuna preobremenjujejo občinsko gospodarstvo.

Kadar se govori o proračunski potrebščini za ljubljanske ceste in ulice se navadno kaže le na velik izdatek, malo se pa upošteva, kako ogromno dolžino komunikacij se mora s tem denarjem vzdrževati.

V zadnjih desetih letih je mestna občina odprla preko 100 novih komunikacij. Leta 1918 je znašala dolžina ljubljanskih komunikacij 111 km, leta 1929 pa znaša že 147,9 km. Leta 1918 je bilo tlakovanih in mahadamsko v vsej in delni širini izgrajenih komunikacij 94,8 km, leta 1929 pa 119,1 km, torej za 24,3 km več. Neizgrajenih komunikacij je pa bilo leta 1918 16,3 km, leta 1929 pa 28,7 km. Te številke nam kažejo, da je Ljubljana v povojni dobi veliko storišča za zgraditev novih komunikacij, ostala je pa navzlic velikim naporom in zastanku, ki bo z vsakim letom večji, ako bo črtanje proračuna zadelo odsele predvsem potrebščine za ceste in ulice. Čisto nič ne pomaga, z razvojem in širjenjem mesta mora občina računati z večjimi izdatki za komunikacije. Prezreti to dejstvo se pravi, krati občino v položaj, da bo morala prihodnja leta naenkrat izvršiti vse zamujeno in naenkrat investirati ogromne milijone, kar bi se preje lahko izvršilo postopoma in finančno-gospodarsko manj občutljivo.

Zelo živjuje izdatke za komunikacije v Ljubljani način zazidave v novejši dobi. Na mestu da bi se mesto širilo iz centra na ven, se vrše zazidave na vseh koncih in krajih mestnega pomenja. Zahtevne novih naselbin, ležečih večkrat na skrajnih periferijah mesta, so: občina naj zgradi in vzdržuje ceste, vplete vodovod in elektri-

ko in izvrši cestno kanalizacijo. Po skoraj mrtvih ulicah zazida občina nato ogromne denarje, v sredini mesta pa ostajajo prazne parcele, mesto bi se te najprej zazidalo, da bi šel razvoj mesta na ven in ne obratno, in da bi občina zgradila vsako leto le toliko cest, kolikor jih je res potrebno. Čež polja in ob se nerazparceliranih zemljišč gradi občina ceste, v svoje občutno finančno breme in v korist predvsem lastnikom stavebnih parcel. Kajti kakor hitro občina zgradi ceste in napelje vodovod in elektriko, takoj poskoči zemljišče za 50 odstotkov, prav na račun stroškov, ki jih je imela občina, torej splošnost in v korist posameznika, ki nima na vseh delih in finančnih žrtvah prav nobene zasluge. Upajmo, da bo nov davek na nezazidane parcele opravič svoje in predvsem povzročil, da se zazidave mesta ne bodo več vršile tako neekonomično.

Veliki, novi stroški so naloženi mestni občini tudi z novim cestnim zakonom, ki predpisuje, da mora občina vzdrževati vse državne ceste, ki tečejo po pomenu mestne občine. Dolžina erarskih cest na ozemlju mestne občine znaša okrog 10 km in so to: Rimska, Emenska, Colzova cesta, Trubarjeva ulica, Sv. Jakoba trg, Rožna ulica, Florjanska ulica, Karlovska, Dolenjska, Bleiweisova, Tržaška, Gosposvetska, Celovška in Dunajska cesta.

Avtomobilni promet je tudi v Ljubljani vedno večji. Avtomobil pa zahteva dobre ceste s prav posebnimi oziroma na utrdivih vrhnje plasti cestišč. To pa zopet stane denar. Izdatkov se tudi Ljubljana ne bo izognila, na manj s tem, da črta proračunske postavke in odlašaj z rešitvijo komunikacijskih vprašanj ter tudi avtomobilizacije prometa.

Razven ureditev cestišč je nujno potrebna tudi ureditev trotoarjev. V tem pogledu se je mesto silno zanemarilo in je samo v centru mesta položiti še preko 80.000 m² pločnika.

Že vse površne ugotovitve dokazujejo, da je proračunski predlog v zadevi cest, ulic in trgov premajhen in da z daleka ne zadostujejo notranji zneski za izvrševanje ogromnih nalog, ki jih ima občina v pogledu komunikacij. O znižanju proračunskih postavk ni govora. Sicer bi pa bila prehuda trditve, da želi vsa Ljubljana znanje proračuna za ceste in ulice. Nasprotno, zelo številni so glasovi, ki celo pravijo, da bi morala Ljubljana kar z ameriško naglico urediti svoje komunikacije. Kajti kar je n. pr. v Nemčiji mogoče, je tudi pri nas. In končno tudi sorazmerno niso proračunski občin v Nemčiji tako obremenjeni z izdatki za komunikacije. Da se v Nemčiji vzorno vzdržujejo in pospešeno grade ceste je res, kot je res, da so občine s posebno umestnim zakonom razrešene velikih gmočnih žrtv za otvoritev novih cest. Ta zakon nalaga parcelantom zemljišč, da morajo nositi vse stroške in dajatve za brezplačen odstop cestnega zemljišča, za napravo cest, hodnikov, kanalizacije in razsvetljave, poleg tega morajo pa še tekom prvih petih let sami vzdrževati vse nove naprave. Kar tak zakon uveljavimo tudi za jugoslovanska mesta in občine bodo razbremenjeni marsikaterih izdatkov in z ameriško naglico se lahko odpiralo nove ceste na stroške — parcelantov.

je izjavil načrt glede eksploatacije Bele Krajine, je Ivan ugal, kaj bi. Iz zadreg sta ga rešili prijatelji Malči in Milena, dve čedni punčki.

—Oh, srčka, ravno prav sta prišla, ju je pozdravil Ivan. Prejel sem namreč od Higijenskega zavoda nalog, naj malce pogledam po mestu in ugotovim, kako je pri peklih, zlasti pa pri slaščičarjih. Po mestu se namreč govori, da slaščičarji slaščice s saharinom, kar bo nemara res, kajti saharin se tiho taji kar na debelo. Ali grsta z menoj?

Malči in Milena sta bili zadovoljni in odšli sta z njim. Samozavestno je stopil Ivan v prvo slaščičarno, predstavil se je kot zastopnik Higijenskega zavoda v Ljubljani in zahteval krožnik slaščice, češ, da jih mora pokusiti in preizkusiti.

Slaščičarko je samozavestni Ivanov nastop kar frapiral. Hitro je postregla imenitnemu gospodu s slaščicam. Prinesla mu je cel krožnik tort, peciva in drugih slaščic.

—Jelita, punčki, je dejal Ivan in sedel za mizo. Pokusil je par slaščic, nenadoma pa je dejal: Malči, ali se ti ne zdi, da imajo torte okus po saharinu? Meni se zdi, da ni vse v redu. Gospa, — se je obrnil k slaščičarki, — na žalost sem primoran ovaditi vas.

Slaščičarka je vsa obupana zatrijevala, da v slaščicah ni trohice saharina in da je vse narejeno s pristnim prvim slaščičarjem. Ivan se pa ni dal prepričati. —Saharin je vmes, torte smrdijo po saharinu, — je trdil. Pomignil je prijateljicam in vsi trije so zapustili slaščičarno, ne meneč se za obupano slaščičarko, ki je v duhu že videla svoj žalosten konec.

Z Malčko in Mileno pod pazduho je Ivan zavlil še v dve drugi slaščičarni, kjer se je ponovila ista komedija. V četrti mu je pa spodletelo. Zahtevali so, naj se legitimira, ker pa ni imel legitimacije, so pozvali stražnika. Malči in Milena sta jo naglo odkurili. Ivan je pa moral s stražnikom. Epilog Gogoljevega Revizorja bo na sodišču. Ivan je obtožen po paragrafu 104 in 99. V bodoče ga bo najbrž minilo veselo kontrolirati slaščice.

Prosveta

Drama

Začetek ob 20.

Sreda, 25. decembra ob 15: Janezek-Nosanček. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene.

Sreda, 25. decembra ob 20: Krog s kredom. Izven.

Četrtek, 26. decembra ob 15: Peterčkove poslednje sanje. Izven.

Četrtek, 26. decembra ob 20: Don Carlos. Izven.

Petek, 27. decembra: zaprto.

Sobota, 28. decembra: Brez ljubezni. Red E

Nedelja, 29. decembra ob 15: Nevesta s krono. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Nedelja, 29. decembra ob 20: Naš gospod župnik. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Ponedeljek, 30. decembra: zaprto.

Torek, 31. decembra ob 21: Utopljena. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Mladinski predstavi v ljubljanski drami, Na Sveti dan popoldne ob treh vprizori ljubljanska drama priljubljeno mladinsko igro Janezek-Nosanček kot ljudsko predstavo pri znižanih cenah. Na Stefanovo pa Peterčkove poslednje sanje z malim Mitjo Gorcem v naslovni vlogi malega Peterčka. Starše, ki žele privoščiti za prazni-

Pomnite!

Iutri na božični dan velika premijera epohalnega vefilma iz seksualnega življenja sodobne mladine!

Čitajte!

Po poti sramote...

(DER WEG DER SCHANDE...)

V glavni vlogi lepa. H. FOSTER!

Matere, čuvajte svoje hčere...

to je obupni končni klic tega filma, ki si ga mora ogledati vsakdo, da bo jasno videl, kako lahko je priti mlademu dekletu na pot sramote...

Preskrbite si pravočasno vstopnice!

Ob pol 11., 3., pol 5., 6., pol 8., 9.

Telefon 2730.

KINO LJUBLJANSKI DVOR.

Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Ponedeljek, 30. decembra: zaprto.

Torek, 31. decembra ob 16: Tičar, opereta. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Ljubljanska opera vprizori na Sveti dan zvečer ob pol 20. Wagnerjevo opero »Valikra«, ki se je s tolikim uspehom pela parkrat tekom letošnje sezone na našem opernem odru, kar je le nov dokaz resnega umetniškega stremeljenja naše opere. Valikro dirigira ravnatelj Polič, režijo ima g. Boris Krivecki. Vsa zasedba kakor pri premijeri, le Hundinga poje tokrat g. Rumpelj.

Grofica Marica. Preko petdesetkrat je bila izvajana ta Kalmanova opereta v naši operi, vselej z velikim uspehom in v splošno zadovoljstvo naše publike. Sploh je Grofica Marica ena najbolj posređenih naših operetnih predstav, kar jasno dokazuje številni obiski pri vsaki vprizoritvi. Zasedba je kakor običajno in je v rokah naših prvih operetnih moči, ki nastopajo tudi v opereti: gospe Poličeve, Balatkove in Rakarjeve ter gg. Drenovca, Pečka, Janka in Povheta, ki vodi tudi režijo. Opereto dirigira kapelnik Neftal. Veljajo znižane operne cene.

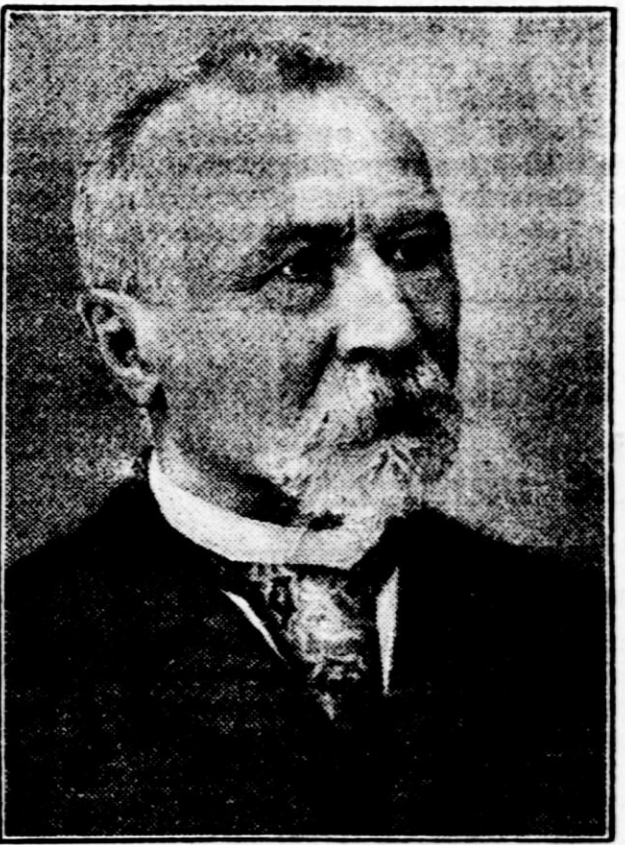
Car in tesar je brez dvoma ena najboljših komičnih oper svetovne literature. Krescija župana g. Križaja je nedosežna tako v pevskem, kakor tudi igralskem oziru. Poleg njega nastopijo še ga. Ribčeva in gđ. Španova ter gg. Grba, Janko, Kovč in Rumpelj. Opero dirigira kapelnik Štritol. A četrtkovno predstavo veljajo znižane operne cene.

G. Julij Betetto, stiber slovenske opere, je odzdravil in nastopi po daljšem preledku prvič v letošnji sezoni v nedeljo dne 29. t. m. v eni svojih najboljših vlog v Thomasovi operi Mignon, kjer poje z nedosežno milino vlogo Loharia. Stevilne prijatelje odličnega našega umetnika opozarjamo na ta njegov nastop.

Predprodaja gledaliških vstopnic v sredo in četrtek od 10. do pol 13. ure se vrši ločeno in sicer za opero v običajni dnevni blagajni, za dramo pa v vestibulu opernega poslopja (glavni vhod).

100letnica rojstva Benjaminina Ipavca

Kdo ne pozna večno mlade in lepe »Bodi zdrava, domovina«, kdo ne pozna »Slovenske pesmi«, »Kaj doni, sladko se glasi«, pesmi, iz katerega vsakega zloga in tona zveni iskrena ljubezen do rodne zemlje. Kdo ne pozna nad vse ljubke »Planinske rože«, — »Stoji v planini vas«?

Na letošnji sveti večer ne bo naš radio pošiljal v svet le krasnih božičnih in obujal s tem našim rojakom daleč po svetu spomina na našo krasno domovino, poročal bo v svet gotovo tudi to, da se je na ta večer pred 100 leti veselila v St. Jurju pri Celju mati rojstva fantiča, ki je postal naš najplodovitejši in nenadomestljivi skladatelj Benjamin Ipavec. Veliko imamo glasbeno nadarjenih mozi, a niso imeli prilike svojih naravnih darov s študijem dvigniti. Benjamin Ipavec in njegov brat Gustav pa sta imela srečo, da sta si svojo prirojeno glasbeno nadarjenost spopolnila z glasbenim študijem v Celju, Gradcu in na Dunaju. Navdušena za vse lepo ju je zajel val revolucije l. 1848; pa nista se lotila politike, a koristila sta svojemu nrodu bolj kot vsi politiki, ker sta ga dvigala s svojimi pesmimi. Kot teoretsko neobrazen glasbenik ni Benjamin ostal pri preprosti obliki narodne pesmi, temveč je hrepel podati svojemu narodu skladbe širše oblike. Zložil je poleg nešteto pesni za zbor in solospve tudi častni kantanti »Na Prešernovem domu« in kantanto v proslavo 70letnice dr. Janeza Bleiweissa. Njegova opereta »Tičnik« je skladba še širšega obsega. Največje njegovo delo pa je njegova opera »Teharski plemiči«. Ali ne bi kazalo, da bi za stoletnico njegovega rojstva izdala Glasbena Matica njegova dela v celoti? Ali ne bi kazalo, da se prižive s predelavo »Teharski plemiči«? Dobi bi brez dvoma radi njene dramatične vsebine lepo slovensko opero.

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: torek, 24. decembra 1929, katoličani: Adam in Eva, pravoslavni 11. decembra Dunja.

Iutri: sreda 25. decembra 1929, katoličani: Božič, pravoslavni 12. decembra.

JUTRISNJE PRIREDITVE

Drama: Ob 15. Janezek Nosanček, ob 20. Krog s kredom.

Opera: Valkira.

Kino Matica: Divje orhideje (Greta Garbo).

Kino Ideal: Najboljši prijatelj (Harry Piel).

Kino Ljubljanski dvor: Na potu sramote.

Lutkovno gledališče na Taboru: Ob 15. Peterčkove poslednje sanje.

Film ZKD: Simba kralj živali ob 11. v Matici.

PRIREDTVE NA STEFANOVO.

Drama: Ob 15. Peterčkove poslednje sanje, ob 20. Don Carlos.

Opera: ob 15. Grofica Marica, ob 20. Car in tesar.

Kino Matica: Divje Orhideje.

Kino Ideal: Najboljši prijatelj.

Kino Ljubljanski dvor: Na potu sramote.

Film ZKD: Simba kralj živali ob 11. v Matici.

Lutkovno gledališče Česke Obce v Narodnem domu: Ob 16. Hudči na gradu.

Božičnica Prstovoljnega gasilnega in reševalnega društva ob 20. v Mestnem domu.

DEZURNE LEKARNE.

Danes: Bahovec, Kongresni trg, Ustar, Sv. Petra cesta, Hočevar, Spodnja Šiška.

Na Božič: Kuralt, Gosposvetska cesta, Sušnik Marijin trg.

Na Stefanovo: Trunkoczy, Mestni trg, Ramor, Miklošičeva cesta.

—X—

Kazenska razprava zaradi konkurza Banca Adriatica. G. dr. Ažman, odvetnik v Ljubljani, nam piše: Po naročilu g. Kamenarovića Circa, bivšega generalnega ravnatelja Jadranske banke, si dovoljujem vildno prosiiti Vas, da izvolite z ozirom na Vaše svoločasno obvestilo o izidu kazenske razprave zaradi konkurza Banca Adriatic v Trstu priobčiti poasnilo, da g. Kamenarovića Circa ni bil oproščen vsake krivde in kazni zaradi zastaranja, temveč zato, ker je kazensko sodišče v Trstu glasom sodbe z dne 15. novembra 1929 izreklo, da obtožba radi hudodelstva goljufije krivde ni utemeljena, vprašanja krivde ali nekrivde zaradi morebitnega prestopka krivde po § 486 a. b. a. k. z. pa ne more razmotrivati vsled amnestije po kr. dekretu z dne 31. VII. 1925. št. 1297.

Avdijenca pri papežu

K. Marlaun opisuje avdijenco pri papežu Piju XI. takole:

Skrbi, ki mi jih je delal frak za avdijenco pri papežu, so bile odveč. Na avdijenco je nas čakalo 200, toda samo 30 je imelo obleke, kakršne so bile predpisane na vatikanskih vabilih. Vabilo je nam odrglo vatikanska vrata, katera stražijo Švicarji v modrožoltnih uniformah in s helebardami. Enaki Švicarji in slugi v rdečih živrehajh stojijo na straži na stopnišču. Odložili smo v garderobi klobuke in suknje. Napitnina garderobierjem ni predpisana, običajno se pa daje najmanj 5 lir. Prvi sluga je pregledal naše obleke, drugi je nam vzel vabila, katera lahko dobe po avdijenci vsi nazaj za sponim. Tretji sluga je nas odvedel v dvorano za splošno avdijenco, kjer je prostora za 150 gostov. Stene so tapcirane z rdečo svilo, po njih vise ogromne starinske slike, strop je pozlačen, po tleh je pozrnjena krasna orientalska preproga.

Med posetniki je bilo tudi več duhovnikov in redovnic. Ob 12.55 so vstopili papeževi služabniki in eden je nam pokazal, kako moramo pred papežem upogniti kolena. Sluge lahko posodijo damam za avdijenco predpisane črne pakčolane, ne morejo jim pa podati kratkih krič, ki odločno nasprotujejo vatikanski etiketi. Toda modo pardonirajo tudi v Vatikanu in tako so šle dame v avdijenco v kratkih kričih.

Slednjč se je odgnila zavesa dvorane, vstopili so Švicarji s helebardami in častniki z golimi rapirji. Za njimi se je primestil dobrodušen starček v vijoličastem talarju, kateremu je sledil lahkih, hitrih korakov in sklonjene glave papež Pij XI. v belem oblačilu. Sel je v mestuvisi monsignora in častnika mimo klečečih gostov, ki so mu poljubljali prstan. Ustavil se ni pred nikomur, pač pa se je prijazno smehljaj. Izraz njegovega obraza je lokav in prijazen. Dvorano je obhodil v 10 minutah, potem je pa stopil na sredo dvorane in nas blagoslovil. Tako je bila avdijenca končana.

Triumf, kakršnega še ni dosegel noben film v Ljubljani,

zanje divni film ljubezni, strasti in orientalskega čara

„Divje orhideje“

Greta Garbo-Nils Asther

Predstave oba božična praznika ob 3.,

½5., 6., ½8. in 9. uri!

Predprodaja vstopnic dnevno od 11.

—½13. ure! Telefon 2124.

Elitni kino
Matica

Gogoljev Revizor v ljubljanskih slaščičarnah

Ljubljana, 24. decembra.

Ljubljancan Ivan T. je star kakih 25 let. Fant pa je čudne narave in po glavi mu roje včasih fantastične, celo utopijske ideje. Vtepel si je oni dan v glavo, da je v Beli Krajini našel in skušal je za njo zainteresirati tudi nekega znanega ljubljancana. Ustavil je njegov avtomobil sredi ceste in dejal:

—He, ali vas zanimajo vrelci nafte?

Ljubljancan v avtomobilu je seveda začuden skomignil z rameni in dobro vedoč, da ima opraviti z nekoliko prismuknjem mladencem, je odgovoril: Zanimajo me že, toda ne v Beli Krajini.

—Preštudiral sem morfološke in geološke posebnosti ondotegega terena in prišel do zaključka, da je zemlja bogata na petroleju. Milijarder postane, kdor začne eksploatirati ta naravna bogastva. Stopiva tja, gospod inženjer, pa boste videli, da podremo še ameriške truse...

Ivan je moral prenehati, kajti avtomobilist ga ni več poslušal. Videč, da se mu

ke svojim otrokom malo lepega razvedrila in veselja, opozarjamo na ti dve mladinski predstavi. Obe mladinski predstavi režira prof. Osep Šest.

Klabund: »Krog s kredom«. Ta drama nemškega pisatelja, ki je doživela v lanskim sezoni na našem odru največji uspeh, se uveti zopet v letošnji repertoar in po prva njena vprizoritve na Sveti dan 25. t. m. ob osemih zvečer. Delo se vprizori pod vodstvom režiserja Cirila Dobovca in v isti zasedbi, kakor v lanskim sezoni. Cene običajne dramske.

Klasična drama: Schiller: »Don Carlos« so bo vprizorila v ljubljanski drami v režiji g. Cirila Dobovca na Stefanovo 26. t. m. zvečer.

Opera

Začetek ob pol 20.

Sreda, 25. decembra: Valkira. Izven.

Četrtek, 26. decembra ob 15: Grofica Marica. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Četrtek, 26. decembra ob pol 20: Car in tesar. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Petek, 27. decembra: Zaprto.

Sobota, 28. decembra: Ermani. Red D.

Nedelja, 29. decembra ob 15: Pri treh mladinkah. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Nedelja, 29. decembra ob pol 20: Mignon.

Včasih je luštno b'lo...

Kaj pripovedujejo trije častitljivi Ljubljanci o dobrih starih časih

Ljubljana, 24. decembra.

Svetovna vojna je skoro presekala nit zgodovinskega razvoja in zdaj se nam, da je vse, kar je bilo pred njo »stara« in vse, kar se godi po njej, »novo«. V vsakdanjem življenju že slišimo na vsakem besede predvojno in povojno. Predvojno, pa naj bo blago ali človek, se nam zdi lepo, pravilno in edino zveličavno, kar je povojnega, se pa obsoja kot posledice strašne svetovne vojne. Mladina je vsa navdušena za nove ideje, stari pa majoje z glavo, češ, lep zarod, kakor da smo redili gade na svojih prsih.

Taka nasprotja med staro in mlado generacijo so bila seveda vedno, vendar toliko, kakor je zdaj med generacijami, že dolgo ni bilo. Mladi se enostavno protivijo vsemu, kar je starega in že samo zato, ker je staro, ne glede na njegovo resnično vrednost.

Skoro tisto let je zapadna Evropa ustvarjala v umetnosti, v političnem in družabnem življenju ter v znanosti tako zvene kulturne dobrine in jih shranjevala v svojo kulturno zakladnico. Zdaj pa pride nenadoma doba, katere otroci te zakladnice več videti nečejo ali več videti ne morejo. Zato jo prezirajo in hočejo črpati svoje moči edino le iz svojega neposrednega življenja, oproščena vse peze tradicije, navad, principov, norm. Tako velik in nepremostljiv se zdi nekaterim prepad med novimi nastajajočimi generacijami in preteklostjo, da prerokujejo zaton in propad zapadnoevropske kulture in primerjajo današnje dobo dobi pred 2000 leti, ko je propadala antična kultura.

Ali zapadna kultura res propada?

In res, mnogi znaki in pojavi današnjega časa prepričujevalno kažejo, da grozi zapadni kulturi propad, in sicer tako radikalno in popolno propad, kakor vsem dosedanjim kulturam pred njo. Razni zgodovinarji in filozofi pretepevajo naši kulturi že nekaj desetletij prav temeljito obisti in vedno bolj se jim zdi, da je zapadna kultura, čeprav je dosegla neverjetno višino, prav za prav zelo primitivna po svojem jedru in mora zategadelj propasti in se umakniti novi, trajnejši obliki življenja.

Vse znanstvene discipline se nekako osamosvajajo, si hočejo zgraditi trdnjše temelje, da bi bile trajnejše, tako predvsem filozofija, pa tudi sociologija, pedagogika itd.

Sodobna filozofija se nam zdi kakor reakcija na materializem preteklosti in gradi svoj sistem med materializmom in metafiziko. Odklanja sicer kot izhodišče metafiziko, toda stremo po novem z duhovnostjo prepojenim sistemom končuje v metafizično postulatirani transcendenci, v »onostranski« večini vsebinski neznanki sveta in življenja, katere postulatiranje se ji logično, nujno vsiljuje, toda katere ji ni izhodišče in se tudi v principu ogiblje, ne kakršnekoli vsebinske razlage, je torej načelno »tostransko« orijentirana.

Tako grade moderne vede svoje sisteme med empirijo in metafiziko. V pedagogiki moderni pedagogi grade vzgojne sisteme na »kraljestvu duha«, postavljajo kot izhodišče eksistenco objektivnih estetičnih, socialnih, političnih in drugih vrednot, ki nam pa niso v naprej dane v čisto metafizičnem smislu, temveč jih človeštvo šele realizira in objektivira, gradeč si svojo kulturo, svoje »kraljestvo duha«.

Na vseh kulturnih področjih vidimo torej stremenje po novih objektivnejših temeljih, kar pomeni vsekakor napredek, toda ali bo ta napredek na področju duhovnih ved mogel ustaviti razpad evropske kulture?

Razpad ali nova klasična doba?

Ali se bodo nastajajoče generacije iztržile in obrnile svoj pogled na tisolet staro zakladnico zapadnoevropske kulture in se oblikovale naprej z njenimi, čeprav izpolnjenimi vrednotami?

Ali bodo v bodočnosti generacije gradile na starem temelju novo hišo, ali ga bodo zrušile popolnoma?

To so vprašanja, na katera zdaj še ni mogoče odgovoriti. Lahko prerokujemo to ali ono o bodočnosti, lahko ugibamo tako ali tako, točno pa ne moremo odgovoriti na to vprašanje.

Zdaj se pa mogoče dvoje. Ali bo mlado, novih idej polno človeštvo sedanjih in bodočih generacij sprejelo okvir in temelj ter gradilo naprej popolnejšo zgradbo zapadne kulture in smo tako pred mleno novo klasično dobo, ali pa nastajajoči svet ne bo našel na nobenem področju več plodovite zemlje in kultura bo propadla. Narode bo držala le še civilizacija in želena roka, druge idejne, kulturne, duhovne vezi med njimi ne bo, dokler se ne izoblikuje novo kraljestvo duha, ki bo strnilo skupine, narode v nove kulturne zednice z novo »dušo«, kakor pravi Spengler, ki polnuje kulture kot organizme, dasi niso nikakoli organizmi v pravem pomenu besede. Kajti v kakem prehodnem stadiju človeške skupine ne morejo vztrajati. Ustvarjajo sičasoma ustavne, socialne, znanstvene, umetniške »sisteme«, ki postanejo nadčasovni in so nekako ogradjene, v katerem se kulturno izživljajo. Nazorno bi položaj današnje dobe lahko označili torej kot prehodno dobo, v kateri se bje srdit boj za življenje v okviru starega ograjenja ali za ustvaritev novega ograjenja.

Spomin na dobre stare čase

V takem neustajnem duševnem položaju, kakor je človek zdaj, pa rad pogleda v preteklost, ki mu je v tolažbo in uteho. Rad posluša one, ki se vedo pripovedovati o starih, lepih časih, ko ljudje v splošnem niso poznali te vrste duševnih kriz, kakor jih poznamo mi, ko je življenje potekalo iz tega vidika nekako normalno in nemoteno, dasi se tudi tedaj ni cedil med in mleko in je bila borba za vsakdanji kruh morda ravno tako težka kot danes, le da se je odigravala v okviru splošno veljavni norm. In ravno to je, kar danes pogrešamo in ravno zaradi tega govorimo o teh preteklih časih, da so stari, lepi časi. Evropa se zato danes prerada potaplja v svojo preteklost. Veliki misleci vzhodnih, že zdavnaj propadlih kultur so postali »moderni«. Evropa jih bere rajši kakor svoje klasike.

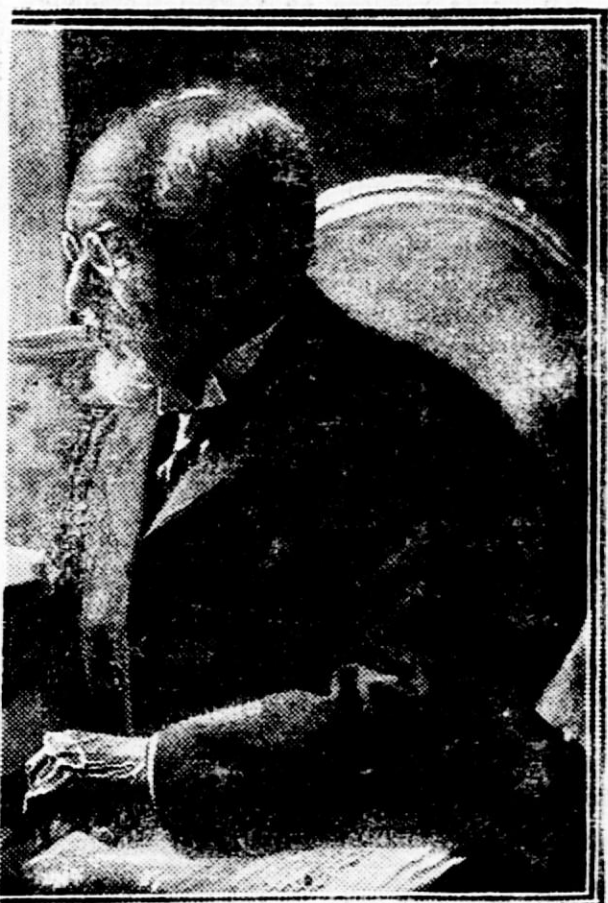
Tako bo naše čitatelje gotovo zanimalo, kaj pripovedujejo trije med našimi najstarejšimi Ljubljanci, ki se spominjajo še vedno presenetljivo natančno, kako je bilo v mladosti, torej v tistih časih, ki jim mi pravimo stari in lepi časi.

Peter Graselli

Še nekaj let in prvi slovenski župan naše Ljubljane bo imel devet križev. Deveti križ se torej spušta na njegova ramena, ki so se upognila pod težo, toda bistrosti in čistosti njegovega duha ne more ukloniti.

Sej ga poznamo vsi in mu izkazujemo ono spoštljivost, ki gre vsakemu starčku, toda vsakokrat, ko človek spregovori z njim, je presenečen spriču svežosti in ostrine njegovega duha. Kakor da je živ dokaz, da starost človeka ojetri in ne otopi. Vsakokrat, ko govorim z njim, se preseneti ali z ostrih, umno sodbo o današnjem času in dogodkih, ali s spominom iz za nas že zgodovinske dobe pred — 80 leti, največkrat pa z duhovito šalivko, ki ti zapre sapo.

Človek nehoti ubere posebne strune, ko govori s starčki 80 ali 90 let. Zaradi izkušnje namreč, katere potrjuje v večini primerov, da gledajo ljudje teh let na sedanje življenje nekako megleno, kakor bi ne živeli v sedanjosti samo s telesom, z duhom pa v preteklosti, katere je nam prav za prav ravno tako tuja, kakor njim sedanjost. Ta občutek človeka nehoti usmeri tako, da se nekako iztrga sedanjosti in se skuša pogledati s starčkom vred v preteklost, da ga sploh razume. Če tega ne storiš ali ne znaš storiti, ti ostane 80-letni starček tuj in tudi ti ostaneš njemu tuj.

Vsakokrat, ko vstopim v sobo župana Petra Grasellija in mi pride naproti kot častitljiv starček, ki napeto posluša, kaj želiš, nehoti pozabim, da to ni starček kakor vsi drugi, ki je prvi besedi, ki jo izgovori, mi je, kakor da mi je rekel: »Nikar se ne trudite, sem človek, ki sega globoko v preteklo stoletje in v l. 1929 z duhom in telesom.« In tako je res, o čemer se prepričam že pri naslednjih z županom Petrom Grasellijem izmenjenih mislih.

On sam je pač najlepši naš spomin na dobre, stare čase. Njegova duševna svežost in čistost je tisto, česar čas ne more načeti. Nekdo sva z nadzvednikom Fr. Govekarjem premišljevala, kdo v Ljubljani bi znal povedati o nekem dogodku pred 70 leti. Ob tej priliki mi je G. Govekar rekel: »Če vam g. Peter Graselli ne bo vedel kaj povedati o tem, potem boste zaman iskali po Ljubljani in po Sloveniji tako ustno izročilo. Peter Graselli je pravzaprav brezdomno spominovalec.« Tako je tudi res! G. Graselliju semo povedali, koliko decenij naj poseže nazaj, drugih pripomočkov ne potrebuje, ko ti razkrija povesnost svojih doživljanj ali pa potek davnih dogodkov. Takoj to pa opozori, da sega njegov spomin daleč nazaj. Ko se trenutno preseli recimo v prvo polovico preteklega stoletja, pa kar dežujejo spomini iz njega in samo če imaš sam dober spomin, jim moreš slediti brez zveščenosti in papirja. Res, pravzaprav neizmerno brezdomno spominovalec!

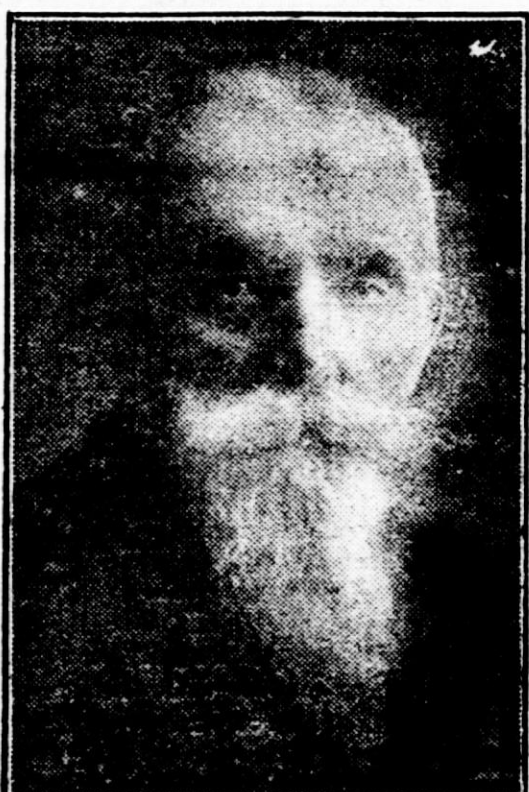
Torej, kakor je bilo včasih, bi radi vedeli, se mi je smehljaj, in ravno za božič? Dobro, dobro, se bova pomenila. Veseli me, da vam bom mogel ob tej priliki povedati, da smo mi kot otroci poznali samo Miklavža, ki je naš običaj, božični drevesček je pa importiran. Vidite, sedaj imam pa že toliko preteklosti pred očmi, da bi je sam takoj ne mogel »narisati na papirju, pa tudi vam ne pripovedovati. Zato ne, ker jo hočem primerjati tudi s sedanjostjo. Med prazniki

bom pa skušal nekaj napisati o tem. Naslov pa bo »Nekaj in sedaj«.

Za noveletno številko našega lista nam bo bivši župan g. Peter Graselli popisal, kako je bilo nekdanj in kako je sedaj. Kako je bilo samo nekdanj, bi nam morda mogel povedati še kdo drugi, čeprav ne tako izčrpno, toda prelepi primerjati s sedanjostjo more samo Peter Graselli, ki živi z duhom v sedanjosti, tolj kakor marsikateri »sedobunk«, obenem je pa »neizčrpen vir spominov«.

Jakob Avšič

Vpokojenemu ravnatelju banke »Slavije« g. Jakoba Avšiču bo prihodnje leto težil hrbet že osmi križ, toda tudi osmi mu ga ne more skriviti, kakor mu šesti in sedmi nista mogla do živga. Vsako popoldne, naj bo lepo ali grdo vreme, prikoraka g. Jakob Avšič v upravništvo našega lista, katerega najstarejši naročnik je. Ko mu naša gospodinja izroči list, ki se ves diši po tisku, se g. ravnatelj ne more premagati, da ga ne bi takoj prelistal. Pogledi si častljivo brado in z umerjenimi gestami stopi k oknu in pregleda list. Sele potem odide. Kdo bi mu prisodil, da bo kmalu 80 let star? Se manj verjetno se to zdi, ko se z njim pogovarjaš. Ne samo da zaseduje tekoče dogodke, ko nanese pogovor na stare čase, se zasmehlja in zamisli in pripoveduje o življenju pred 70 leti, kakor bi se pravkar odigravalo pred njim. Brez težkoč se potopi nazaj tja do svoje mladosti in o tej sem ga seveda najprej pobral.

V študentovski kasarni

— Ker smo o Božiču, gospod ravnatelj, sem ga vprašal, — kako ste ga praznovali v starih, lepih časih?

— Božiča pa nismo praznovali tako, kakor ga praznujejo zdaj. Doma na kmeth smo imeli jaslice, božičnega drevesčka pa ne. Strop nad jasicami smo okrasili s smrekovimi vejami in na nje smo obesili orehe, jabolka in leč. To je bilo vse. Jaz zase torej nisem imel Božiča. Pa tudi nisem hodil rad iz Ljubljane domov na počitnice, tako sem se bil navadil študentovskega življenja v stari študentovski kasarni, kakor smo imenovali hišo tam pod gradom, kjer je zdaj ljudski dom in kjer so stanovale gospodinjine s študenti.

Vsaka gospodinja je imela po pet do osem študentov večinoma z dežele. V kasarni so pa bile štiri gospodinjine. Stanovanje je obstajalo samo iz dveh sob. Starejši študentje so imeli svojo sobo, mlajši so pa spali v sobi z gospodinjino in gospodariem. Ta dva sta imela postelji ločeni od naših z zavesami.

Ko mi je bilo 8 let, sem prišel v Ljubljano v prvi razred. Moji sošolci so bili pokojni dr. Ivan Tavčar, Janez Sušic, učitelj Jože Cirman in drugi. Z dr. Tavčarjem sva imela skupnega instruktora.

Žaklanje v rašpetilih

Nas, ki smo prišli s kmethov, so imenovali sošolci in gospodinjine »žaklarji«. To pa zato, ker so nam stari vso hrano vozili v vrečah z dežele v mesto. Ko nas je gospodinja v začetku leta sprejela, so jo morali stari založiti s hrano za pol leta. Zelja in krompirja so nam davno dali za celo šolsko leto. Kruh smo pa dobivali vsak teden z doma. Pek, ki je v Ljubljani prodajal žemlje, je prevzel tudi ta posel, da je hodil vsak teden po kmeth in nam prinesel z doma po en hlebec črnega kruha.

Nas žaklarje so tudi, če so le mogli, potisnili v spodnje nadstropje »rašpetila«. To so bile postelje v dve nadstropji, kakor so danes samo še v kabinah in v spalnih železnih vozovih.

Gospodinjine so nas začele v peti šoli vikati. To je bil torej važen dogodek v študentovskem življenju. Do pete šole smo bili paglavci in so nas samo tikači.

Učenje pri leščerbah

Ko sem prišel v prvi razred »stolne glavne šole«, kakor se je imenovala ljudska šola v poslopju liceja, ki je imelo pod streho še gimnazijo, učiteljšče, dve knjižnici, muzej in glasbeno šolo, smo se učili še pri leščerbah na olje. Danes imajo študentje skoro povsod elektriko, pa nismo kljub temu skoro vsi že očala.

V gimnaziji smo študirali še pri petrolejkah, ki so se tedaj jele uvajati hkrati s plinom. V prvih štirih razredih smo imeli učitelje, ki so znali slovenski samo za silo. Bili so večinoma Kočevarji, kakor Eppich, Schott, Putre itd. Schott je bil »kapro-«

preden se je posvetil »višjemu« politično-vzgoje. Kot kaproli si je pridobil »pedagoško« izobrazbo, pa vendar smo ga imeli rajši kakor pa nekoga Ivančiča iz Belokrajine, ki je bil edini med učitelji s »učiteljskega« toda je bil najslabši vzgojitelj. Svojo vzgojo je namreč izjavil s tem, da je uvedel v šoli »jahajsko šolo«. Imel je namreč navado, da nas ni kaznoval v klopi, temveč nas kakor konjčiča podil po razredu med klopi in nas mazal s leskovim mazlom.

Učitelj, ki je vzgajal ose

Ta Ivančič mi je še zato ostal v spominu, ker nas je vdrugič krstil, če nismo dobro znali. Poklical je učenca na oder in mu narahlo ali pa tudi trdo položil brezovko na glavo z besedami:

Dieser Kopf,
den ich jetzt greife
und zum zweitemal tue:
Mark hinaus
D... k hinein
du sollst ewig Esel sein!

Kakor vidite, smo imeli že v ljudski šoli eksperimente med učitelji, katerih ni mogoče pozabiti. Andrej Zamec, veroučitelj, je bil med njimi edini, ki je obvladal slovenščino.

Tudi tega ne bom nikoli pozabil, kako so nas gimnazijci lasali. Naš prvi razred je bil poleg drugega razreda gimnazije. V edmorih so si gimnazijci privoščili zabavo, da so nas hodili v razred lasat.

V gimnaziji smo imeli profesorja Heinricha, ki je bil dober profesor, toda Kramski je rekel vedno le »dieses Schweineland«. Ta nam je tudi dovolil v boljše gostilne, prepovedal nam je pa »pajzlane«.

Študentovske zabave

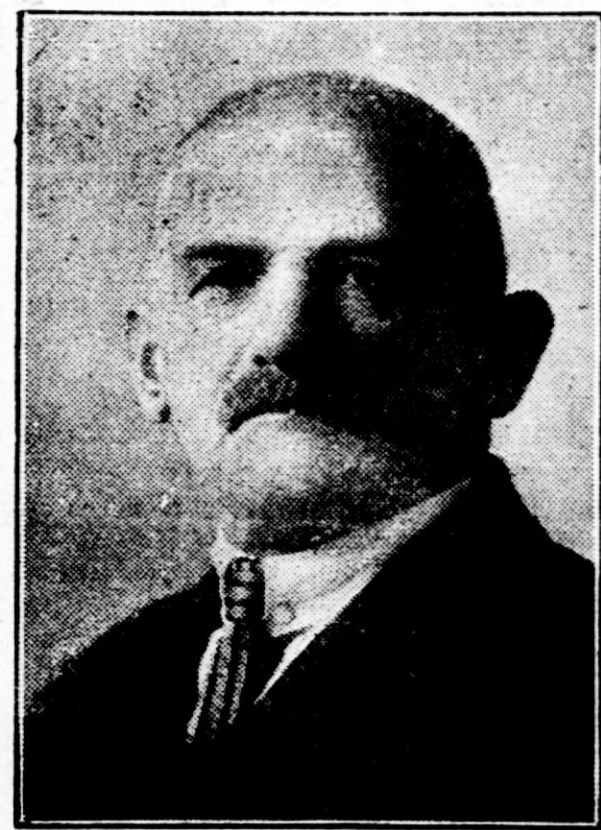
V boljše gostilne smo torej smeli zahajati. Zbirali smo se in pili vedno »Pri golobčku«, to je bila gostilna na kraju, kjer je zdaj hiša trgovca Rohrmanna na Sv. Petra cesti. Tisti, ki so se hoteli pozabavati z nežnim spolom, so pa šli »pod Tibole«.

Na prostem brčanju žoge in tenisa seveda niso poznali. Največkrat smo »bili kozo«. To je bila naša študentovska igra. Ali pa smo se šli »ravbarje in žendarme« po šanah na Gradu. Pozimi smo se pa drsali v Trnovem.

Tako sva pokramljala z g. Avšičem o lepih starih časih, o katerih pa on sam pravi, da so bili proza, velika proza v primeri s sedanjimi. Nam se pa zde — poezija!

Jožef Jerše

Paznik v pokloju g. Jožef Jerše je pa mož, ki ni drsal šolskih klopi, temveč ga je življenje plilo in oblikovalo precej trdo. Tudi g. Jeršetu bi nihče ne prisodil, da mu teče že osmi križ. Vojško trdo življenje ga je utrdilo, da je danes pravcati možakar v najboljših letih. Rojen je bil pri Domžalah in kot 14letni deček je prišel v

Ljubljano, da bi se izučil v obrti za izdelovanje krtac. Njegovi spomini na stare lepe čase so zanimive slike o nekdanjem življenju našega obrtniškega pomočnika, vojaka in jetniškega paznika iz starih lepih časov.

Peš s trebuhom za kruhom

Posebno živi so Jeršetu spomini na potovanja po svetu, ko je moral, potem ko se je izučil za krtarjca, kot pomočnik peš s trebuhom za kruhom. Dandanes mojstri skoro neradi sprejemajo pomočnika — potopnika, ki potuje od mojstra do mojstra, od kraja do kraja. Čim dlje je pri mojstrih, tem raje ga sprejmejo. Nekdanj je pa bilo drugače. Pomočnik, ki ni potoval, ni dosti veljal.

Vidite, mi je rekel g. Jerše, — da bi tudi jaz kaj veljal, sem se napotil v svet in postal »vandrovce«. Tako nam je namreč reklo ljudstvo, ko smo hodili od trga do trga in prosili za prenočišče ali za delo. Po 6 tednov smo vandrali, spotoma so se nam pridružili tovariši in nas zopet zapuščali. Potovali smo z »berlinerji« na hrbi. Kovčegov ali nahrbtnikov nismo imeli, vse svoje čepčje smo zavili v nekako pčdogasto vrečo, ki se je imenovala »berliner«.

Prepotoval sem peš od Ljubljane preko Celovca, Gradca in Leobna do Dunaja, od tu s splavom v Bratislavo in zopet peš v Budimpešto. Iz Budimpešte sem odšel zopet peš po Madžarsko na Hrvaško in od tu v Celje. Druzo večje potovanje je pa bilo preko Celovca do Monakovega, od tu na Češko in zopet na Avstrijsko. Delal sem spotoma pri raznih mojstrih; ko ni bilo dela, so me odslavili. Vrgel sem si »berliner« čez hrbet in zopet odpotoval. Končno so me potrdili k vojakom in ne predaval sem do vodnika. Menda je bilo l. 1895, ko smo ustrahovali na Hrvaškem kmetske puntarje, ki so hoteli pri Ivanjcih napesti graščakov grad.

7 let v kaznilišču na Gradu

Vojakišni sem dal slove in postal sem kazniliščni paznik. Na Gradu je bila do l. 1895, kakor smo imenovali za delinkventno, obsojena od 14 mesecev do do smrtne ječe. Šlobovanje v kaznilišču na Gradu so moji najgromkejši spomini. Ker nas je bilo paznikov malo, smo morali opravljati po 3 ali 4 noči nočno službo. Po 6 ur smo zmrzovali na dvorišču. Zunanji zidovi so stražili vojaki, na dvorišču pa pazniki. Po treh dneh nočne službe nismo imeli niti ure prosto. Ob nedeljah smo bili izmenoma prosti po 12 ur. 44 let sem služil in v teh letih sem imel okoli 10 let nočne službe, za katero nisem dobil niti vinarja posebne plače.

Na Gradu je bilo okoli 300 kaznjencev

Med 300 kaznjenci, ki so bili navadno na Gradu, je bilo kakih 10, ki so bili »sojeni na dosmrtno ječo«. Posebno se spominjam nekoga Požarja, ki je bil najhujši divji. Obsojen je bil na dosmrtno ječo zaradi roparskega umora. Ta je bil zaprt v celici, ki se jih še danes vidi v levem traktu Gradu in v katerih danes stanujejo prebivalci »grajske republike«. Požar je vsakega, ki je stopil v celico, napadel. Nekoč mu je nekdo v jedi vtihotal v celico nož in s tem je Požar napadel kazniliškega inšpektorja ter ga težko ranil.

Vsak teden so se morali kaznjenci obrtiti. Požarja smo morali zvezati in ga s silo obrtiti. Navadno sem ga bril jaz.

Vsako leto smo hodili s kaznjenci delat na Koroško, kjer so regulirali teren. To je bila tudi odgovorna in težka služba. Kaznjenci so nam pobegnili, vsako leto jih je nekaj porabilo to priliko, da so si sami skrajšali leta, ki bi jih morali odsedeti: našli smo jih na kakem drevesu obseženo.

Najhujše je pa bilo pozimi, kakor sem že omenil, ko smo stražili na dvorišču. Zimnice, hodili od okna do okna in nadzorovali kaznjence in pazili, da je bilo vse v redu. Inšpektor je pa prežal s svojega okna na nas in če si zaspal, si bil na mrtu odpuščen iz službe.

Življenje v kaznilišču

Na Gradu so bili kaznjenci razdeljeni po obrtih, ki so jih izvrševali. V velikih prostorih Gradu je bilo vedno okoli 100 krtarjev za vojaško obleko, 20 za zabočnike, 40 tkalcev, do 20 mizarjev in tako no toliko čevljarjev. Imeli smo svojega duhovnika in učitelja, paznikov nas je pa bilo 32. V spalnicah je spalo po 30 do 40 kaznjencev. Nevarni so bili pomešani med drugimi, enkrat so se pa v eni spalnici vsi uprli. Zabarikadirali so vrata s posteljami in slamnjacami, toda kmalu smo jih ugnali.

Porcunkula v Ljubljani

Okoli l. 1886 so kmetske hodele v mesto in prodajale pridlake najraje na trgu pred frančiškansko cerkvijo. Te so bile porcunkule, kakor so še danes običajne v mestih na deželi. Kmetice so prespale noč kar na prostem okoli cerkve in ljubljanske barabe so izrabile to priliko za svoje norčije.

Stražniki smo imeli posebno na piki nekoga peka, ki nas je vedno izzival. Nekoč je pa padel meni v roke. Kmetičam je pončil nagajal, ko so spale na trgu pred cerkvijo. Ko sem ga ujel, je napadel še mene. Peljali smo ga v »špekhamro« na magistrat in ga naklestili. Zmoliti je moral tudi trikrat zaporedoma cel rožni venec, preden smo ga izpustili. Te vrste kazni so bile tedaj zelo v navadi.

Ta pek ni potem nobenega stražnika več izzival in vsakemu se je odkril, ko ga je srečal.

Kako smo stražili Grūna

Spominjam se tudi posebno dobro, kako smo stražili spomenik Anastazija Grūna pri Križankah. Slovenski dižaki so ga obmetavali z gnillni jaci in črnlim in mi smo ga morali stražiti. Nekoč smo stražili devet večerov zaporedoma v najhujšem mrazu, toda storilcev nismo ujeli. Ko smo se najmanj naedejali, je prišel mimo »atenator« in vrgel stekleničko črnila v Grūna, da je postal hipoma iz zelenca črnc. Mi Slovenci smo imeli pri tem na tihem svoje »spase«.

Potres v zaporih na Žabjeku

Še celo vrsto zanimivih dogodivščin bi vam lahko povedal, kako smo gasili stare gledališče itd., toda naj zaključim s potresom l. 1895. L. 1894 sem bil premeščen na službovanje na Žabjek, kjer so bili sodniški zapor.

Okoli polnoči 14. aprila sta nas zbudila prva dva močna potresna sunka. Vsi so izgubili glavo. Nočna paznika sta zbežala, kaznjenci so pa rjuli v zaporih in prosili, naj jim odpremo. Stropi so se udirali nad njimi. V tej zmešanji sem jaz imel toliko duhaprisotnosti, da sem stekel po ključih in odprl vse celice in izpustil zmešane kaznjence na dvorišče. »Z odejami na dvorišče!«, sem jim zaklical in odprl celice. Tako sem jih rešil in dobil pohvalo od šefa, ta je pa dobil zaslužni križec.

Mislil, da bi tudi g. Jerše označil svojo dobo za veliko »prozo«, kakor g. ravnatelj Avšič, če bi ga vprašal, kako se mu zdi v primeri z današnjim časom in razmerami.

—n—

Trdovratno zapeko, katar debelega črevesa, napetosti, želodčne motnje, zastajanje krvi, nedelavnost jeter, zlato žilo, bolečine v kolkih odnarami z uporabo naravne »FRANZ-JOSEFOVE« grenčice, če jo izpijemo zjutraj in večer malo čašico. Zdravniki strokovne veličine izpričujejo, da učinkuje »Franz-Josefova« voda celo pri zdražljivem črevesu brez bolečin. — Franz-Josefova grenčica — se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specialnih trgovinah.

Dnevne vesti.

Vesele božične praznike želita vsem cenjenim naročnikom, čitateljem in inserentom Uredništvo in uprava »Slovenskega Naroda«

— Poljski pesnik kralju Aleksandru. Talentirani poljski pesnik Miłosz Gembazewski je izdal zbirko pesmi pod naslovom »Pesmi Slovanov«. Ena pesem je posvečena našemu kralju Aleksandru.

— Opozorilo izselencem v Mehiko. Mehikiški konzul v Beogradu je naprosil zunanje ministrstvo, naj opozori naše izseljenke, da bo mehikiška vlada zavrnila vsakega izseljenca, ki ne bo imel vizuma mehikiškega konzulata. Več naših državljanov je mehikiška vlada že poslala nazaj.

— Skladatelj Marij Kogoj — Kanalec. »Novi list« v Gorici piše v zadnji številki: »Majhen je Kanal (pri Gorici), skromne so okoliške vasi, a ta kraj je dal in daje še vedno Slovencem imenitne moze. Valentin Stančič, prvi prosvetitelj gorških Slovencev v začetku 19. stoletja, širitelj slovenske knjige, ustanovitelj gluhošolnice v Gorici se je rodil v Bodrežu (pri Kanalu). Kanalci so bili slovenski skladatelji Jost Kocjančič in brata Avgust in Janko Leban. Kanalec slikar Cigo. Najimenitnejši pa je skladatelj Marij Kogoj, vodilna osebnost v moderni slovenski glasbi, čigar opera »Crne maske« se je vprizorila lansko leto.«

— »Heli«. V Velikovu se je te dni vršil občni zbor podružnice Súdmarke, ki je začela zopet silno delovati na Koroskem ter na vse načine pospeševati nemštvo. Najboljši dokaz »nemštva« na Koroskem je pač lista novega odbora: Za predsednika je bil izvoljen Franc Gornik, za njegovega namestnika dr. Siegfried Wreomig (Bogomir Brezovnik), za namestnico blaginščarke ga. Ema Medved ter med odborniki ga. Johana Piuschitschnig (Ivana Plevščičnik). Občni zbor se je vršil v gostilni Tschebull (Čebul). Izvoljeni so bili torej večinoma čistokrvni Nemci.

— Nove legitimacije trgovskih potnikov. Zbornica za TOI v Ljubljani razglasa, da je izdala od 20. avgusta do 19. novembra 321 novih legitimacij za trgovske potnike in sicer od št. 1105 do 1426.

— Iz »Uradnega lista«. »Uradni list kr. banske uprave dravske banovine« z dne 24. t. m. objavlja pravilnik o sestavi in področju banskega sanitetnega sveta, uredbe za transport vina ob morški obali in izvršilno uredbo bana dravske banovine o dopuščanju motornih vozil in šoferjev.

— Modernizacija zagrebškega glavnega kolodvora. Na glavnem kolodvoru so postavili tudi megafone, ki naznanjajo prihod in odhod vlakov. Ki prav dobro funkcionirajo ter ne služejo samo potnikom, ko jih obvešajo o prihodu in odhodu vlakov, temveč opozarjajo tudi potnike, naj pazijo v vagonih na red in snago ter opozarjajo železniške uradnike, kje so nameščene garniture posameznih vlakov, da se tako preprečijo pri premikanju nesreče. Služijo torej vsestransko in doslej v največjo zadovoljstvo potnikov in železniškega osebja.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo večina oblačno, sicer pa neizpremenjeno. Novega snega je padlo pri nas 1 cm, tako da ga imamo zdaj 3 cm. Včeraj je bilo po vseh krajih naše države oblačno in skoraj povsod je snežilo. V Splitu so imeli dež. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 9, v Skoplju 3, v Ljubljani 0,6, v Mariboru in Zagrebu 0, v Beogradu —3. Dovi je kazal barometer v Ljubljani 756,2 mm, temperatura je znašala —2,2.

— Vremensko poročilo JZSS. JZSS je prejel davi sledeča vremenska poročila: Mrzli Studenec: megla, smuka neugodna. Velika Planina: zapadlo je okoli 40 cm svežega snega, smuka je ugodna in zelo dobra zlasti v Tihi dolini. Na grednih je veter sneg odpihal. Planica: 40 cm snega, smuka izvrstna.

Perilo za gospode

bele šifon, čefir in popelin srajce z 2 ovratnikoma od navadnih do najfinjših kvalitiet, najmodernejših vzorcov, spalne srajce, spodnje gradl in berbert hlače, vseh vrst trikot perilo, kravate, šalci, nogavice kakor vse modne potrebščine po jako nizkih cenah dobite edino le pri:

F. in I. GORIČAR, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29.

— Za mrtve proglašeni. Delžno sodišče v Ljubljani je uvedlo postopanje, da se proglašajo za mrtve Janez Fister, rojen na Brdu, pristojen v Lancovo. Začetkom vojne je odšel na bojišče in se ni vrnil.

— Divjačina vseh vrst in perjad se umi ka iz gozdov v ravnino in v bližino vasi. Okoli hiš se potikajo na kmetih lisice, ki stikajo za čuretnino. Kmetje jim nastavljajo pasti.

— Franjo Lovšin: Desetnik in sirotica. Igrakaz s petjem v 3. dejanjih. Prav vesele sem bil iznenaden, ko sem čul, da je izšla igra »Desetnik in sirotica«. Jaz sem jo pred leti vprizoril. Izposodil sem si jo od avtorja v rokopisu. Že takrat je bila igra vsestransko dobra in je gledalcem izborna ugajala. Bili so pri nekaterih prizorih glasniji od solz. Zdal pa je, kakor vidim, igra še izpopolnjena in zato še toliko več vredna. Igra je zelo vzgojna. Nje jedro je pred vsem zbujanje usmiljenja do ubogih, žalostnih in zatiranih. Vsehi, žalostni in glasniji prizori se menjavajo hitro med seboj in delajo igro ves čas privlačno. Moj namen ni, da bi pisal oceno. Jaz hočem tem potam samo obvestiti vse one, ki so se zanimali za Desetnika že pred leti, da ga zdaj lahko dobe v Učit. knjigarni. Jaz n. pr. boljše in hvalešnejše igre

še nisem videl. S tem bodi rečeno vse. Sploh pa, kaj bi to! Pojdite, kupite jo, vprizorite jo, pa govorite potem sami! P. B.

— Šmuški tečaj na Travnici gori 912 m med Sodražico in Loškimi potokom (poleg Blok) priredi o božičnih počitnicah g. Rudolf Badjura iz Ljubljane. Pouk brezplačen. Oskrbna v gostilni »Pri Lenčku« s prenočiščem vred na dan pribl. 45 do 50 Din. Skupni odhod iz Ljubljane dne 25. t. m. s jutranjim vlakom do postaje Zlebič-Sodražica, odtod peš skozi (5 km) Sodražico na Travnico pribl. 2 in pol ure. Kdor pride za nami, naj se zgleda v Sodražici v gostilni »Lovrenčič«, kjer dobi vse potrebne informacije, eventualno tudi vodnika. Vsakdo naj prinese seboj tudi eno odelo za slučaj, če bi se nabralo več udeležencev nego je sedaj pripravljenih. Snega je okrog 30 cm. Ob ugodnih razmerah bo povratek s Travnice

— Nesreča vlačilca z našo koruzo. Predvčerajšnjim je jugoslovanska ladja »Dalmacija« rešila pri Lincu vlačilca, ki je med vožnjo dobil tako težke poškodbe, da se je začel potapljati. Na njem je bilo natovorjenih 40 vagonov koruze iz Jugoslavije. »Dalmacija« ga je potegnila še pravočasno k obali.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško lobanjo. Vse je kazalo, da gre za lobanjo kmeta Diura Grčiča in da ga je ubil njegov tast Tomo. Ta je sprva vse tajil, potem je pa priznal, da je 1922 kahal žganje z ženo Jano in zetom Gjurom v svojem vinogradu. Pili so žganje in se sprli. V popolni pijanosti je Tomo zeta udaril s sekuro po glavi in ga na mestu ubil ter ga nato zakopal v vinogradu. Zaradi zločina v pijanosti je bil obsojen samo na en mesec ječe.

— 75letni stari ubijalec. Leta 1923 so seljaki v vasi Šiljakovini našli v vinogradu Tome Raka človeško

Smuk, skok, drč v zimsko naravo

Letošnja zima nam obeta mnogo zanimivih sportnih prireditev. — Zanimanje tujcev za naša zimski letovišča

Ljubljana, 24. decembra.

Pa je prikimala starka zima. Pozna je bila in že se je zdelo, da nam bo prizanesla vsaj do novega leta. Saj je še nedavno sonce tako prijetno gredo, da so premogari majali z glavami, češ, letos pa ne bo nič s lupčijami. Celo drevje se je tu pa tam smotilo in začelo zeleneti in tudi rožice so poginjale iz tal. Čez noč pa se je vse izpremenilo. Potegnil je močan sever, na nebu so se zbirali oblaki in začelo je snežiti. Po malem sicer, toda vedno gosteje in zdaj imamo zimo, ki je prišla letos samo dva dni pred koledarskim terminom.

Z močnimi občutki smo jo sprejeli. Mladina in sportniki vselega, radostnega obreza, filistri in započnjakarij skeptično, siromaki pa z bojaznijo v srcu. Sibirski za tople oblike, obutev in kurjavo jih navdaja. Kdo bo zmogel vse to, ko je pa borba za vsakdanji kruh že itak težka.

za smučanje. Tečaji bodo brezplačni. Letošnja mednarodna zimski tekmovanja bodo nekakšna oficijelna otvoritev zimsko-turistične sezone v obeh letoviščih.

Na zimsko sezono se posebno živahno pripravljajo Bleiči, ki so poskrbeli, da bo zadosti kurjenih sob na razpolago. Dosedaj je pripravljeno nad 300 sob. Drugo, kar utegne zanimati tudi ljubljane, je, da bo Kazino odprto, čim zapade prvi večji sneg na Bledu.

Letos bo v naših letoviščih mnogo tujcev

V zvezi s pripravi na Bledu in v Bohinju ter velikimi mednarodnimi tekmovanji je organiziral »Putnik« po vseh podružnicah v državi veliko propagando ter priredi več takozvanih družabnih potovanj. Dosedaj se je prijavilo 150 udeležencev iz naše države. Za naša zimski letovišča so se pa začeli zanimati tudi tujci. München-Reisebureau organizira družabno potovanje v našo državo. Prijavljenih je tudi mnogo udeležencev iz Bavarske. Na Madžarskem organizira tako potovanje turistični biro naše države v Budimpešti: tehnični odbor Češkoslovaške smučarske zveze je na svoji zadnji seji sklenil, da pošlje na tekmovanja najmočnejšo smučarsko ekipo, obenem pa priredi skupen izlet čeških smučarjev do Jugoslavije. Tega izleta se bo nemara udeležilo par sto smučarjev. Seveda bodo v prvi vrsti posetili Gorenjsko, ker ostali kraji naše države za smučanje niso tako privlačni. Nemška smučarska zveza je sklenila poslati v Jugoslavijo na med-

Mladina nima pomislekov. Nji pomeni zima radost in veselje. Veselo se bo drčala, drsala in smukala po zamrznjenih bajerjih, pobeljenih holmih in hribih. In smučarji si oprtajo smuči, pa hajdi v belo ravan, na sveži zrak v prelepo naravo. S podstrešij in čimnat so prišli na dan smuči in sanke. Namazati jih bo treba, da bodo lažje drčale po snegu, pa urediti stremena, zakrpati dres, če se je morda lani malo strgal. Smučarjev je vsako zimo več. Pred leti smo jih lahko sešteli še na prste, zdaj jih je pa že več tisoč in vse kaže, da bo doseglo letos njih število v Sloveniji najmanj 10.000. Vse hoče na »dilce« in res ni treba posebej poudarjati, da je postalo smučanje za Slovence pravi nacionalni sport, tako kakor je plavanje poleti.

Zato bo nemara naše vrste smučarje zanimal letošnji program JZSS, zanimala jih bodo prireditve, zimski tečaji in druge novice iz smučarskega sveta. Začnimo kar s tečaji.

Tečaji JZSS

Smučarski klub Ljubljana je zgradil in otvoril na Planici prvo smučarsko kočjo. Tam se bo vršil od 6. januarja savezni smučski tečaj za tekmovalce pod vodstvom inženjerja Janše. Istočasno bi se imel vršiti savezni tečaj tudi na Klopnem vrhu na Pohorju pod vodstvom inž. Hansena, kar pa še ni gotovo, ker Hansen še ni prišel. Tečaji za tekmovalce se bodo vršili tudi na Bledu od 6. do 12. jan. v Bohinju od 13. do 19. januarja, dočim bo za skakače prvi tečaj v Ljubljani od 7. do 19. januarja in sicer na novozgrajeni skakalnici na Rakovni-

Od 1. do 10. januarja se vrše tečaji za začetnike in izkušenejši smučarje v Kranjski gori in v Bohinju pri Sv. Janezu. V Bohinju bo vodil tečaj Hinko Strčelj, v Kranjski gori pa Klobutur. Od 15. do 25. januarja se bo vršil smučski tečaj pri Sv. Križu nad Jesenicami, vodil ga bo Jože Pogacar. Ti tečaji so zlasti za začetnike izredno važni, kajti pridobijo si potrebno izobrazbo, veščajo sistematično in pravilno ter si pod vodstvom priznanih smučarskih strokovnjakov izpopolnijo tehniko.

Bled, Bohinj in Kranjska gora kot zimski letovišča

Edino naše zimsko letovišče je bila doslej Kranjska gora. Na Bledu se je običajno nehala sezona že s 1. oktobrom, potem je pa zavladalo mrtvilo do naslednje spomladi. Približno isto je bilo v Bohinju, čeprav so bili Bohinčani v tem pogledu nekoliko agilnejši. Letos se je pa položaj izpremenil in vse kaže, da postane tudi Bled in Bohinj zimski letovišči. Pobudo za to je dal JZSS, dalje Putnik in merodajni faktorji, ki so uvideli, da je spričo naraščajočega zanimanja za zimski sport, predvsem za smučarstvo, več kot potrebno preurediti in pripraviti oba biseri naše prekrasne Gorenjske tudi kot zimski letovišči. Gostje, ki bodo letos prihajali na Bled in v Bohinj, bodo imeli ves komfort, na razpolago jim bodo tudi stalno učitelji

Prireditve

Zimskosportni program JZSS je za sezono 1929/30 izredno pester in bogat. Dosedaj je prijavljenih 84 prireditev. Med najvažnejšimi omenimo:

Mednarodne smuče in skakalne tekme na Bledu in v Bohinju od 29. januarja do 2. februarja. O tej prireditvi smo nedavno že obširno poročali.

Prva prireditev naj bi se vršila že v decembru. Če bo dopuščal teren, priredi LSK 29. t. m. medklubsko tekmo na 4 km v ljubljanski okolici. Druga medklubska tekma bo 1. januarja v Bohinju, 5. januarja pa medklubska stafeta na Jesenicah. 6. januarja bo v Ljubljani medklubska tekma za prvenstvo ljubljane na 18 km. Priredi jo Ljubljana. 12. januarja bo klubski dan a prireditve klubskih tekem. Istega dne bo v Kranjski gori tekmovalje na 18 km, katero priredi SPD Kranjska gora — ter v Dovjem-Mojstrani in na Bledu na 18 km ter skakanje 11. in 12. bo v Ljubljani kombinirano smučo tekmovalje. Priredi ga SK Ilirija. 19. januarja bo na Pohorju medklubska tekma na 18 km za prvenstva mariborskega okrožja. Priredi jo SPD v Mariboru. Istega dne bo v Kranju smučska tekma, priredi jo Sokol. 25. in 26. januarja bo v Dovjem-Mojstrani: Prvenstvo dravske banovine v kombiniranem tekmovalju. Priredi ga SK Dovje. V Mariboru bo prvenstvo Maribora na 18 km. Priredi ga Maribor. V Ljubljani bodo mladinske tekme, katere priredi Ljubljana. 8. februarja bodo v Ljubljani mladinske tekme na 3 in 5 juniorske tekme na 6 km. Priredi jih Ilirija. Važna je tudi tekma 2. marca v Mojstrani: Tekma prvakov na 18 km ter 9. marca na Pokljuki: vztrajnostna tekma na 30 km za prvenstvo dravske banovine. Poleg teh je še cela vrsta prireditev v manjših krajih širom Gorenjske, pa udi v Zagrebu, Sarajevu, na Fruški gori pri Novem Sadu itd.

Drsalne tekme

5. in 6. januarja bo tekma seniorjev v umetnem drsanju za prehodno darilo dr.

Hudiča izganjajo z Belcebubom

Kje tiči glavni vzrok, da je položaj na našem knjižnem trgu tako obupen

Ljubljana, 24. decembra. Namreč iz slovenske knjižne krize. Naši listi prinašajo dan na dan jadikovanja, da propadajo slovenska založništva z domačimi knjigami in da je zavladala med našimi literati doslej neznana mizerija. Statistično dokazujejo, da se prodaja

Skandalozno malo slovenskih knjig

založniki odklanjajo rokopise domačih avtorjev, kajti z najsibšim tujim šundom je boljša kupčija kakor z izvorno beletrijo. Občinstvo čita skoraj le še dnevnike, ki prinašajo aktualne senzacije, zlasti drastično pisane zločine in skandale, ki se dogajajo le ne doma, nego po vsej Evropi. In če jih zmanjka v Evropi, segajo po krvočelnostih in perversnostih v Ameriki, Afriki, Aziji in Avstraliji, da jih servirajo hvaležnim čitateljem, hrepenečim po čim dalje bolj osoljenih in papriciranih dogodbah.

Knjige kupuje le še malokdo; za par dinarjev, si jih lahko vsakdo izposodi po javnih knjižnicah vsak teden nov kup. Največ nemških, prevodov iz francoščine, angleščine in vseh možnih tujih jezikov. Pustolovski in detektivski, talmihiistični senzacionalni, rafinirani erotski in orijentalno brutalni romani se požirajo. Dosežajo se v tem pravi rekordi: po dva romana prelistajo na dan in iščejo le najbolj efektne epizode.

Značilno je, da navajajo vse statistike na prvem mestu Wallaca! — Položaj naše knjige je torej

obupen

Ako bi ne imeli književnih družb, bi prišlo med narod ničevno malo knjig. Leposlovno — vednostni mesečniki se vzdržujejo le še z deficitom, ki grozi s polomi celo starih podjetij. Da krošnjarijo nekateri pisatelji s svojimi knjižicami osebno po hišah in da so se pojavili agentje, ki nabirajo naročnike po rodbinah in pisarnah, je novost, ki dokazuje le, da ni bila še nobena doba nevarnejša izvorni produkciji, kakor je sedaj.

Vprašati pa je vendarle treba, kje so vzroki, da smo padli tako globoko. Glavna nesreča je zadelo našo slovensko knjigo pač, ko smo izgubili Notranjsko, Primorsko, Goriško in Koroško. Z njimi smo izgubili ogromno število konsumentov slovenske knjige in abonentov naših družb, zbornikov in dnevnikov.

Tej nesreči se je pridružil padec zanimanja za knjigo v naši banovini zaradi vsesplošne

materijalistične mentalnosti

ki prevladuje vedno močnejše. Borba za obstanek na eni strani in fanatična ljubzen mladine za vse sporte in ples, ta dva črva izpodjedata korenine naše knjige. Srednji stanoviti, nekdanj navdušeni in vztrajni ljubitelji knjig, ne morejo danes več žrtvovati za lepo knjigo denarja, ki jim je potreben za življenje, obloko in stanovanje. Ljudje, ki še utegnejo in ki

Mnogo lažje in uspešneje

se perejo in čistijo podi, posode, okna, kadi, marmornate plošče i. dr., ako se za pranje uporablja

SCHICHTOV OMINOL

idealno sredstvo za čiščenje.

Fuchsa, tekmi juniorjev in dam v umetnem drsanju na drsališču Ilirije v izvedbi istega kluba. 11. in 12. januarja tekma dekcev v umetnem in hitrostnem drsanju na drsališču Ilirije ter 18. in 19. januarja državno prvenstvo v umetnem drsanju za dame in gospode ter juniorje na drsališču Ilirije. 1. in 2. februarja bodo na Bledu mednarodne drsalne tekme ter še dve drsalni prireditvi na Bledu dne 9. in 16. februarja.

Dne 26. januarja bo na Jesenicah, v februarju pa v Rušah sankaska tekma.

kakor slepa kura, ki le še slučajno najde zrna.

Ali si morete predstavljati takle polcaj? Na pragu glavnega vhoda v trgovino ali obratovalnico stoji gospodar in vpije: »Pridite, ljudje božji, moja roba je imenitna, zajamčeno solidna in vredna denarja!« — Na pragu v skladišče pa stoji trgovčev agent, ki se dere: »Bežite, ljudje, da ne boste osleparjeni! Roba ni vredna počenega groša!« —

V naši knjižni obrti pa se dela prav tako. Zato, ker smo »bolj kunštni« kakor ves ostali svet in deklamiramo: »Kritika mora biti svobodna!« — Da, kritika, objektivna, ki ne vidi le nedostatkov, nego

tudi vrline

ki vzgaja in razlaga, ne pa le mrcvari, ubija in smeši, — kritika, ki si jemlje svobodo in tudi daje svobodo, ne pa omejeva, klikarska, monomanska, ki priznava le enega, dva boga, vse druge pa pošilja k vragu.

Živela, poštena kritika! Le tako kritiko dopuščajo in priznavajo največji kulturni narodi. Narodi, katerih eno samo mesto šteje več prebivalcev kakor vsa Slovenija z izgubljenimi in američanskimi rolaki vred. Poznamo novejšo in najnovejšo literaturo teh velikih narodov in lahko rečemo: ako primerjamo število prebivalstva, razmere, konsum in honorarje pri tujih velikih narodih z razmerami na kritini, ki jo zovemo svojo domovino, nas

ni treba biti sram

Danes pisateljevat za Slovence pomenja golo žrtvovanje. Slovenski romani-pisec, ki bi računal svoje duševno delo po urah, zasluži manje kakor navadnj ročni delavec. Luksusa, da dela jedva za papir in črnilo, si ne more privoščiti noben naš literat, ki nima drugega zaslužka. Velika večina si za pisateljevanje odtrguje čas za počitek in spanje, ker sicer sploh ne bi utegnili. Več pa jih je, ki ob vsej svoji produktivnosti trpe naravnost bedo, zlasti oženjenci.

Se zmerom velja Prešernova: »Slep je, kdor se s petjem vkvarja — Kranjec mu mu osle kaže — on živi, umrje brez d'narja.« Takih »slepcev« bo čim dalje manj. Že naši zborniki nimajo več dovolj izvira nega gradiva in ne morejo izhajati brez prevodov. In večino slovenske knjižne produkcije tvorijo prevodi. Drugače pač ne more biti. »Das Lied, das aus der Kehle dringt, ist Lohn, der reichlich lohnet« — v današnji bedni dobi ne velja več. Za »slavo« s kolom po glavi pa se zahvaljuje pač vsakdo. Tako ostanejo le še redki debeločrtni in pa oni, ki lahko s ponosom izjavljajo po Goetheju: »Wir wollen weniger gelobet und mehr gelesen sein.« Bibliofil.

Božična premijera! Senzacija!

HARRY PIEL

v filmu njegovih največjih senzacij!

Na boljši prijatel!

Predstave oba božična praznika ob 3., 1/2, 6., 1/2, 8. in 9. uri.

Kino Ideal

Roparska romantika pred 100 leti

Zanimiv prepis protokola iz starih novomeških listin

Med redkimi starimi novomeškimi listinami je prepis protokola, ki ga je pred 100 leti sestavila krupška gosposka pri zaslišanju roparja Martina Lončariča. Protokol ni popoln, ker obsega le par vprašanj, stavljenih Martinu Lončariču, vendar pa je kljub temu zanimiv, ker nam priča, kakšne so bile varnostne razmere na Kranjskem v prvi polovici 19. stoletja.

Poleti l. 1829, je bil zaslišal carinski urad v Krmačinu na hrvaško-kranjski meji sumljivega neznanca, ki se je skušal vtisniti brez potnega lista s Hrvaškega čez mejo na Kranjsko. Predan krupški gosposki je izjavil, da se piše Martin Lončarič. Gosposka mu je zastavila med drugimi tudi tale vprašanja:

2. Vprašanje: Lončarič povej, kod si se potikal, ko si zapustil mater, in s čem si se pečal?

Odgovor: Ker so bili moja mati zelo ubogi, so me oddali še kot otroka kmetu iz neke vasi blizu Ljubljane, ležeče proti Novemu mestu. A ne spominjam se niti imena kmetovega, niti imena vasi. Hišo bi pa se našel, če bi bilo treba.

Pri tem kmetu sem pasel živino pet, šest ali sedem let. Kar me nagovoril nekega dne voznik, ki je pripokal skozi vas, naj grem z njim po svetu. Ker se mi pri kmetu ni godilo najbolje, ampak sem moral marsikaterikrat stradati, me je voznik lahko pregovoril, da sem odšel z njim. Toda nisem ostal dolgo pri njem; ušel sem mu, ko sva privozi na Brezovico pri Samoboru, ker nisem maral ostati dalj pri njem. Šel sem v vas ter stopil pri kmetu Štefanu Zorčiču v službo. Pri njem sem služil za pastirja tri leta, potem pa sem šel v Zagreb k njegovemu sorodniku čevljarju. Izšli sem se pri njem čevljarstva in mu služil dve leti za pastirja; potem sem pa tudi tamo ušel in jo popihaval v Sisek. Tam sem dobil službo ter se vozil dve leti z žimniti ladjami v Karlovec. Ko pa sem se tudi tega dela naveličal, sem sklenil, odpotovati v Trst. Na poti ob reki Korani sem jo mahnil skozi gozd, kjer sem ugledal štiri s pištolami in handžarji oborožene moše. Vprašali so me, odkod in kam in ali ne bi hotel morebiti z njimi. Ker sem stulil, kakšni ljudje utegnejo biti, sem se obotavljal. Tedaj me je eden od njih prijel za roko in moral sem z njimi.

Hoteli smo kakih šest ur zmerom po gozdu. Zdelo se mi je, da smo na poti proti Reki; naposled smo dospeli do roparske tolpe, ki je štela kakih 30 glav.

Peljali so me pred svojega poglavarja, o katerem sem pozneje zvedel, da je bil nekakšni narednik pri nekem madžarskem polku. Vprašal me je, ali hočem ostati pri niki kot ropar. Iz strahu pred roparji si nisem upal reči, da ne; ostal sem pri njih in dobil takoj tudi nekaj orožja.

Bilo je to na svetno nedeljo l. 1826. Precej drugi dan smo odrinili v Kostajnico na Turško, kjer pa so le pobrali orožje enemu ondodnih krčmarjev. Meni niso dali roparji drugega posla, kakor da sem jim nosil prtljago in stal na straži.

Iz Kostajnice smo krenili čez Savo v okraj kriškega polka, kjer pa roparji tudi niso dobili drugega kakor živež, ki so ga jemali krčmarjem. Najbrž zato smo odrinili na Madžarsko v Kanizjo, od tam pa čez Čakovce proti Zagrebu, kjer smo menili pri nekem kmetu dobiti veliko denarja. A pogorel je bil teden dni pred našim prihodom. Vendar smo šli k njemu vsi, kolikor nas je bilo, 32 glav. Našli nismo drugega kakor v neki stari skrini 6 goldinarjev. Pustili smo mu jih in mu vzeli le perutnino, ki nam jo je moral še sam odnesti v bližnji gozd. Mudili smo se tam kakih 14 dni, potem pa odšli zopet na Turško. Bilo je okoli malega smarna l. 1826.

Na Turškem smo ostali vso zimo v gozdih in jemali tam le živež in živino. Napadli smo nekega vlaškega duhovnika, ki smo mu ugrabili 2000 goldinarjev v srebru in zlato uro; ljudi pa nismo poškodovali nobenega. Pri tem napadu sem po ukazih glavarjev stal z napetim petelinom pri vratih duhovnikovih; streljali se mi je reklo le tedaj, če bo kdo njegovih ljudi streljal name. A tega ni bilo treba, ker je

župnik dal denar radovoljno. Tri dni pozneje mi je dal naš poglavar 6 goldinarjev in dejal, da mi denarja nikoli ne bo manjkalo, če bom priden.

O binkošti l. 1827 smo zapustili zopet turško zemljo ter šli v vojaško granico do Ravne gore, kjer smo se mudili kakih 14 dni; živeli smo ob živinčeti, ki smo jih jemali s pašo.

Od tam smo se peljali čez Kolpo ter vzeli bogatemu mesarju štiri sto goldinarjev v srebru in nekaj vina. Bilo nas je takrat 35. To pot nisem od plena dobil ničesar; tudi pri napadu nisem bil navzoč, ampak sem le stražil na poti z nabito puško.

Vrnili smo se v Ravno goro in od tam zopet na Turško. Bili smo se namreč, da nas utegnejo zaslediti in poloviti. Na Turškem smo ostali do meseca septembra l. 1827., potem pa smo šli za nekaj časa zopet čez mejo v granico, pa se kmalu vrnili na Turško.

Odtod smo planili samo enkrat sredi najhujše zime meseca decembra čez Kolpo, pa se takrat ne vsi, ampak samo polovica, drugi so ostali na Turškem.

Nakani smo bili na metliško graščino, če bi se pa to ne posrečilo, pa na nekega mesarja v Ozalju. Na tega nas je napotil neki Metličan v naši toli, Matiček, ki zna tudi nemški in hrvaški. Zaletel se je k nam v vojaški obleki in z vsem vojaškim orožjem. Služil je v madžarskem polku z rdečimi našivi. Bil pa je v naši družbi še drug Metličan, ki je preje tlahtal tobak, zato ga je menda tudi tako rad in obilo nosil. Ta dva sta nam napravila načrt za napad na Metliko ali pa na Ozalje. Toda nakane se nismo upali izvršiti, ker nas je bilo premalo. Ko smo se mudili kakih 14 dni v gozdih blizu Karlovca, smo se vrnili zopet na Turško, kjer smo dobili vse svoje ljudi in še več, kakor smo jih bili zapustili. Ostali smo na Turškem vso zimo.

Omeniti mi je še, da me je nekako leto osorej, ko smo prestopili turško mejo, obstrlela straža na meji v desno nogo, enega naših roparjev pa usmrtila; a tudi od cesarske straže je pal eden. To omeniti je zato, da morebiti ne pozabim povedati.

Na Turškem smo ostali potem vso zimo. Napadli nismo nikogar, ampak plenili le živino iz hlevov, kolikor smo je potrebovali za živež. Metlike in mesarja v Ozalju pa nismo pozabili, toda sklenili smo ta ali oni napad poskusiti šele tedaj, kadar nas bo toliko, da se bo to lahko zgodilo po dnevi.

Med temi pripravami pa sem jo potegnol od roparjev, katerih je bilo takrat brez mene že 61. Ali bodo izvršili nakano na Metliko in Ozalje ali ne, ne vem; takrat, ko sem jim ušel, so bili to sklenili prav za trdno. Ušel pa sem jim, ker so z menoj grdo ravnali in me celo pretepali. 11. junija l. 1828. so me zjutraj ob dveh poslali po vodo. To priložnost sem porabil ter pobegnil od njih. Potem sem se skrival pred njimi, in ker sem bil brez potnega lista, tudi pred graničarskimi stražami. Tako sem bil prišel do Krmačine, namenjen v Samobor, da dobim tam dela. V Krmačini so me prijeli in semkaj privredili.

3. Vprašanje: Povej po pravici, kaka znamenja imajo roparji, kakoli so, ali kako se imenujejo ali drugemu ime ali kako se piše!

Odgovor: Priimka ne vem nobenega izmed naše družbe, ker smo se klicali le po krstnih imenih. Poglavarji smo pravili le Jušinac, t. j. Josip in močne postavbe je, širokega, rdečega obraza, privihanega širokega nosu. Črni oči in črni lasi ter nosi kito pa črne velike brke.

Govori skoro samo madžarski, vendar pa tudi nekaj makedonski in hrvaški. O njem vem, kakor sem že rekel, samo toliko, da je bil preje narednik v nekem madžarskem polku.

Nahala se v tej družbi tudi še neki Stajerc Jože, doma iz Brežic. Večinoma so roparji vojaški bezunci ogulinskega, otčanskega in kriškega polka. Tem pa še krstnih imen ne vem, ker so me imeli vse bolj za alapca kakor za roparja in so mi tudi le taka dela naročali.

Med roparji je 12 Turkov v kratkih zelenih hlačah in rdečih juhtnih čizmah z zapankami.

Trije so pravi Turki, nosijo se popolnoma po turško in so ostrizeni, devet pa jih je turška Vlahov s kitami; ti so tudi najstarejši med vsemi roparji. Trojica pravih Turkov nosi nizke, Vlahi pa visoke štulaste turbanne rdeče barve. Oblečeni so v rdeče sukniče s kratkimi rokavi ter se ogrinjajo z rdečimi plašči. Ostali roparji se nosijo po graničarsko, imajo črne usnjate kamizole, bele hlače in graničarske vojaške plašče. A vsi, tudi Metličana in Stajerc, so dobro oboroženi s puškami, revolverji, handžari in na obeh straneh brusinimi dolgi noži.

17. Vprašanje: Kateri roparji so hodili v Karlovec in Reko strelivo kupovati in pri katerih trgovcih so ga kupovali?

Odgovor: Ker se za to nisem brigal, zato tega tudi ne vem povedati; samo toliko vem, da je dvakrat šel po strelivo v Karlovec neki Vlaš Lozo.

20. Vprašanje: Ali pri tej roparski toli ni ogleduhov, ki pogledajo in pretaknejo kraje, kjer menijo pleniti?

Pač imajo roparji take ogleduhe. To sta dva Turka, ki znata nemški, hrvaški, francoski in italijanski. Če gresta na ogled, se najraje vozita ter pravita, da iščeta službe ali pa tudi da skupljata živino. Zato sta tudi vedno dobro preskrbljena z denarjem. Ker znata oba brati in pisati in ker imajo roparji mnogo pečatov, si sama napravljata potne liste. Eden od njiju, Nace, je kakih 30 let star, vitke rasti, mlečnatega obraza in zelo ljubeznivega vedenja. Nosi se navadno po naše, in sicer po gosposko; drugi ogleduh pa (kako se piše ali kako mu je ime, ne vem) se oblači skoro vedno le po turško, samo da ni po turško ostrizen, ampak ima kratke črne

lase in črne brke. Star je kakih 40 let. Vedenja ravno nasprotnega kakor Nace; vedno se drži čemurno in kislo; brati in pisati pa zna še boljše kakor Nace, ker je hodil večino v Trstu v šolo.

44. Vprašanje: Ali se ne veš spominjati posameznih, še natančnejših znakov in posebnosti o roparjih?

Odgovor: Dostaviti moram le še to, da je pri roparjih sedaj kakih 10 Italijanov; vsi so vojaški begunci, iz katerih krajev pa ne vem. Tudi ne vem ne njih prtljakev ne njih krstnih imen.

Eden teh Italijanov se je dogovoril z lastnikom kopalnice pri Varaždinu, z nekim grofom, da mu izkoplje vodnjak, ter je dobil že tudi nekaj denarja na račun. Začel je nekaj delati in je uvidel, da bo imel škodo. Zato je bil skrival popihal iz ondodnega kraja in se nam je pridružil pri Turški Kostajnici. Roparji so ga klicali za Jurka. Star je kakih 35 let, srednje visok in čokati; obraza je okroglega, ima šilast in malo upognjen nos pa žolte lase in brke.

O starosti svojih tovarišev vem še to, da je samo eden izmed njih, avstrijski Vlaš, mlajši od mene, vsi drugi so starejši. Ubil je svojega brata, zbežal na Turško in se nam tam pridružil. Kako mu je ime in kako se piše, ne vem. Vsi drugi roparji so čez 30 let stari, nekateri tudi čez 60; štirje so celo popolnoma plešasti. Ti stari tekači in skačajo veliko spretnije kakor njihovi mlajši tovariši. Eden teh mi je ob priliki rekel: »Tebe potolče lahko vsaka stara ženska, ker ne moreš z mesta, kadar je treba bežati.«

S temi besedami se konča zanimivi zapisnik, ki ga je dala gosposka prepisati ter ga je tako prepisanega poslala vsem leniškim občinam. Roparja Lončariča so odvedli zopet v zapor. Kaj se je dalje z njim zgodilo, listine ne pripovedujejo.

med pivom in vinom. V dnevih hude vročine popijejo Ljubljanci mnogo piva, čim pa postane hladno, konzum piva pade, nasprotno pa konzum vina narašča. Za primer si oglejmo podatke o pivu in vinu za zadnjih šest mesecev v naslednji tabeli:

Ljubljanci so torej v tem času popili

1,056.999 litrov piva

Pivo v primeri z drugimi opojnimi pijačami ni drago, vendar pa zapijejo Ljubljanci tudi na penah težke točke. Če računamo 1 piva po 4.50 Din, vidimo, da so zapije v vinu. Te suhoparne številke so za pivo

4,756.495.50 Din

V istem času so Ljubljanci popili

1,366.960 litrov vina

Če računamo, da so se Ljubljanci zadovoljili s cenejšimi vrstami vin in da so povprečno plačevali za 1 vino 14 Din, pridemo do zaključka, da je šlo v šestih mesecih za vino

19,137.440 Din

Ljubljanci so torej pogladi po grlu od začetka junija do konca novembra za

23,893.935.5 Din

piva in vina. Te suhoparne številke so za naše razmere zelo zgovorne.

„Žena in dom“

nov mesečnik, je za božič razposlan po deželi, da naše žensstvo, ki mu je namenjen, presodi, če ga sprejme ali zavrne.

»Lep je« je rekla prva dama, ki sem ga ji pokazal, in tako je dejala tudi druga in tretja. Po tej oceni, ki je najugodnejša, kar jo žena more izreči, ne dvomim več, da se bo list držal.

Imeli smo sicer novemu mesečniku podobno revijo »Vesna«, ki je pa po kratkem, a lepem življenju zamrla, čeprav je bila zelo potrebna, dobro urejena in tudi lepa. Sam pobijam svojo optimistično trditev, da bo nova revija obstala, boste rekli. O ne — takrat po prevratu so bile druge prilike kakor danes. Naše tiskarne še niso bile zmogljive, da bi bile izvršile težko nalogo po taki ceni, ki bi ne ovirala razširjenja lista. »Vesna« je bila namreč mnogo predragga, čeprav so izdajatelji za njo žrtvovali ogromne vsote. Previsoka cena ji je zaprla pota med najširše sloje.

»Žena in dom« je še mnogo lepša, modernjša in pestrejša ter tudi živahnjša, pa vendar 12 zvezkov stane le 48 Din na leto, torej zvezek s 40 stranmi, polnimi aktualnih ilustracij in sočnega teksta za 4 Din! Vsakdo, kdor je novo žensko revijo prijel v roko, je dejal: »Tudi 10 Din je vredna!« Ali 120 Din je še denar, ki ga večkrat obrnemo v roki, predno ga izdamo, 48 Din pa zamore tudi najbolj slabo plačana privatna uradnica, saj to nizko vsoto lahko razdeli na več obrokov, čeprav mora potem plačati nekaj več.

Ker je na naslovni strani večbarvna Gaspardjeva slika Jaslice, sklepam, da bo imela vsaka številka sezoni primerno sliko. Ze s prvo številko je konzorij ilustrativne revije »Žena in dom« obdaril naročnike z elegantno v platno vezanimi koledarjem, ki je v njem dosti prostora za gospodinj-sko knjigovodstvo vsega leta. Obenem pa razpisuje lepoto konkurenco, ki naj na prav originalen in soliden način izbere najlepšo in njej po lepoti najbližje Slovenke, ki bodo bogato obdarovane. Vse za 48 Din — to je obdobjanja vredna podjetnost — obenem pa garancija, da bo revija uspevala in se še izpopolnila in povečala.

Revija je razveseljiva slika visokega kulturnega nivoja naše žene, ki tudi v vsakdanjem življenju ne more biti več brez umetnosti. Ze na prvi strani imamo iz A. G. Kosove razstave portret slovenske dame, na drugi nekrologa in sliki pianistke Dane Koblerjeve in igralke Berte Buškove, na tretji pa dr. Lahove spomine na češko pisateljico Gabrielo Preissovo — torej slikarsko, glasbo, dramo in literaturo. V filmski svet nas vodi hollywoodski filmski igralec — Slovenec Jože Znidaršič — List, ki nam opisuje svojo slavno kolekcijo in rojakinjo, lepo Zalo Zaranjo iz Kranja. Naslednji članek poroča o »Domači stanovanjski kulturi«, kjer po petih ilustracijah naših interierjev lahko presodimo, da se tudi v umetniški obrti lahko merimo z večimi sosed. S stanovanjsko kulturo se pečata tudi članka o sedaj tako modernih katehlah in o sodobnem domu, čeprav pri tem revija ne zanemara našega knjižničnega doma

Konzum sadja, piva in vina

V šestih mesecih je Ljubljana konzumirala nad 1,200.000 kg svežega sadja in približno za 24 milijonov piva in vina

Ljubljana, 23. decembra.

Ljubljana je od junija do konca novembra konzumirala velike množine sadja. Od junija do konca oktobra je konzum sadja hitro naraščal, potem rapidno nazadoval. To se vidi tudi na sadnem trgu, kamor sedaj v zimskem času — tudi ob velikih tržnih dnevih — ni več tako velikega navela kmet-skih prodajalcev sadja, kakor spomladi, poleti in jeseni. Sadni trg je od novembra naprej slabo obiskan.

Zdaj so naprodaj le jabolka po 3—5 Din kg. Hrušk in lepih jabolč je prav malo. Trepežni lepi gambovci so redki. Glavni vzrok tiči v tem, da je bil letos izvoz finega sadja razmeroma velik, čemur je pripomogla tudi jesenska razstava na velesejmu. Precejšnje množine lepih jabolč so šle v inozemstvo, zato jih sedaj primanjkuje na dom. trgu.

Marsikoga bodo zanimali podatki o dovozu sadja v Ljubljano, za katerega je bila plačana mestna vžitina. Ta sadje je bilo določeno izključno le konzumu. Za žganje-kuho namenjeno sadje, ki so ga v mesto uvozili fabrikanti žganih pijač, je užitina prosto, zato nudijo naslednji podatki točno sliko množine sadja, katerega je Ljubljana konzumirala v zadnjih šestih mesecih. Konzum svežega sadja je bil po mesecih naslednji:

junij	61.123.— kg
julij	151.041.— »
avgust	177.601.— »
september	328.796.50 »
oktober	369.315.50 »
november	121.548.50 »

Ljubljana je torej v zadnjih šestih mesecih konzumirala

1,209.425.50 kg svežega sadja

ali nad 12 in pol vagona.

Ta konzum predstavlja več milijonsko vrednost. Koliko so ljubljanske gospodinj-je faktično izdale za sveže sadje, je težko izračunati, ker se ni v mesto uvoženo sadje vrstno specificiralo in so dnevne tržne cene varirale. Če računamo, da je stal kg svežega sadja povprečno 5 Din, vidimo, da je Ljubljana izdala za sadje celih

6,047.127.50 Din.

Zanimivo je, odkod so na trg dovažali sadje, kolike množine in kje so bile

6,047.127.50 Din

To nam kaže statistika o kontroli sadja na posameznih mitnicah. Okoliš mestnega do-

bodarskega urada ima 12 mitnic in so kontrolo na poti. V zadnjih treh mesecih je pasirala mitnice naslednja množina sadja:		
5. Glavni kolodvor	140.481.— »	september
mitnica	oktober	november
1. Tržaška cesta	22.953.— kg	
2. Celovška cesta	4.515.— »	
3. Gorenjski kol.	1.638.50 »	
4. Dunajska cesta	8.116.— »	
5. Glavni kolodvor	140.481.— »	
6. Metkova ul.	6.785.— »	
7. Zelena jama	5.839.— »	
8. Zaloška cesta	3.450.— »	
9. Poljanska cesta	28.592.— »	
10. Dolenjska cesta	35.592.50 »	
11. Ižanska cesta	12.151.— »	
12. Bleiweisova cesta	374.— »	
13. Pošta	864.50 »	

31.373.— kg 11.903.— kg
15.896.— » 3.450.50 »
19.733.— » 11.236.— »
16.705.— » 8.619.— »
147.088.— » 71.843.— »
22.994.— » 34.430.— »
4.084.— » 8.840.— »
13.066.— » 8.680.— »
52.575.— » 38.064.— »
37.940.50 » 21.927.— »
5.327.— » 872.— »
245.— » 1.438.— »
1.744.— » 226.— »

Ti podatki jasno kažejo, kje so glavne linije dovoza sadja v mesto in iz katerih krajev je Ljubljana dobivala v prvi vrsti sveže sadje. Prednjači glavni kolodvor z Metkovo ulico. Po železnici se je sadje dovažalo razun iz inozemstva, še iz domačih krajev: Litije, Stajerske, Krškega, Brežic in dalje. Na Poljansko cesto so gravitirali kraji od Stepanje vasi, Dobrunj, Sestre in raznih daljnih vasi v hribih, kjer je bilo letos izredno mnogo črnejši in češpelj. Na Dolenjsko cesto so prihajali s sadjem vsi kraji ob dolenjski žel. progi tja do Bele Krajine.

Gorenjska je dala Ljubljani razmeroma malo sadja.

Konzum piva in vina

nam nudi prav tako zanimivo in poučno sliko, koliko milijonov Ljubljanci poženo po grlu. Pred vsem je presenetljiva paralela

Charles Pettit:

Žena in miš

Nekega jutra je dal slavni Čeng-Ki-Ping poklicati v svoj kabinet svojo staro ženo Niang To je bil izreden do-godek in sluga, kateremu je bilo naročeno sporočiti gospe Čeng-Ki-Ping go-spodovo željo, je kar zajžal od presre-čenja.

Odlična dama je sladko spala v svoji postelji, podobni omari, na koncu ženskih soban. Počivala je pobožno med svilenimi blazinicami kakor gospenica v kelihu rože. In moralo se ji je sanjati nekaj krasnega, kajti v spanju se je smehljala in kazala skrbaste čeljusti.

Sluga, misleč samo na svojo dolžnost, se opazil ni vseh njenih čarov. pobral je v kotu ostanek mandarinov-čepice v obliki pavjega peresa in po-žgečkal z njim filozofsko ženo pod kljukastim nosom.

Takoj je glasno kihnila. Pavje pero je pomagalo. Zdrnila se je in za-vedla, da je še na zemlji.

Sedla je in si pomela z rokami za-spane trepalnice. Končno se je prika-zalo v votlinici nad mesnatimi lici majčkeno črno očesce.

Sluga je ponovil: Hitro se zbudite, gospa. Njegova visokost vas prikažuje.

Gospa Čeng-Ki-Ping je zlezla iz po-stelje. Razprostrla je roke da bi obra-

nila ravnovesje, kajti noge je imela pohabljene po stari modi. Vsa prestrašena se je odmajala v možev kabinet.

Čeng-Ki-Ping je sedel v naslanjaču iz izrezanega črnega lesa za pisalo mizo, na kateri so ležali štirje pisarski zakladi: čopič, rdečkast papir, paličica kitajskega črnila in kamen.

Bil je slabe volje in velika očala so mu visela po strani na razširjenih no-snicah, kar je pričalo, da je razburjen. Čim je zagledal svojo ženo Niang, je srdito zakričal:

— Če vam izkazujem toliko časti, da vas sprejemem v tem hramu znano-sti, gospa, ne smete misliti, da se vam hočem prikupiti. Nikar ne mislite, da hrepenim po vaših čarih.

Stara gospa je drhte sklonila glavo in prekrizala roke na prsih, kakor bi se že v naprej kesala svojih grehov.

Mož je nadaljeval osorno:

— Prav kar sem opazil, da je miš ponoči ogledala moj najdragocenejši rokopolis. Krivda zadene vas, kajti kot zakonska žena ste odgovorni za red v moji hiši. Prav za prav bi vas moral kaznovati takoj in odrediti, da vas pretepo do krvi.

Toda iz spoštovanja do vaše viso-ke starosti in iz hvaležnosti za sinove, katere ste mi rodili in ki bodo skrbeli za kult mojih prednikov, vas ne dam pretepti, toda samo pod pogojem, da ostanete v mojem kabinetu, dokler ne

ujamete miši. Če je ne ujamete do ve-čera, do solnčnega zahoda, vas kaznu-jem tako, kakor ste zaslužili.

In Čeng-Ki-Ping je vstal ter odšel na vrt, da pomiri razburjene živce.

Ko je ostala gospa Čeng-Ki-Ping sa-ma, je začela tarnati:

— Ah, kako sem nesrečna! Kako naj ujamem to vražjo miš? Saj sploh ne vem, kje ima gnezdo. Pa tudi če bi vedela, kako naj jo ujamem, jaz, tako stara, tako nadložna? A poleg tega se že od mladih dni strašno bojim miši.

Vsa prestrašena je omahnila v mo-žev naslanjač in se zamislila nad kruto usodo.

Kar se je zdrznila. Iz knjižnice se je začulo tiho, pomembno škra-bljanje: krak, krak, krak.

— Veliki Budha! — je začela moliti gospa Čeng-Ki-Ping. — usmili se mel Ta zlobna živalica prav gotovo gloda še druge moževe rokopolise. To je višek nesreče.

Potem je začela razmišljati, kako priti spaku do živega. Če miši ne uja-me, bo bitčana, a to bi pomenilo hude bolečine in sramoto.

Zbrala je ves svoj pogum, pogra-bila omelo in se po prstih približala knjižnici.

Krak, krak, krak, — je glodala mi-ška, skrita med starimi knjigami.

Po dolgem obotavljanju, se je gos-pa Čeng-Ki-Ping ojunčila in potrkala

na polico. Nastala je tišina. Sovražnik se je ustrašil. Ojunčena je potrkala močnejše. Miška je skočila iz svojega skrivališča in padla na ramo ubogi že-ni ki se je tako prestrašila, da ji je kar kri zastala.

Sreča v nesreči je bila, da je miška takoj smuknila na t

Ni vedno kriv avtomobilist

Pešec in avtomobilist se morata pobotati — Kaj je treba storiti, da preneha napeto razmerje med avtomobilisti in pešci

Dan za dnevno poročila domače in inozemske časopise o večjih ali manjših nezgodah, povzročenih po avtomobilih. Psihološko je umljivo, da vzbujajo take vesti pri masah prebivalstva že nebotični odpor proti avtomobilistom, ki se izraža bodisi v brezpogojnem obsojanju avtomobilizma sploh in vsega, kar je z njim v zvezi, bodisi pa celo v dejanjih, ki so zmožna resno ogrožati zdravje in življenje ne le šoferja ob volanu, temveč tudi njegove sopotnike. Treznemu čitatelju pa se morda prav mnogokrat vsiljevati vprašanje, je li nezdružljiva vedno le avtomobilist in ne mnogokrat morda tudi pešec, povzročitelj. Kljub temu, da ima skoro v vseh primerih zadnjo besedo sodišče, ki pogosto avtomobilista radi nekrivde oprusti, obvisi pri mestnem in podeželskem prebivalstvu obeležje krivde le na avtomobilistu. On je tisti zamorec, ki se za javnost ne bojuje, ampak opravi in bodi njegova nekrivda na nezgodi se tako jasno in dokumentarno dokazana.

Dejstvo je, da je postal avtomobil v zadnjem desetletju pri nas glavno vozilo in da si osvaja čim dalje bolj vse prometne žile in je njuna potreba, da se prebivalstvo, podeželsko in mestno, s tem dejstvom spriznari in z njim računa. Z brezplodnim nerganjem in zabavljanjem se razmah avtomobilizma ne da ustaviti, komaj zadržati in ne kaže drugega, nego da se pešec in avtomobilist pobotata in dovolita drug drugemu živeti brez medsebojnega trenja.

Boj med človekom, ki hodi in onim, ki se vozi, sega že v pradedno preteklost. Ko je človeštvo izumilo prvo leseno kolo, in ga uporabljalo pri vozu, se je gibanje pešca že moral umikati manj gibljivemu vozilu, ki ga je vlekel žival. Ta potreba umikanja je že takrat vzbujala pri pešcu nezadovoljnost in odpor. Čim hitrejša je bila vozna živina, tem večji je nastal odpor proti vozilu in naraščale so prometne nezgode, ki jih je zakrivil bodisi voznik ali pešec skoro vedno radi pomanjkljive opreznosti. Pa se je človeštvo temu ogrožanju osebne varnosti od strani razmeroma počasnih vozil v teku sto in tisoletjih prilagodilo in vsekakor ni nikomur gotovo ne pade v glavo, da bi se zgražal, ako vozi po cesti kate-rakoli vprezna živina. Kak viki in kriki se je dvigal še v polpreteklem času, ko so začeli za takratne dobe silovito naglo dirjati po cestah kolesarji. Danes se ob kolesarja nihče ne obregne, ker si je kolo kot prometno sredstvo osvojilo ves svet in ga rabita revež in bogataš, meščan in kmet. Pešec in kolesar se drug drugemu previdno izogibata in je nastalo med obema nekdanja hudina nasprotnikom trajno premirje.

Naglo živimo, naglo napredujemo! V kratkih letih je postal gospodar ceste avtomobil in je čisto gotovo, da bosta naša pešec in sofer platformo, na kateri se sporazumeta čim prej tem bolje in je iz tega razloga prav in dobro, da se razčistijo vse one zadeve, ki ta sporazum ovirajo in ga zavlačujejo.

Šofer, v mestu in na deželi! Povsod gre glas o njem, da divja, da je brezobziren in da je vedno le on kriv vsake nesreče. Velja! Toda ne za vse šoferje, pač pa morda za 5% vseh šoferjev, ki so že razvpiti divjaki, ogroževalci pasantov in kandidati smrti. Radi morda 10 takih neugancev v celi dravski banovini morajo trpeti vsi drugi avtomobilisti, ki so vedno opretni, ki vozijo zmerno in razmeram odgovarjajoče in ki so do skrajnosti obzirni napram pešcem in voznikom. Prav gotovo soglašajo vsi ti z idejo, da bi se vsakemu iz one pešice pri prvem najmanjšem prestopku radikalno preprečilo vsako nadaljnje divjanje s tem, da bi se mu vzelo dovoljenje do šofiranja, kar bi bilo niemu samemu v prid — saj se mora vsak tak prejel ali slej ponesrečiti — kar bi bilo v prid vsem pešcem in voznikom, in to bodi pribito, vsem avtomobilistom drugega kova. Glavna ovira sporazuma med šoferjem in nešoferjem bi se s tem odpravila.

Avtomobilistovi nasprotniki! Vozniki in pešci na deželi in v mestu tvorijo zelo važno poglavje, ki mu je treba posvetiti

precej pažnje. Konservativni podeželski voznik vozi v dobri polovici primerov po sredi ceste, ali pa, ker je vprezna živina tako navajena, na levi strani ceste. Zato se mora avtomobilu, ki mu prihaja razmeroma počasi nasproti, prav naglo umakniti na desno stran, kar povzroča v njegovi duši lezo in nevoljo. Vse to bi odpadlo, ako bi se držal voznik veljavnih predpisov, ki vele: vozi po desni polovici ceste. Razumljivo je, da so v takem primeru upravičene kozje molitvice šoferja, ki mora brzino vožnje zmanjšati, prav spretno manevrirati ali celo voz ustaviti, da ne pride do neljubega incidenta, katerega najhujše izraz je par krepkih kletvic ali surovih opazk od strani voznika, a težje posledice tega so poškodovana vozila, polomljeni udje ali pa razne druge manjše ali večje neveselosti. Nerazumljivo je nadalje, da vozi s prav malimi izjemami voznik pončo brez luči. Šofer vidi, kar naenkrat pred seboj v svetlobnem stožcu reflektorjev voz in je vedno odprto vprašanje, ali se je v takem primeru mogoče izogniti tudi manjšim neprijetnostim. Ako je v predavtomobilskih časih bil potreben predpis, da mora vsak voznik imeti ponoči luč, v koliko večji meri je to potrebno danes, ko je promet neprimerno večji in nageljši. Gotovo ni simpatično, da se v katerikoli zadevi kičeta na pomoč orožnik in stražnik, a je v tem primeru vsaka sentimentalnost odveč, saj igra v takem slučaju zdravje in življenje ljudi glavno vlogo in je popolnoma pravilno, ako zahteva mimo avtomobilista vsa poštena javnost, da se v tej zadevi napravi red. Mestni vozniki se vseh teh predpisov drži, ker ga vedno nadzira budno človek, tam zunaj na deželi pa je svet velik in oči pstatve je malo in malo je tud v tej stvari lasne uvidevnosti.

Pešcu bi trebalo vsekakor dokazati in sicer prav temeljito, da ni avtomobilista čista in idilično izprejajališče, kjer se človek lahko poglubi v svojo notranost, kjer more udobno šetajoč sanjariti ali pa celo čitati časopis. Na prometni cesti je vsakemu pešcu potrebna pazljivost z ozirom na lastno varnost kakor tudi iz razloga, da prometa ne ovira. Tudi skupina treh ali štirih oseb, ki gredo v štrc po razmeroma ozki cesti, je ogrožena, osobito če nosijo posamezniki jerbare na glavi. Težko je taki skupini se izogniti tudi z zmerno brzino vozečemu avtomobilu, osobito na ovinkih, ko ljudje v mesebojnem pogovoru prav lahko preslišijo šoferjev signal. Naravnost nevarno pa je skoro vedno prečkanje prometne ceste od strani pešcev, ki v slučaju resne ali namišljene nevarnosti kažejo vse znake popolne nerazsodnosti. Normalni človek pogleda, predno namerja preiti cesto, oprežno na desno in na levo ter gre s hitrejšimi, a energičnimi koraki na stran. Boječnež se tudi ozre na desno in levo, hoče preiti cesto, je zopet noče, okleva in se spusti navadno na drugo stran v kar najboljši nepravem trenutku, tako da prestaja šofer v takem primeru kar naitežjo preizkušnjo. Najbolj nevaren je prečkar, ki se sredi ceste skesa in to ubere nazaj. V tem primeru mora biti šofer res mojster, da prepreči nesrečo, saj mu pešec naravnost drvi pod kolesa.

Naš pešec in voznik sta razmeroma mnogo manj disciplinirana kakor avtomobilist, ki ne vozi samo okoli domačih vogalov, pač pa tudi po inozemstvu, kjer so zadevni predpisi mnogo strožji, a sta voznik in pešec v Avstriji, Nemčiji in Italiji, in sicer v mestih in na deželi v zadevi cestnega reda skoro popolnoma izsolana. V velikih mestih, n. pr. na Dunaju, se vrši promet brezhibno, in le redki so primeri, da se zgode nasreče kljub naravnosti slovitemu razmahu avtomobilizma. Tako je v Nemčiji zrastle število motornih vozil v enem samem letu preko 30% (do 900.000 na 1.250.000), v Ameriki izpodriva avtomobil železnico, naša država pa napreduje v primeri z inozemstvom mnogo bolj počasno. Vzrok leži nedvomno tudi v slabem stanju naših cest, ki so vse prej kakor avtomobilske, in v ne manjši meri v neoprebljenosti prebivalstva napram motornemu vozilu.

Se ena pereča zadeva bodi omenjena! Mojster mora biti vsak mož ob volanu osc-

bito ob sobotnih in nedeljskih večer. urah, ko se mora boriti ne le z nediscipliniranim pešcem in voznikom, pač pa žalibog mnogokrat z vinjenimi bratci, ki jim alkoholni duhovi manjšajo razsodnost in jih silijo k pogumnim dejanjem in kretinam pijanca. Da pomenja šofiranje v takih razmerah pravi križev pot, o tem bo pričal brez pridržka vsak avtomobilist.

Obojestransko pravilno presojanje problema ter medsebojna popustljivost in obzirnost, pred vsem pa točno ravnanje po cestno - policijskem prometnem redu je potrebno, da se zabrusijo, ali vsaj omilijo vse ostrine, vladajoče danes med avtomobilistom in pešcem ali voznikom. Cela zadeva je namreč mnogo važnejša, kakor se

zdi na prvi pogled. Tujski promet, ki je danes sila važen faktor v našem narodnem gospodarstvu, trpi gotovo pod temi razmerami. Veljavno države cenijo inozemstvo po različnih vidikih in je gotovo smatrali za enega najvažnejših števil avtomobilov, ki se nahajajo v državi; nič manj važen ni ta faktor z ozirom na državno - brambno pripravljenost, saj igrajo motorna vozila v slučaju vojne kar največjo vlogo. Iz vseh teh razlogov bi bilo želeli, da bi vsi v to poklicani činitelji, državna oblast, časopisje in šola delovali na to, da preneha med obema strankama brezplodni boj, ki ni nikomur v prid, pač pa celokupnosti in škodo in naši državi ne v čast pred inozemstvom.

Iz filmskega sveta

Janet Gaynor filmska pe-pelčica

«Kristina» je njen najnovejši film. Nikoli ne vidimo divne, male Janet Gaynor v filmu drugače kakor edine siromašne. Ona se ne sme pokazati v filmu, kot nene družice v razkošnih oblekah ali polne nalenšega nakita. Ona mora ostati vedno le mala, uboga pepelčica, ki doseže šele po hudem trpljenju svojo srečo. Nikdar ne pride po njo kak bogataš, kak princ ali kak odličnejši snubec, temveč vedno le kak dober mladenič, siromašen kot cerkevna miš. Vendar bi Janet Gaynor za nič na svetu ne menjala svojih vlog, kajti edino te vloge so ji prinesle slavo in ime ene najbolj priljubljenih filmskih igralk. Janet Gaynor ni nikakva lepota, vendar je tako očarljiva v igri in nastopu, da se priklupi slehernemu gledalcu. Film »Ob zori« v sedmem nebu. »Angel ulice« in nedavno predvajani film »Štirje vrziki« potrjujejo vse te navedbe v polnem obsegu.

Najnoveši film Janete Gaynor je film »Kristina«. Ta film predstavlja kulminacijo njenega umetniškega ustvarjanja. V njem nam pred očene navno, malo holandsko deklico, ki neprestano sanja o lepem stasitem mladeniču, ki prihaja na belem konju, to zasnuje in se poroči z njo. Končno je tudi prišel ta mladenič, toda brez neprimlik ne gre in tako mora uboga naša Kristina mnogo pretrpeti, da pride končno do svoje sreče. Partner Janete Gaynor v tem filmu je zopet mladi Charles Morton, ki je bil že njen partner v filmu »Štirje vrziki« in ki ga je takrat publika gledala z velikim

veseljem. Morton je nedvomno velik talent. Spominja nekoliko na Charles Farrella ter je izvrsten v igri in nastopu.

Kristinina oče, dobrodušnega starca, igra Rudolf Scudikraut z vsro rutino velikega igralca in molstra.

Greta Garbo, Nils Asther - dve švedski sfingi

Najnovejši filmski partner Greta Garbo je Nils Asther, igralec z velikim talentom in izvrstno igrar. Po rodu Šved, kakor Greta Garbo, si je s svojimi velikimi uspehi prav kmalu pridobil ugled in naklonenost celo pri Američanih, ki sicer tuje ne gledajo prav radi. Prvi skupni film Greta Garbo in Nils Asthera je vefilim »Divje orhideje«. V tem filmu igra Nils Asther mladeza princa z Jave. Lep je, stasit, vročkrven, včasih krut, včasih pa zopet izredno nežen. Vroče ljubavne besede lepega moža, krasota divjih krajev in eksotični nimbus, ki je obdajal mladeza princa, vse to je povzročilo, da se je mlada lepa žena starika, veča milijonaria izneverila svojemu možu in se zaljubila v topega princa. Toda proti pričakovanju se konča ta film srečno, kajti Greta spozna svojo zmoto in se vrne k možu. Film sam je krasen. Greta Garbo in Nils Asther podajata v njem dve kreaciji — naravnih in docela verjetnih. Naravni posnetki so polni čara. Druzi skupni film je »Zasužnjen dušec«.

Našo publiko bodo gotovo zanimala nekatere tajnosti iz preteklosti oboževane Greta Garbo. Ko je prišla v Hollywood, je neka ameriška filmska revija preko svoje-

Greta Garbo in Nils Aster iz vefilima »Divje Orhideje«

ga švedskega korespondenta zvedela pravi vzrok Gretinega molka. Roditelji Greta Garbo so bili zelo siromašni. Ona je morala kot mlado dekle delati v brivskem salonu, pozneje pa je bila prodajalka v ženski modni trgovini. Z delom svojih rok je vzdrževala svojo mater, ker ji je oče umrl v zgodnji mladosti. Greta se je tedaj najbrž sramovala svojih dekliških let, kar je bilo na popolnoma neupravičeno, kajti svet smatra baš za največje lunake take ljudi, ki so se s svojimi lastnimi koleni dvignili iz bede in siromaštva.

Druza ta nost, katero je odkrila omenjena revija, je pa ta, da je Gretino pravo ime Greta Gustavson. Do 15. leta ji je bila največja zabava zahajati v gledališče in kino. Pozneje se je seznanila z nekim igralcem, ki je ambiciozno deklico spravil v dramsko šolo kraljevskega gledališča v Stockholmu. Ta zavod, ki ga subvencionira država sama, sprejema le najbolj nadarjene golemke, ki položijo izpit pred strogo komisijo profesorjev in kritikov in gledaliških igralcev. Po šestmesečnem študiju je Greta Garbo položila izpit in bila sprejeta v to šolo. Kasneje jo je pridobil za film švedski režiser Moritz Stiller in od tega časa datira začetek njene velike filmske kariere.

Leopard, ljubavnik

»Žene so opasnejše kot leopard« — pravi Nils Asther.

Slavni filmski igralec Nils Asther ima to navado, da v vsakem mestu, kamorkoli pride, vpraša najprej za zoološki vrt, kate-rega si potem ob prvi priliki ogleda. Nils Asther namreč zelo ljubi živali in Američani pravijo, da taki ljudje niso slabega značaja temveč, da je ta lastnost dokaz dobrega in plemenitega človeka. V Hollywoodu pozna v zoološkem vrtu vse divje zveri po imenu, zahaja celo k njim v kletke, se z njimi zabava, jih gladi in krmi, ter jim prinaša slastičice. Nekdo je kužil mladega leoparda po imenu Ofra Sklenil je vzeti za k sebi na dom, čim doraste toliko, da bo moral zapustiti mater. To je tudi storil in Nils Asther ima s tem leopardom največje veselje. Po cele ure se z njim igra, ga nosuje z veseljem in ponosen je, ker ga leopard na najmanjši mlajlaj uboga. Toda če so srečni tudi oni ljudje, ki stanujejo z Nils Astherom v isti hiši, tega ne moremo povedati. Leopard je skratka milijonec Nils Asthera. »Leopardi so moje najljubše živali, v njih je mnogo gracije in tudi uljudni so, ako se udomačijo« — je rekel Nils Asther nekemu novinarju. »Odkljuje jih visoka inteligenca in tudi nežnost in od drugih živali je prirobnik smejati na vprašanje: če so leopardi opasni, je odgovoril: »Se daleč ne tako, kakor ženske!« Res je sicer, da je leopard lahko usmrti ali celo ubije, toda ženska te lahko rane in rane vse življenje«.

Njen zaščitnik

Fant in dekle se vračata pozno zvečer iz kavarne. — Tamle se gugata dva možakarja, pravi dekle. Da bi naju le ne napadla.

Fant začne na vso moč bežati.

— Kam pa bežiš?

— Po revolver grem.

Nadprodukcija

— Če se vam godi res tako slabo, zakaj bi ne poskusili delati namesto da beračite?

— Vse je zaman, gospa, vsa mesta so zasedena. Celo severni tečaj sta odkrila dva hkrati.

V starem gradu

— Zdaj sem vam že vse pokazal.

— Ne, vsega še ne.

— Kako to?

— Pozabili ste mi pokazati napis, da osobe ne sme sprejemati napitni ne.

Prijateljstvo med živalmi

V cirkusu sta se spriznala slon in kura. Nekega dne pa je slon kuro slučajno pohodil. Da reši vsaj njene potomce, je sedel na jajca, na katerih je prej sedela kura.

Pri zdravniku

— Piti ne smete, kaditi ne smete in mnogo govoriti tudi ne.

— Škoda, da sem sploh prišel k vam, kati vse to mi je prepovedala že žena.

PRED SODIŠČEM

— Obtožnica pravi, da ste v trgovini stisnili pod plašč kosa svile.

— Priletna grda obtoženka: Nodolžna sem, gospod sodnik.

— Tatica je optanica kot mlada, zelo elegantna in lepa dama.

— Ah, gospod sodnik, priznam, jaz sem ukradla svilo.

Mary Reinhart:

Adoptirana Elisa

— Kaj je to?

Wilson se je ustavil in zagledal v temo. Thompson je nehal rožljati s ključem v ključavnici in tesno si je zapel suknjič. — Raje kar hitro odpril — je zašepetal plaho.

— Miiaul!

Ni bilo dvoma. Wilson je prižgal vžgalico in se ozrl. V kotu pri vratih je čepela siva mačka. Dlako je imela polno primrzjenega snega, a rep otožno iztegnjen. Zamislila je na svetlem, toda takoj je prihitela in se začela proseče stiskati k Thompsonovi nogi.

— Reže moj! Ta ubogi živalica je vsa prezeblala! Na, čišči. Uboga mucka. No, pojdi k meni.

— Menda hoče reči, — je dejal Wilson, ko se je bila mačka udobno zleknila na Thompsonovi roki, — da vzameš to mrcino s seboj? Kakor bi ne vedel, da gospa Higginsova ne trpi mačk. Pa tudi name ne smeš pozabiti. Pomni, da delim s teboj radost, žalost in stanovanje.

Thompson je protestiral. — Čuj, — je začel prigovarjati prijatelju, — ali nimaš modrega traku, da bi ji ga privezal okrog vratu?

Prijatelj je pa molče odprl vežna vrata in hitel po stopnicah, Thompson

je položil mačko v naslanjač, a omeščani Wilson jo je pokril s svojo suknjo. Ko sta oba odločila suknje in klobuke, je sedel Thompson k oknu. — Kako krasen večer je nočoj, — je vzdihnil in pogledal na uro. — Najlepše na svetu je dobra večerja in partija bridgea. Si opazil ono vitko svetlolaso dekle v modri obleki?

— Aha, že vem, katero misliš, — je odgovoril Wilson in skril zdehanje. — Mar ni dražestna?

— Nič posebnega ni. Zdi se mi, da ima prevelik nos.

— Povej mi vendar kaj je pravzaprav bilo. Kaj nisi nočoj prisedel k nji za mizo in igral po večerji z njo bridge? Kaj pomeni to?

— Nič! — Wilson je znova zazdehal in začel skrbno zapirati okno. — Rad bi vsaj malo spoznal ženske. Gospodična Hardyjeva je bila moja nasprotnica in dvakrat je igro dobila, čeprav sem dobro pazil. Čudim se, kaj vidiš na tem posebnega.

— No morda ničesar, — je zagodrnjal Thompson. — Lahko noč!

Zjutraj ob osmih je potkal sluga William na vrata.

— Dobro! Se je začel zaspan glas. — Zelite vode?

— Da, William. — Wilson se je bil že zbudil.

— Gospodu Thompsonu pa prinesite steklenico mleka.

— Prosim?

— Mleka, steklenico mleka.

— Mleka — no da, gospod, seveda, že razumem. — Glas mu je zvenel nekam presenečeno. — Ali naj bo z whisky?

— Ne, samo mleko, samo malo pogreto.

Ko je William nekam v zadregi že odhajal po stopnicah, se je Thompson obrnil k Wilsonu. — Povej no, duša krščanska, čemu ti pa bo toplo mleko? Kaj se boš z njim bril?

Wilson se je samo zmagovalno nasmehnil. — Tako, tako, a kdo je prinesel snoči mačko domov? Kaj jo misliš vzeti v jedilnico k zajtrku?

Thompson je molče pograbil brisačo in skočil v umivalnico.

— Gromska strela! — je planil takoj nazaj in pustil vrata odprta. — Čuj dragi, koliko mačk sem pa prinesel snoči?

— Eno, — je zamrmral Wilson zamisljeno. Baš je bil prilekel iz žepa fotografijo mladega dekleta in jo je zaljubljenog ogledoval.

— No a zdaj jih je tamkaj šest!

— Šest? Bog mi odpusti grehe! — Wilson je planil s postelje in hitel v sosedno sobo, kjer je bil pustil mačko.

Res, bilo jih je šest. Pet čisto majčk, njih, črnih, belih in lisastih, šesta pa siva, velika in dobro rejena. Wilson je počel v smeh, Thompson je pa stal ka-

kor vkopan.

— Kaj poreče na to gospa Higginsova? — je vprašal plaho.

— Kaj bi mogla reči? Mislim, da ji zapre sapo. Kje je mleko?

Mleko je že stalo za vrati, toda mačka, krščena na čast gospe Higginsove Elisa, ga ni hotela piti iz steklenice. Prinesla sta torej skledico za mlo in Wilson, ki je mimogrede prebiral novine, bi bil kmalu vse pohodil.

Ker sta morala v pisarno, sta zaklenila Elisa z njeno ročico in kopalnico in sklenila poskrbeti za njeno bodočnost drugi dan, v nedeljo.

Pozneje je zbral Wilson ves svoj pogum in telefoniral gospodični Ethel Hardyjevi. Odzval se mu je ženski glasek.

— Kako se počutite, gospodična Hardyjeva. Dober dan, gospa Higginsova, — je nadaljeval Wilson telefonski pogovor. — Kako se počutite?

Zdelo se je, da se gospa Higginsova ne počuti nič kaj dobro. Bila je zelo razburjena. — Še nikoli nisem preživela tako grozne noči, kakor snoči. William pravi, da sta prišla z gospodom Thompsonom povsem trezna domov, toda glasovi, ki so se slišali iz vajne kopalnice, to je bilo nekaj strašnega. Kakor da kličemo nekdo za vrati na pomoč in prosim usmiljenja. A mi nimamo ključa.

— Pomirite se, gospa Higginsova,

pridem domov in preiščem to. — Ste še tam, gospodična Hardyjeva?

Toda telefon se ni več oglašil in tako je ostal Wilson sam s svojimi mislimi.

Tistega dne se Wilson ni vrnil takoj domov. Obedoval je v klubu, a ko je bil prepričan, da je prišel čas, ko odhaja gospa Higginsova z doma, je krenil domov. Pred hišo je srečal Thompsona.

— Torej kaj, — je zaklical, — kaj počenja Elisa?

— Kaj se nisi bil doma? Kaj ne misliš, da bo mačka že lačna?

Wilson se je ustrašil.

— Bože moj — je zajekal. — In vse restavracije so že zaprte.

— Restavracije? Čemu ti bodo restavracije? Mlekarno potrebujeva.

— Veš kaj? — se je oglašil Wilson nenadoma. — Poskusiva v lekarni. To je edini lokal, ki je še odprt. Pridi in izpusti mačko iz kopalnice, jaz pa morda ta čas kaj naknem.

Čez četr ure je bil ves upehan doma in zmagovalno je potegnil iz žepa lonček. — No, Elisa, — je mrmral in izpraznil lonček v skledico za mlo. — Glej, smetanice sem ti prinesel, smetanice, ki jo rabijo gospodinje za čokolado.

Eliza je lizala in vihala konček repa. Potem je blaženo zamurlikala in začela svažiti sebi in svojim potomcem koža-

Moda in ženski kotiček

Slušateljice ljubljanske univerze

Letos jih je že 172 — Prve Slovenke v javnih poklicih — Največ slušateljic ima filozofska fakulteta

Ljubljana, 24. decembra.

Pred vojno se je, kakor znano, Avstrija izmed vseh evropskih držav najdlje upirala pripustiti tudi žensko mladino na moške srednje šole. Višja izobrazba ženske mladine je bila mogoča samo na ženskem učiteljskem, na licejih in višjih dekliških šolah. Zato je razumljivo, zakaj smo Slovenci dobili šole po prevratu in z ustanovitvijo svoje univerze akademično izobražene žene. Od ustanovitve univerze narašča hitro od leta do leta število slušateljic in letos jih je na univerzi nič manj nego 172. V štirih letih se je število slušateljic, kakor smo že poročali ob začetku letošnjega zimskega semestra, podvojilo.

Še zanimivejšo sliko pa dobimo, če pogledamo slušateljice, kakor so se porazdelile po fakultetah in skupinah. V luči te statistike se nam kaže zanimanje žensk za ta ali oni študij in seveda tudi zanimanje za ta ali oni poklic.

Pravi poklici Slovenk

Po podatkih, ki jih je zbrala znana voditeljica slovenskih po emancipaciji stremeljica žena Alojzija Stebijeve v knjigi »Slovenska žena«, smo imeli že pred vojno lepo število učiteljic, otroških vrtnaric, učiteljic ženskih ročnih del, poštinskih uradnic in žen, izobraženih za razne trgovske posle. Drugi poklici, kakor farmacija, zobna tehnika, višja mesta po bankah in trgovinah, v kemičnih laboratorijih so se šele pozno pri nas začeli polniti z ženami. Novi poklici so nastali za naše žensko po vojni, kakor poklic oskrbnih sester za nego dece, poklici v ambulatorijih, sestre, bolničarke i. t. d.

L. 1872 je bila nastavljena prva slovenska poštna uradnica Marija Vrhovec pri eraričnem brzojavnem uradu v Ljubljani. Zdej je v poštni službi že okoli 1000 žensk.

V komunalno službo je bila sprejeta pri ljubljanskem mestnem magistratu prva ženska l. 1905. Zdej je na mestnem magistratu že okoli 50 ženskih moči.

L. 1904 se je Slovenka Julka Arhova prva posvetila suhoparnemu študiju na čunovodstva in je službovala v Gradcu.

L. 1912 je ga. Albina Arh-Potočnik kot prva ženska položila na Dunaju izpit za poučevanje na trgovskih šolah.

Slovenke v akademskih poklicih

Prva Slovenka, ki je položila izpit iz filozofije na Dunaju l. 1905, je bila profesorica Marija Wiegler, ki poučuje zdej na ženski realni gimnaziji v Ljubljani. Leto pozneje l. 1906 smo dobili prvo Slovenko doktorico filozofije Marijo Urbasovo. Prva slovenska zdravnica je bila dr. Eleonora Jenko, poročena Groyerjeva. Po prevratu je dovršila medicinske študije še okoli 20 žensk.

Prva Slovenka, ki je promovirala na praški češki univerzi, je bila Ana Jenko, ki živi sedaj poročena v Pragi. Študirala je kemijo na filozofski fakulteti, kjer je promovirala kot doktorica filozofije. Poročena je in živi stalno v Pragi. Nekaj časa je študirala tudi v Parizu pri slavni madame Curie in zdej pomaga možu, ki je vseučiliški profesor na praški češki univerzi. Kakih 30 žensk je po prevratu absolviralo tudi filozofske študije.

Juridični študij doslej ni bil posebno priljubljen. Prva Slovenka, ki je absolvirala na juristični fakulteti l. 1923 v Ljubljani, je Milena Pirca, hči ljubljanskega odvetnika dr. M. Pirca. Sledili sta ji l. 1925 Berta Leskova in l. 1926 Ljudmila Cvirn.

Prva Slovenka - inženjerka kemije je bila Valeska Pirca, ki je diplomirala v Pragi l. 1922. Pet let pozneje ji je sledila v isti stroki sestra Zvezdana Pirca, obe hčerki odvetnika dr. M. Pirca. Valeska Pirceva je poročena z ruskim emigrantom Nikolajem Ronžinom, ki je tudi inženjer kemije. »Kemična« zakonca sta se zjela pred leti v Francijo in sta bila zaposlena v kemični tovarni v Creilu, nedavno sta jo pa mahnila v Buenos Aires, kjer služita peze. Rodbina odvetnika dr. Pirca ima pa še četrto hčerko s fakultetno izobrazbo in sicer Nevenko, ki je absolvirala pred leti v Berlinu eksportno akademijo. Torej rekord, kakršnega menda ni dosegla doslej še nobena rodbina v Jugoslaviji. — L. 1925 smo dobili Slovenci še dve inženjerki kemije in sicer Zoro Jirak in Rado Zupančev.

Precej žensk je absolviralo tudi že srednje tehnično šolo, in sicer gradbeno stroko. Ravno tako narašča število absolventov državnega konzervatorija v Ljubljani. Polnijo se z ženskimi močmi od leta do leta v večjem številu tudi stroke, kakor farmacija, trgovstvo, zoboteknika itd.

102 slušateljice filozofske fakultete

Od ustanovitve univerze v Ljubljani ima filozofska fakulteta vedno več slušateljic. Fakulteta ima 27 filozofskih skupin, ki pripravljajo za poklice srednješolskih profesorjev v raznih strokah. Zanimivo je, kako so slušateljice razdeljene po strokah na tej fakulteti.

Največ slušateljic si je izbralo seveda jezikovni študij. Sploh je opaziti, da se slušateljice ogibljejo tako zvanim prirodoslovno matematičnim ved, kjer gre več ali manj za čisto spoznavanje, ki zahteva predvsem intelektualne sile.

Večje nagnjenje kažejo pa do tako zvanih duhovnih ved, kakor jezikoslovje, zgodovina itd., kjer je metoda raziskovanja ni strogo matematična, temveč čisto svojevrsna, ker raziskuje enkratne dogodke v vsej njih kompleksnosti in ne splošno veljavne resnice; to so vede, pri katerih ne gre toliko za čisto spoznavanje, ki zahteva za neko vrsto razumevanja ali umevanja.

Presenetljivo pa je skoro dejstvo, da izmed 102 slušateljic na filozofski fakulteti študira največ in sicer 16 germansko skupino, ki ima kot glavni predmet nemški jezik s književnostjo ali angleški jezik s književnostjo.

Po številu pride za to skupino skupina za narodni jezik s 15 slušateljicami, ki ima kot glavni predmet slovenski ali srbohrvatski jezik s staroslovenskim jezikom.

Število slušateljic potem po skupinah stalno pada, skupina za narodni jezik in književnost, ki ima kot glavni predmet zgodovino južnoslovenske književnosti, šteje še 11 slušateljic, romanska skupina, ki ima kot glavni predmet francoski jezik in književnost s starofrancoskim jezikom, pa 10 slušateljic.

Večina slušateljic se torej pripravlja za filozofski študij, jezikoslovje je očividno najbližje njih duševni strukturi in posebno še germanistika, kar je morda samo s tem razumljivo, da smo bili in smo še pod vplivom nemške kulture. Gotovo bi presenetile številke, če bi zbrali statistiko onih Slovenk med inteligenco, ki poznajo recimo nemško literaturo bolje, nego svojo slovensko ali slovansko. Da je izmed jezikov »tako« za nemškimi, najbližja slušateljicam slovensčina, je že bolj razumljivo in končno ne lepo število slušateljic romanistike tudi nekako v duhu časa.

Zanimanje za eksaktne vede

Preseneča pa tudi dejstvo, da je izmed slušateljic ljubljanske univerze druga večja skupina, ki se zanima za eksaktne vede, torej za vede, kjer je treba imeti predvsem »mозgane«. Tako študira teoretično matematiko kar 6, fiziko pa celo 8 slušateljic. Kar se drugih skupin tiče, kjer so slušateljice dobro zastopane, zavzemata po vseh že naštetih prvi mesti geografska skupina s sedmimi slušateljicami in biološka, slovanska in zgodovinska skupina, vsaka po 6 slušateljic.

Šele vsem tem skupinam slede po številu slušateljic najprej klasična skupina s klasičnimi jeziki kot glavni predmet, ki ima 3 slušateljice in skupina za narodno književnost z zgodovino južnoslovenske književnosti kot glavnim predmetom, ki ima 2 slušateljice.

Sledi 7 filozofskih skupin, ki premorejo samo po 1 slušateljico; to so čista filozofska, fizikalno kemijska, pedagoška, praktično kemijska, fizikalno - geografska skupina in skupina za narodno zgodovino in umetnostno zgodovino.

Brez slušateljic so skupine za uporabno matematiko, za astronomijo, za mineralogijo in geologijo, za orijentalno filologijo, za primerjalno književnost, za etnologijo in etnografijo ter psihološka skupina. O filozofskih skupin je torej takega značaja, da doslej še niso po vsebini svojih predmetov vzbudile zanimanja tudi pri — slušateljicah.

Razen teh 102 slušateljic, ki so porazdeljene po skupinah, kakor je razvidno, šteje filozofska fakulteta še 10 izrednih slušateljic.

Tudi kemija jih zanima

Velik vzor slušateljicam na tehnični fakulteti je najbrž madame Curie v Parizu, kajti od 17 slušateljic jih tu študira 9 kemijo; da hočejo žene tudi »graditi«, in si cer lepo graditi, pričča veliko zanimanje za arhitekturo, kjer je letos 5 slušateljic. Kulturno geodezijsko študira samo 2, gradbeno stroko pa samo ena slušateljica.

Na juristični fakulteti je končno 28 rednih in 1 izredna, na medicinski fakulteti pa 14 rednih slušateljic. S tem imamo statistični pregled slušateljic na naši univerzi, ki je obenem slika zanimanja naše ženske akademske omladine za posamezne poklice in stroke.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše

Ali naj ženske študirajo?

V nemški reviji »Archiv der Frauenkenntnis« je bil objavljen nedavno zanimiv članek o študiranju žensk. Iz članka je razvidno, da po naziranju mnogih učiteljskih in strokovnjakov akademska izobrazba žensk večinoma ne zadovolji, ker ne dosežejo svojega cilja. E. Bucure pravi, da so ženske bolj nadarjene za konkretne, kakor za abstraktne predmete, da imajo več smisla za jezike, kakor za matematiko. Vsi pa priznavajo, da ženske na visokih šolah po marljivosti in častilnosti daleč prekašajo moške. Po končani študijah se pa pri študiranih ženskah hitro ohladi zanimanje za razne vede in razmerje je obratno. Zato so ženske kot učiteljice redke kakor bele vrane. Giese je zbral podatke o odličnih javnih delavcih in med 10.000 ni bilo nobene ženske, razen nekaterih, ki so se udeleževale v glasbi in literaturi.

Zanimivo je, da imajo v Nemčiji študirane ženske več izgledov na moštve kakor neštudirane. V Ameriki, kjer študirajo ženske že zelo dolgo, je pa število poročenih študiranih žensk od leta do leta manjše. Ameriški učenjak Yerks je ugotovil, da vpliva študiranje ameriških žensk zelo slabo na duševni razvoj naroda, ker mnoga nadarjena dekleta odločno odklanjajo zakonsko življenje in vzgojo otrok. Kako vpliva akademska izobrazba na rodniško življenje, pričča zanimiva statistika Maxa Hirscha. Po nji je bilo od 100 višjih državnih uradnikov, starih 30 do 35 let, 32,8% samcev. Med nižjimi uradniki pa znaša ta odstotek samo 6,1.

Odkod žensko junaštvo

Zgodovina pozna mnogo žensk, ki so žrtvovala za svoje prepričanje in ideje najdražje kar so imele — svoje življenje. Že v srednjem veku so občudovali junaško Lukretijo, ženo Tarquinia Collatina, ki se je junaško žrtvovala in katere smrt je bila vzrok razpada rimskega cesarstva. Sveta Cecilija je umrla mučeniška smrt okrog leta 930. Sv. Ana pa l. 303. Devica Orleanska, ki je rešila mesto Orleans, je bila sežgana 30. maja 1431 v Rouenu kot čarovnica in krivoverka. Nesrečna škotska kraljica Marija je umrla kot veleizdajalka 18. februarja 1587 na morišču. Umrla je za svoje prepričanje, da je zakonita kraljica svoje dežele.

Klasičen primer ženske, ki je žrtvovala svojemu prepričanju življenje, je Charlotta Corday. Na predvečer dneva, ko je dosegla francoska revolucija z napadom na Bastillo višek, je umorila vodjo revolucije Marata. Čez štiri dni je bila obglavljena. Pred dobrimi sto leti je izvršila žena nemškega pisatelja Charlotta Stieglitz samomor, da bi s svojo smrtjo vzpodbudila moža k pesniškemu ustvarjanju.

To je nekaj primerov, kakršnih pa pozna zgodovina še mnogo. V prejšnjih časih so se plete okrog tega junakinj cele legende in njihovo junaštvo je bilo obdano z mistično glorio. Naša doba je pa treznaša in skuša psihološko pojasniti te primere ženske požrtvovalnosti in hrabrosti. Ženska je že po naravi taka, da se prav lahko odloči žrtvovati življenje za idejo, ki jo je nenadoma prešinila. Vzrok tiči v tem, da ženska duša kar lahko podleže vplivu velikih idej. V tem je tudi razlika med duhovnim življenjem ženske in moškega. Ženska reagira na čustvene dojme mnogo bolj nego moški. To velja seveda za ženske, pri katerih prevladuje ženska lastnost, in za moške, pri katerih prevladuje moški izrazito moške lastnosti. Znano je pa, da je takih žensk in moških na svetu malo in da imajo večino moški in ženske, pri katerih vidimo lastnosti obeh spolov.

Posledica fiziološkega ustroja ženske je tudi nestanovitnost nenežnega značaja. Ženska dolgo ne more preboleti žalosti, pozabi hitro na jezo, menja pogosto svoje simpatije in je zelo nagnjena k fanatizmu. Zato je bolj usmiljena, pa tudi bolj kruta, kakor moški. Te ženske lastnosti pa vplivajo na čut pravčnosti. Ženske pogosto zahtevajo pod neposrednim vplivom kaznjivega dejanja nastrožjo kazni, čim je pa dotični obsojenec, se jim zasmili in rade bi ga rešile kazni. Za pojav vidimo dan za dnem v rodniškem življenju in v vzgoji otrok. Večja čustvenost ženske je v tesni zvezi z njo primitivno, pogosto podzvedno duševnostjo. Ženska je po svojem telesu in materinstvu tesneje združena z naravo, nego moški. Ona nas spominja na človeka v prvotnem duševnem stanju, ko je nagon prevladoval nad razumom. Ta tesna zveza z naravo se kaže pri ženski posebno v materinstvu. Čut materinstva, s katerim se ženska najbolj približuje naravi in katerega vidimo tudi pri živalih, je moškemu v bistvu primitiven in nerazumljiv, ker izvira iz telesnega razmerja med materjo in otrokom. In ta čut, ki se oglašuje tudi pri otrocih brez otrok v brepenenju po predmetu, katerega bi moglo negovati, je pravi vzrok, da so mnoge ženske tako požrtvovalne in junaške. Često zdrži velika ideja to brepenenje po požrtvovalnosti in prisihi žensko, da pozabi nase in žrtvuje življenje svojem prepričanju. Ženska je rojena mučenica, določena za to po svojem duhovnem življenju. Ta specifična poteza ženske duše nam tudi pove, zakaj imajo nekatere ženske tako velik vpliv na svojo okolico, na moške, na rodbino in celo na usodo celih narodov.

Kdaj gre naprej dama in kdaj moški

Če gre moški z damo po stopnicah dol, mora pustiti damo naprej, seveda če stopnišče ni pretemno in če ni nevarnosti, da bi dama padla. Če pa gresta moški in dama po stopnicah gor, mora iti moški vedno naprej. V gledališče vstopi moški prvi, ker ima vstopnice, ki jih da bileterju in ker mora odvesti damo na njen sedež. Isto velja za vstop v restavracijo in tudi za odhod iz gledališča ali restavracije.

Če gre dama v zasebno stanovanje ali sprejemnico, ji brezpogono gre prednost. Tudi pri vstopu v tramvaj prvi pravi kavalar damo vedno naprej. Olike zahteva, da moški v tramvaju ne sede, dokler ne sede vse dame. Tega se pri nas žal moški ne drže. Če se pelje dama z moškim v tramvaju, izstopi vedno moški prvi in pomaga dami izstopiti. Pravi kavalar pomaga izstopiti tudi starejši tuji dami, če želi, da je to potrebno.

Deset zapovedi za zdravje ženske

Privošči svojemu telesu dovolj počitka. Potrebuj ga, da nadomesti porabljen sile. Če si zvečer zaspana, ne ostani predolgo v družbi. Zapomni si, da je najbolj zdravo ono spanje, ki se začneja ob 10. zvečer.

Varuj se razburjenja, prevelikega napora in pretiranih kretenj po jedi. Med prebavo mora telo mirovati.

Ne jej nikoli, če nisi lačna in privošč organizmu med vsako jedjo vsa, 2 do 3 ure presledka.

Ne pij, če nisi žejna, ne pij tik pred jedjo, niti takoj po jedi. Preveč tekočine razredči želodčni sok in hrana postane neprebavljiva.

Bodi v vsem zmerna, posebno pa v alkoholu. Da ne dražiš ledvic in da te ne bodo na stara leta mučile razne bolezni.

Ne pozabi na gibanje, ki je zelo zdravo. Ne zanemarij izprehodov in sporta, če se ne utrudiš v gospodinjstvu, ki je najbolj zdrav in najkoristnejši sport.

Drži se vedno pokonci in dihai globoko skozi nos, da bodo imela pljuča dovolj zraka.

Neguj svojo kožo. Važno je, da se pore ne zamaše. Kopanje in umivanje pogosto nadomesti zdravilna.

Premaguj se. Ne dovodi, da te prevzame jeza ali žalost. S tem škoduješ svoemu srcu in živcem. ki ti odpuvajo službo, če ne ravnaš z njimi tako, kakor zahteva narava.

Kombinirane obleke

Zadnja leta pritiška moda na žep, ker zahteva skoro za vsako priliko in čas drugačno obleko. Ni torej čuda, da zavzemajo v kolekcijah modnih salonov več prostora obleke, katere laiko oblečejo dame večkrat. pa so vendar elegantne. Z modo je nekako tako, kakor s stanovanjsko krizo. Ljudje, ki so primorani stanovati v tesnih stanovanjih, si pomagajo na ta način, da kombinirajo sobe in da jim služi ena soba v več svrh. Kakor pri stanovanjih, tako so tudi pri oblekah posrečene in ponesrečene praktične in nepraktične kombinacije.

Ponesrečena in nepraktična je gotovo kombinacija popoldanske in večerne obleke z rokavi, ki se v zapustju zapenjajo. Pač je pa zelo hvaležna kombinacija male in velike večerne toalete s kratkim plaščem iz krep - georgeta, lame ali prozornega velura, ki zakriva veliko večerno toaleto, če gre v gledališče, na večerno prireditev itd.

Povsem nova je ideja kombiniranja male svilene obleke z volnenim delom, ki lahko tvori krilo. Zelo originalno je pripenjanje in odpenjanje vlečke ali pravzaprav podal šanega volana na krilu večerne toalete. To pa zahteva krilo z bogatimi gubami in volani, med katerimi se skriva zadaj do tal segajoči volan, ki napravi iz male veliko večerno toaleto. Vse ženske, ki so v službah, poznajo udobnost telovnikov odnosno kratkih plaščev, pletenja iz duvetna ali kase, ki dobro hranijo ves dan malo popoldansko obleko, od katere se vidi samo svileno krilo in košček ovratnika.

Barve

Kako dolgo že nosijo dame črne obleke? Menda od svetovne vojne, ko so se navadile skromnosti in ko niso hotele ničesar, kar bi preveč kričalo. Privadile so se tudi črnim ansamblom tako, da so mislile, da nobena druga obleka ni elegantna. A vendar je ena črna obleka podobna drugi, pa naj bo še tako lepo narejena. Zato so se začele elegantne dame črni oblek ogibati, ker hočejo biti večkrat nove. Zdej je nastala temeljita izprememba, ki pa seveda ne pomeni, da se črne obleke ne nosijo več. Vsaka dama, ki ima količkar bogato zalogo oblek, ima tudi črno obleko, katero obleče, kadar ne ve, kaj bi oblekla.

Črne obleke so iz muslimana, tafta, velura ali čipk, poživljene navadno s svetlo garnituro ali svetlo podlogo. Črna obleka prinaša tudi v letošnji zimski sezoni mnogo čarov, ni pa neobhodno potrebna niti tam, kjer je zaloga oblek velika. V gledališču, restavracijah in na čaankah ne bodo več prevladovala temne barve. Niti one dame, ki si lahko privoščijo samo eno družabno toaleto, se ne odločijo za črno. Izbero si

obleko sveže in žive barve, kajti barve so letos zmigale in se razlikujejo samo po času in priložnosti, ob kateri se nosijo. Tako je določila moda letos nekatere barve izključno za popoldanske izprehode in za večerne prireditve. Če gre dama popoldne v mesto po opravkih ali na izprehod, ji priporoča moda praktično obleko angleškega vzorca, toda blago ne sme biti prosto, niti koskasto. Za take obleke je moško blago, iz katerega se delajo gladke ženske redingote. Popoldanski plašči imajo brez izjeme obliko princeze, popoldanske redingote so pa ohranile klasično obliko, a v barvi prevladujeta beige in rjava. Temnejši odtenki beige so popoldne najbolj priljubljeni.

Plašči nimajo kožuvovinahstih manšet, edini okrasek je širok ovratnik iz trpežnega krzna. Elegantne Parižanke ne nosijo popoldne plaščev svetlejših barve na prdahli ali zelene. Te barve se nosijo samo popoldne. Zelena barva v vseh odtenkih je prekrasna vedno, če je obleka svilena. Črne obleke imajo svetlejši odtenke, čeprav so pripriste. Tako postane rjava barva zvečer zlatenkasta, oranžna rdeča, temno zelena pa svetlo zelena. Za večerne toalete prinaša moda letos tudi nekaj novih in zelo lepih barv, tako diskretno tirkisovo, pavje modro in odtenke barve orhidej, katerim so obpe silajna bodočnost. Te barve so enako lepe v krepčastu, satenu in muselinu. Ko pa začetijo modni saloni čez nekaj tednov zopet pomlad, se pokažejo vse popoldanske barve, bois de roise, sine modra, svetlo zelena itd. Toda pomlad je še daleč.

K smučarski sezoni

Dobili smo prvi sneg in morda ga bo tudi letos preveč, kakor ga je bilo lani. Smučarski sport se pri nas od leta do leta bolj razvija in zdej, ko je pokrila snežna odeja tudi nižave, bo smučanje kmalu v polnem razmahu. O pravilni smučarski opremi pouči vsako začetnico njen klub, če je na pravem mestu. Kljub temu hočemo v naslednjem kratko opisati opremo, ki jo rabijo smučarke.

Odkar so začele gojiti smučarski sport tudi Francozje in Savojski Alpi, so si pariški modni saloni izmislili mnogo smučarskih dresov. Pariški modni žurnali so prinašali vse polno fantastičnih damskih smučarskih dresov, letos je pa konec tega kaosa. Tudi pariški modni saloni so namreč spoznali, da ima pravi sport svoje zakone, ki niso podvrženi fantazijam mode. Dober smučarski dres ne sme propuščati vode, kajti smučarica pada v sneg in bi se sicer zmočila. Čevlji morajo biti taki, da se lahko nosa svobodno giblje, sicer ni mogoče poklekati in delati ostrih ovinkov. Zdej nosijo večinoma tudi dame pri smučanju dolge hlače, ki so lahko spodaj podvezane ali pa od holen ožje, ne smejo pa biti ozke v kolenih. Hlače, kakršne nosijo dame pri jahanju, niso za smučanje, ker se noge ne morejo svobodno gibati.

Iz tega sledi, da smučarski dres ni posebno eleganten, zlasti pa niso lepi veliki čevlji. Toda s tem se je treba spriznati, če se hočemo na smučeh počutiti udobno in varno. Eventualno lepoto vitke postave in dražestnih nožic lahko pokaže dama zvečer, ko se izpremeni iz okorne smučarske bube v ljubkega, pestrega metuljčka. Kakor o dobrem lovskem dresu, tako velja tudi o smučarskem, da je tem boljši, čim udobnejši in starejši je. Blago za smučarski dres mora biti trpežno in mehko. Preveč toplo ne sme biti, saj se smučarica tudi v lahki obleki dovolj segreje. Toplo obleko vzamejo smučarji s seboj samo zato, da bi jih ne zeblo, če počivajo, ali če je zima posebno strupena. Najboljši je topel telovnik ali pa blizu odnosa pulover pod suknjico. Pri blagu je treba paziti, da ne gre ob barvo, ker se pri smučanju pogosto potimo. Trpežni čevlji, ki ne propuščajo vode, so nujno potrebni vsaki smučarki. Isto velja za tople rokavice. K smučarskemu dresu spada končno smučarska čepica, ki varuje ušesa mraza, oči pa snega. Pletene barvaste čepice se nosijo samo ob lepem vremenu.

Aforizmi

Ženske, otroci in narodi imajo pravico biti nehlajeni in to pravico zlorabljajo. Ljubosumna ženska je sovražnica talenta, slave, časti in sreče moškega, katerega ljubi. Ona je celo sovražnica njegovega življenja, ker jo lahko pomiri samo njegova smrt.

Božja previdnost je dala vsakemu človeku njegove igrice: punčko iz cunj otroku, otroka možu, moža ženi, ženo pa hudiču.

Ni skoro ženske, ki bi ne našla solz, če hoče zabrisati svojo laž.

Ženske so močno podobne otrokom, ki padejo in vstanejo, ne da bi plakali, če ni blizu nikogar, ki bi jih pomiloval in tolažil.

Dobra žena.

— Kako si kaj zadovoljen z ženo? Ti kaj pomaga?

— Pa še kako! Vsa pisma mi izroča razpečatena.

Popularizirana zdravniška veda.

Zakaj pravijo vašemu prokuristu »slo-po črevo«?

— Ker je zelo občutljiv in čisto odveč.

Dostojstvo.

— Je res, da vaš mož vedno govori sam s seboj, če je sam?

— Tega ne vem, ker nisem nikoli pri njem, če je sam.

Mistinguette dobiva 600 pisem dnevno

Kako moški nore za njo — Čestitice ima tudi med člani vladarskih rodbin

Slavna pariška pesalka Mistinguette pripoveduje nekaj prigod iz svojega burnega življenja.

da sem Mistinguette in da me mora vsaj na videz poznati, če sem res njegova žena, je zaklical, da je moj mož. Smilil se mi je, toda pomagati mu nisem mogla. Dala sem mu toliko denarja, da se je lahko vrnil domov. Siromaku se je bilo najbrž zmešalo ob pogledu na moji fotografije in vtepel si je v glavo, da sem njegova žena.

Pa tudi med ženskami so nekatere moje ekscentrične oboževalke. Neka starka je trdila za žive in mrtve, da sem njena hčerka. Nič ni pomagalo, da so ji povedali, da je moja mati še vedno živa in da biva v mojem gradu v Bougivalu, katerega je zgradila slavna madame Dubarry.

Poleg nešteti pisem dobivam tudi darila in pošiljke vseh vrst, pogosto od anonimnih pošiljateljev. Včasih so v njih tudi dragulji, a eno darilo me je posebno razveselilo. Bil je miniaturni japonski vrt. Nekega dne sem dobila biserno ogrlico, na kateri je bilo gravirano ime največjih pariških draguljarn. Mislila sem, da gre za imitacijo, ko sem pa pokazala ogrlico večščakom, se je

izkazalo, da so biseri pristni.

Življenje gledaliških umetnikov je težko in zdi se mi, da bi bili vsi pravilni pomagati si medsebojno. Med nepriznanih pevci v zakotnih kabareti so pogosto pravi geniji, katere bi bilo treba samo ginotno in moralno podpreti, da bi se povzpeli zelo visoko. Maurice Chevalier je moj znanec že od mladih let in vesele me, da sva skupaj nastopala v času, ko ga javnost še ni priznavala. V najinem prijateljstvu je prišlo do romantične prigode med svetovno vojno, ko je bil Chevalier ujet in interniran v Nemčiji, pa so ga na mojo prošnjo in osebno intervencijo pri španskem kralju poslali nazaj v Francijo.

Snejem se ljudem, ki trdijo, da me španski kralj strastno ljubi. Govorila sem z njim samo trikrat, enkrat v Parizu, drugič v Deauville, kjer je z menoj plesal, tretjič pa v Cannesu. V Cannesu sem se seznanila tudi z angleškim prestolonaslednikom, ki mi je iskreno čestil k reviji, katero je posetil. Če je sploh med člani vladarskih rodbin kdo, ki me iskreno obožava, je to nedvomno brat bivšega afganskega kralja Inayatullah. Kadarkoli pride v Pariz, si da rezervirati v mojem gledališču ložo za vsak večer in za ves čas svojega bivanja v Parizu. Pred leti je oddal, da mu morajo poslati vsako mojo fotografijo. Zvedela sem, da so vdrl v njegovo palačo med revolucijo uporniki in našli v njegovem kabinetu cel kup mojih fotografij.

Sibirsko bogastvo se bliža Evropi

Sovjetska vlada projektira v Sibiriji drugo veliko železnico, ki bo omogočila izkoriščanje ogromnih naravnih bogastev

Sovjetska vlada je organizirala že mnogo velikih znanstvenih ekspedicij, ki raziskujejo ogromna naravna bogastva severne Sibirije. Pri tem gre v prvi vrsti za proučevanje dalekosežnega načrta, po katerem naj bi se Sibirija z vsem svojim neprecenljivim bogastvom približala Evropi. Načrt se nanaša na tako zvano veliko severno železnico, ki bi vodila sporedno s sibirsko železnico, katere veže zdaj Daljni vzhod z Evropo. Velika severna železnica bi vezala najkrajšim potom tri oceane: Severni, Ledeni, Atlantski in Veliki ali Tih. Sibirski železnica bi se po uresničenju tega načrta dotikala treh oceanov v Murmanskem pristanišču, ki nikoli ne zamrzne, v Petrogradu preko Baltijskega morja in v sovjetskem pristanišču na Daljnem vzhodu nasproti južnega dela otoka Sahalina.

Kakšen je praktičen pomen tega grandioznega načrta? Velika severna morská pot je že zdaj na Karskem morju. Toda ta pot je prosta samo nekaj mesecev v letu. Po Karskem morju lahko napravi parnik v letu samo eno vožnjo. Za razvoj paroplovbe ni na razpolago dovolj trgovskih parnikov. Razširjenje paroplovbe bi bilo mogoče samo tedaj, če bi zgradili na obali Karskega morja velika pristanišča s skladišči in vsemi pripadajočimi napravami. Poleg tega bi bilo treba ustanoviti v bližini pristanišč večje naselbine, ki bi živele samo od dela v pristaniščih. Če pa pomislimo, da vlada v onih krajih skoro pol leta polarna noč in da bi bilo prebivalstvo več mesecev v letu popolnoma odrezano od sveta, vidimo, da ta načrt ni izvedljiv, kajti sedanja oblika gospodarskega življenja potrebuje za svoj razvoj nepretrgan promet.

Poleg tega ne veže ta pot Sibirije z notranjimi ruskimi tržišči. Velika severna pomorska pot služi v resnici samo ozkemu pasu zemlje na skrajnem severu. Med temi ogromnimi pokrajina in sedanjo sibirsko železnico se pa razprostira veliko ozemlje, na katerem sploh ni nobenih prometnih žil. To pokrajino bi lahko nazvali pokrajina nedotaknjene bogastva. Ogromni pragozdovi se razprostirajo tu na več tisoč kilometrov daleč in odkar je zemlja obljubena, ni še zapela v njih sekira. Orjaška drevesa rasto, se sta-

rajo in padajo, trhla debela leže vseprek tako, da je v pragozdu vsaka omijentacija izključena. Leto za letom uničujejo sibirske pragozdove ogromni požari. Na pogoriščih pa kmalu zraste novo mlado drevje. Tu leži trmavo prirodno bogastvo, katerega vrednost je neprecenljiva. Posebno bogate so naravne zaloge šote, ki bo igrala v industriji veliko vlogo, čim se posreči priti do nje.

V Sibiriji so tudi ogromne reke, po katerih bi se lahko razvil živahen promet. Ob Irliš, Jenisej in Lena so dolge po 4000 km. Nižnaja in Turguška po 3500, Viljuj, Aldan in Išim nad 2000, Čulim in Tobol pa po 2000 km. Vse reke so tudi zelo široke. Ob je široka na nekaterih krajih 30 do 40 km. Porečje reke Ob in Jeniseja meri vsako nad 300 milijonov ha. V vse glavne reke se izliva mnogo manjših rek in pritokov. Cela tisočletja že teče tu voda brez vsake koristi za človeštvo in se izliva v Ledeni ocean. Lahko si mislimo, koliko energije je zbrane tu in koliko koristi bi imelo od nje človeštvo, če bi jo izkoristili.

Sibirski železnica vodi večinoma po ozemlju gornjih tokov rek, ki so razmeroma plitve tako, da promet po njih zaenkrat še ni mogoče. Nova železnica je pa projektirana nekaj sto km severno od sedanje sirske železnice in sčasoma bi dobila mnogo stranskih prog in zvez s sedanjo železnico. Na ta način bi bilo tudi omogočeno izkoriščanje vodnih sil velikih sibirskih rek. Stroški za prevoz ogromnih množin premoga iz kuznečkega bazena v uralske železarnice bi bili malenkostni. Vse kaže, da nastane v teh krajih v dolednem času obsežen sistem prometnih žil na kopnem in po rekah. S tem bo tudi odprta pot do ogromnega kompleksa rodovitne zemlje, katero bo mogoče obdelovati. Milijoni ljudi se bodo lahko naselili v Sibiriji in živeli v blagostanju. Že zdaj ustanavljajo nove industrijske kraje in poljedelske naselbine. V Sibiriji so dan vsi pogoji za izdelovanje železniških vagonov, za ustanovitev tovarn za avtomobile, aeroplane, poljedelske stroje, orodje, papir itd. Od evropske Rusije loči severno Sibirijo Ural, ki se vleče od severa proti jugu na razdalji nad 2000 km. Ta del sveta, v katerem so zašopani pravilni zakladi priro-

nega bogastva, še vedno spi. Naloga nove sirske železnice bo zdramiti ga in obogatiti z njim vse človeštvo.

Haremi so postali predragi

Potopisna črtica o deželi, kjer so ženske oči žareče, zapeljive in poželjive

Neka evropska dama, ki je potovala po Orijentu, opisuje življenje orientalskih narodov, posebno pa položaj žensk, ki so bile prav do zadnjega obojene na sramotno življenje v haremi, zdaj so pa večinoma rešene suženjstva.

Čim smo pustili za seboj Gibraltar in se približali afriški obali, je zapelo okrog nas živahno vrvenje. Evropa je bila za nami, bili smo v Afriki. Zemlja je ista, samo življenje je drugačno, intenzivnejše, temperamentnejše, zgosteno v ozkih ulicah. Temperament afriškega življenja je pa drugačen, kakor temperament pariških bulvarjev ali neapolskih korzov. V Tangeru hite mimo nas Francozi, Španci, Angleži, Arabci, Senegalci, židje in kaj vem, kdo še. Tudi ženske vidim, toda večinoma samo oči in noge v opankah. V Evropi vidi človek na ženski skoro vse, v Afriki pa zelo malo. In baš zato, ker je vse drugo zakrito, so menda oči tako žareče, zapeljive in poželjive.

Kmetice in tudi siromašnejše meščanke nimajo zastritih obrazov. Te nosijo na glavi bele rute, povrh pa še široke slamnike, okrašene s pestro volno. Te ženske so me zanimalo po svojem vedenju in položaju v zakonskem življenju. Po mestu hodijo resno in dostojanstveno, vse izražajo samo oči, doma v haremi je pa drugače, tam žive. Spremljevalec, visok Arabec v belem plašču in rdečem fesu, je nas opozoril na dostojnost. Diskretno sem ga vprašala, koliko ima žen. Samo eno, ker jih ne morem imeti več in ker je to zdaj tudi predrago, mi je odgovoril. Brez obotavljanja se mi je izpovedal. Oženil se je kot 18letni mladenič zaradi vojne, katere se ni hotel udeležiti. Vzel je 14letno dekle. V mestu je nam kazal dame, žene in gospodične. Go-

spodične so bile še deklice, o katerih bi človek mislil, da so komaj zapustile otroški vrt.

Arabčeva žena je rodila dva otroka in umrla. Možu ni preostajalo drugega, nego da se je drugič oženil. Za prvo je plačal staršem 300 pezet, koliko je dal za drugo, pa ni hotel povedati. Z drugo pa ni bil zadovoljen, ker ni lepo ravnila z otročičema iz prvega zakona. Toda nesreča nikoli ne pride sama. Že pri samem spominu se je Arabec prijel za glavo. Ženi sta se prpirali, obe sta hoteli imeti prav, bili sta ljubosumni druga na drugo, kričali sta zjutraj, opoldne in zvečer. Ubogi mož ni mogel poljubiti ene, da bi ne začela druga besneti. In tako prav za prav ni imel nobene žene.

Razmišljal je, katere je kriva, da doma nikoli ni miru, pa ni mogel ugotoviti. Vprašal je svojo mater, ki je živela pri njem, pa tudi oni ni vedela. Končno je drugo ženo odslavlil in ji izplačal odpravnino. Eno si je pridržal in dejal je, da mu popolnoma zadostuje. Mimogrede je nam pokazal krasno vilo, kjer biva imeniten gospod s 30 ženami. Pripomnila sem, da je lahko imeti več žen, če jim ni treba neprestano kupovati novih oblek. Arabec se je zarežal in odgovoril, da je to samo na ulici, v haremu je za drugače. Kar dobi ena, hoče tudi druga, tretja, četrta itd. Vsaka si izmišljuje kaj drugega.

Kdor samo potuje po Afriki, težko pride v pravi harem. Haremi, katere pokažejo tujcem v arabskih kavarnah, so v glavnem apaske beznice, kakršne vidi človek v Parizu ali v Londonu. Če hoče vzeti Arabec novo ženo, je njegova odgovornost večja od odgovornosti moškega pri nas, ko si poišče novo ljubico. Arabec mora ženo kupiti, ko se je pa naveliča, jo pusti v haremu ali pa ji mora izplačati odpravnino.

Lov na volhune

Vladimir Orlov, ki je bil pod carskim nežnomo v Rusiji državni svetnik in preiskovalni sodnik za zločine po zakonu o zaščiti države, je bil po prevratu sovjetski sodni uradnik in kot tak je zbral proti sovjetski vladi zanimiv material, ki ga je v inozemstvu objavil. Te dni je izdal zanimivo knjigo »Morilci, ponarejalci in provokaterji«, v kateri opisuje med drugim usmrtevec ruskega podpolkovnika Mjasojedova, obsojenega med vojno zaradi volhunstva v prid Nemčiji na smrt. Mjasojedov se je takoj upravljal krivnik, da so ga morali skozi vrata varšavske trdnjave nesti in vleči na morišče. Nepristano je kričal, da noče umreti. Krivnik ga je moral zvezati, predno mu je zadrgnil vrat.

Orlov pripoveduje v svoji knjigi tudi zanimivo zgodbo, kako je postal 35-letni ruski polkovnik in notorični pijanec Stein zaradi strastne ljubezni do svoje lakomne kuharice zločinec. Stein, ki je bil žrtev oderuhov in kateremu je pretil škandal, se je s pomočjo nekega odedruha seznanil s pustolovcem, ki mu je predlagal, naj začne v Lvovu izdelovati ruske bankovce. Preskrbel si je potni list na tuje ime in odgovoril s pustolovcem v Lvov. Spotoma so ga na vlaku napadli štirje avstrijski častniki in ga odpeljali na Dunaj. V vojnem ministrstvu na Dunaju je dobil 700 rubljev in odgovoril je pisмено na več vprašanj, ki se mu pa niso zdeli sumljivi. Potem sta ga dva avstrijska častnika odpeljala v separiranem kupeju I. razreda z brzovlakom do Rave na ruski meji.

Stein je kmalu potrošil za žganje in darila svoji ljubici vseh 700 rubljev in omenjeni pustolovec ga je drugič izvalil na Dunaj. To pot so se pa nanašala vprašanja v avstrijskem vojnem ministrstvu na važne vojaške tajne in

Stein ni hotel odgovoriti. Prisilili so ga s tem, da so mu zagrozili s preiskavo. Ponovno se je vrnil v Ravo, kjer je zopet napravil ves denar. Pustolovec mu je zagrozil, da ga razkrinka, če mu ne preskrbi pri štabu varšavskega, ki jevskega in petrogradskega vojnega okruha tanih zemljevidov generalnega štaba. Posrečilo se mu jih je dobiti in odpotoval je z njimi na Dunaj, ne da bi vedel, da so mu Orlovi agenti že za petami. V restavraciji na obmejni postaji je bil Stein aretiran. Hete je simulariti blaznost in kričal je: »V nebesa hočem! Ne zadržuj me, sicer te raztrgam!« Ko ga je pa Orlov vprašal, kako je ime njegovi kuharici odnosno ljubici, je priznal, da je res volhun in za Avstrijo.

Tudi moški so histerični

Na ameriški univerzi Colgati sta proučila psihologa Laird in Mac Clumpha okrog 600 slušateljev in slušateljic, da določita smer in intenzivnost njihove duševnosti. Ugotovila sta, da je med ženskami 10 odstotkov več molčečih in pesimističnih značajev, nego med moškimi. Utrujenosti je bolj podvrženo 20 odstotkov študentk več nego študentov. Tudi nevrestenija je pri dekletih bolj razvita, nego pri fantih. Nasprotno je pa histeričnost pri študentkah in študentih enako razvita.

Ta ugotovitve pomeni hud udarec za mlade Američane, ki so ponosni na svoje zdrave živce ter praktični smisel za sport in telovadbo, v resnici so pa histerični kot ženske, katerim sta ta bolezen pogosto po krivici očita. Omenjena psihologa sta tudi ugotovila, da so ženske pod enakimi pogoji bolj sanjave in da imajo le malo smisla za praktične stvari, dočim kažejo moški že v dijaških letih večje zanimanje za praktično življenje, nego za razne fantastične in srčne zadeve.

šček. Slednjič je v veliko presenečenje obeh svojih rednikov odnesla mladice v smetiščino, sama si je postlala v stolu za dežnike.

Drugo jutro se je zbudila zelo lačna in menda v blaženem spominu na sladko smetano, je užaljeno odklonila skodelico kave.

Wilson je bil zelo ogorčen in izjavil je, da se mora Elise čim prej odkrižati. Trdil je, da bi še enega takega dneva ne mogel preživeti.

— Pa jih ubij! — je izjavil Thompson hladnokrvno.

— Bog varuj! Hočem jim samo preskrbeti nov dom. Morda najdem kje za mestom rodbino, ki bi uboge mucke sprejela.

— No, vidiš, gospa Higginsova bi ti lahko posodila košaro, da bi jih imel v čem odnesti.

— Neumnost! Še na misel mi ne pride vlačiti po mestu košaro. Raje vzamem kovčeg.

Wilson se je začel pripravljati na pot in ko je bil pripravljen, je posadil Eliso z rodbino v kovčeg in ga zaprl. Potem je vzel žepni nož in začel rezati v usnje ob straneh luknjice.

Skrpanje usnja je zdramilo Thompsona iz zamišljenosti in obrnil se je od

okna, ko je bil Wilson skoro že končal. — Kaj pa počenjaš z mojimi kovčegom?

— Kot član »Društva za varstvo živali« ne morem dovoliti, da bi se uboge mucke zadušile. Zbogom, do večera se morda vrnem.

Pustil je Thompsona samega in odšel. Na ulici se je ustavljal pobalin z novinami in počil v smeh. Wilson se je ozrl na kovčeg in opazil, kako maha iz njega dolg mačji rep.

To je bilo ob času, ko gre največ ljudi v cerkev, toda avtobus, ki je vozil v predmestje, je bil skoro prazen. Wilson je postavil kovčeg k nogam in začel čitati novine.

Avtobus se je začel polagoma polniti. Nekdo je sedel k Wilsonu in zadel z nogo ob kovčeg. Začelo se je glasno miaukanje in Wilson je prestrašeno pogledal, če ni morda kdo slišal Elisnega protesta. Nasproti njega je sedela dama, ki ga je ves čas gledala. Wilson se je zdržnil. — Dober dan, gospodična Hardyjeva, — je zajecjal.

Zahvala se mu je zdela nekam hladna, vendar je pa vzel svojo prtljago in prisedel k nji.

— V cerkev ste namenjeni, kajne? Iz kovčega se je zopet začulo mi-

miaukanje. Wilson je začel kašljati in žal mu je bilo, da avtobus še bolj ne ropoče.

— Da, — je odgovorila gospodična Hardyjeva. — A vi? Se peljete na izprehod? Mislim, da pridete danes k Mecerovim.

Vest je šepetala Wilsonu, naj govori resnico, pa je ni poslušal.

— Hm, veste, to je tako!

Ta čas mu je šinila v glavo sijajna misel.

— Moja perica stanuje za mestom, pa ji peljem perilo na dom. Sirota ne more priti sama ponj. Njen mož je padel oni dan po stopnicah in si je polomil rebra, a njeni otroci imajo davico.

— Hvala lepa! — je vzkliknila gospodična Hardyjeva in se odmaknila od njega. — Kaj se ne bojite, da bi nalezli to nevarno bolezen?

O, ne, — je vzdihnil Wilson in se plaho ozrl na sprevednika, ki je ves čas ogledoval njegov kovčeg. Kosmat repek je štrlel kviku.

Gospodična Hardyjeva je bila obrnjena k oknu, a avtobus je vozil ta čas med nizkimi hišicami. Prikazala se je cerkev in gospodična je izstopila.

— Pazite na devico, — je še zaklicala za njim. — Se peljete daleč?

— Še nekaj milj, — je odgovoril Wilson. Po tem se je obrnil k sprevedniku, rekoč: Mislim, da uganete, kaj peljem.

— Mačko, gospod, — je odgovoril sprevednik.

— Mačko, šest mačk! Prosim vas, ali veste morda za rodbino ali kraj, kjer bi se jih usmili?

Sprevednik je snel rokavice in držal roke na ustih, da bi si jih segel. Po tem se je obrnil na šoferja, rekoč: — Hej, lke, ali veš, kje bi vzeli mačko?

— Mačke, — je pripomnil Wilson.

— Ne vem. Tu za mestom pozimi nihče noče mačke. V mestu jo lažje spečate. Tam so kraji, kjer kupujejo mačke za krzno.

Wilson je zastokal, planil nazaj v avtobus in se resignirano ozrl na kovčeg. Avtobus se je baš obračal na končni postaji. In tako se je Wilson napotil domov. Vse zamišljen se je stisnil v kot. Naenkrat se mu je pa zdelo, da je hipnotiziran. Njegov pogled se je srečal s pogledom gospodične Hardyjeve, ki je baš vstopila. Dostojanstveno se je ozrla po avtobusu in sedla k Wilsonu.

Vaše milje so pa morale biti kratke da ste že nazaj, — je pripomnila suhoparno.

— Prav nič krajše od vaše maše, — se je odrezal Wilson. — Priznajte, gospodična Hardyjeva, da niste bili v cerkvi, kakor jaz nisem bil pri perici. Hočete vedeti resnico?

— Seveda, posebno če gre za mačke.

— Kako to veste?

— Po repkih, ki mole iz kovčega.

Wilson se je prestrašeno ozrl na kovčeg. Ethel je imela prav. Ves obupan je odprl kovčeg.

— Kako ljubke mucke, — je dejala in pogledala v kovčeg. — Bože moj, saj to je uboga Elisa!

A ko ji je Wilson pripovedoval o dveh dneh trpljenja in strahu, katerega je prežal zaradi muck, se je gospodična Hardyjeva do solz smejala.

— Ne morem vam povedati, kako sem vesela, da sem svojo Eliso zopet našla. Moja mamica mačk nima posebnega rada, jaz sem pa vsa navdušena, če murlika takale ljubka živalica pri peči.

— Ethel, — je zašepetal zaljubljen, — vi imate radi mačke, jaz pa toplo ognjišče.

— Draga Elisa! — je dejala gospodična Hardyjeva ginjeno in zaprla kovčeg. — Mislim, da si zaslužila novo preprogo pred to ognjišče.

Za celibat uradnic ali proti

Žena, ki je bila 15 let v službi, odločno za celibat — Še en glas za celibat uradnic

41

Sicer se nerada spuščam v polemike, ki ponavadi le razgrajajo glave in koncem koncev ne prinese posebnega haska. To pot pa skoro ne morem preko tega.

Ženska emancipacija je prinesla svetu mnogo več slabega, nego dobrega. — Če bi se napravil nekaj proračun, tedaj bi bil za ključek tako porazen, kot so bile za današnje ženske mladine proroške besede Sv. Sibila, da pride čas, ko poreko fantje: »Bežite, dekleta gredo.«

Današnja ženska se je otrešla marsičesa, kar je bilo naših babic in prabab dika in ponos.

Naše stare mamice so se zadovoljile (in o bile bolj srečne od nas, verjamite) na leto z eno novo obleko. — Praznik je bil za nje, ko so jo oblekle. — Njih zahteve so bile skromne. Le v svoje domove so si hotele nakupiti zadovoljstva. To zadovoljstvo pa ni bilo v beganju za zabavami, lepoticami in raznimi tekmovalji. Gledališče ali koncert je pomenil višek sreče, — lepa knjiga pa je bila krona dneva.

Duh časa pa je kakor vihra pomedel vse staro, ne meneč se za to, da pometa nebroj neprecenljivih vrednot.

Nova ženska je vzrasla in ob pogledu na njo mi je trpelo v duši.

Vojna je vdahnila ženski precej škodljive samozavesti. — Priznam in res je, da so se ženske baš v najkritičnejšem času izkazale v marsičem, kar se preje moškemu niti izdaleka ni sanjalo.

Ponosno so lahko na to, — vendar pa ne smejo biti ponosne, da se niso umaknile s svojih postojank, ko so se vračali domov oni, ki so jih za časa vojne nadomestili.

Tudi nekoli so bile vojne!

Če pomislim na prva vojna leta, koliko srčne bede, koliko kletvic, koliko razočaranj so doživeli moški, prišedši iz bojišč. Družinski oče je našel prejšnje mesto zasedeno, idealen dobrovoljec, borec se z vsem žarom ljubezni do domovine, gotovo ni pričakoval, da mu baš ona ne bo mogla nuditi kruha. Mladi fantje, ki so v umazanih jarkih sredi lakote, bojov in mraza sanjali o mirnem domu, — zakaj ga niso mogli dosegati?

Me ženske smo bile temu krive. Z lastnim egoizmom smo jih poegoistile.

Če trdi moški, da ima raje žensko, ki si zna sama služiti kruh, tedaj je že pomelkuzen in se opira na šibka ženska ramena. Če moški ne more skrbeti za ženo in eventualno družino, naj se ne ženi. Če dekle ne more opustiti želji po lišpu in drugih drobnarijah, naj se ne moži.

Ako pa se dva poročita in žena hodi v službo z namenom, da ne bosta imela otroka, je to čisto navadna, oblastveno dovoljena prostitucija.

Če se poročene ženske izgovarjajo na mnogo lažje delo v gospodinjstvu, tedaj ga najbrže ne poznajo do dna. Res je, da so električne naprave, plin in druge novodobne iznajdbe prinesle mnogo olajšav, prinesle pa niso sredstev za nakup.

Vprašanje brezposelnosti se ne rešuje na tak način. Tudi pri nas bi moral obstojati zakon, ki bi dovolil samo neporočenim ženskam službo, pa ne samo po pisarnah, temveč vseh vrst. Le umetnice, šivilje in vdove bi naj bile izzele.

Znanje, ki si ga dekle pridobi v službovanju, lahko mnogo pripomore v domačem

gospodarstvu. Znanje pa ostane še vedno kot rezerva, če postane vdova.

Smelo lahko trdim, da je več kot 80 odstotkov poročenih bolj iz pohlepa po udobnejšem življenju, nego iz resnične potrebe.

Poznam primer, ko žena odvetnika ni ne skriva, da hodi samo radi penziji v šolo, doma pa redi 2 služkinji. Čeprav zaposluje dve moči, ne moreta obe nadomestiti niti dela materine ljubavi dvema nebojlenčkom. Drug primer: Mož, višji uradnik s sigurno penzijo in nad Din 4000 mesečnih dohodkov, žena državna uradnica, nota bene vedno bolehnata. Ta dva primera nista osamljena. Neboj jih je, ki vpijejo do neba.

Koliko dobro kvalificiranih mož, ki so leta in leta žrtvovali za učenje, pa stojijo na cesti?

Če ženske trdijo, da lahko služijo dvema gospodarjema, govori iz njih strah pred izgubo službe. Kakor hitro je v službi, je razdvojen.

Izzivalno se vse to čuje. Kot protitež temu izzivanju pa navajam dejstvo, da sem hči matere, ubožice, ki je morala preživljati devetlako družinico in vem, kaj so služkinje za takšne otroke. Sama pa sem izkusila 15-letno službovanje.

Danes živim ob strani moža, ki s skrbjo in ljubeznijo odстранja vse težje napore življenja — in vendar se ne morem s pravilo silo posvetiti družinici in to potrebno, — kajti 15 let je izmoglalo najboljši soki zdravja.

Ženska emancipacija bo mogla doseči le tedaj resnične uspehe, če bo za cilj imela željo po izpolnjevanju v pravem in polnem obsegu kot žena in mati. Kot taka pa more postati le, če služi z vsem srcem svojemu domu.

Res je, da bi sedanji generaciji žentstva prinesel splošni celibat velik kaos, — prihodnja generacija obeh spolov pa bi ta kaos blagoslovljala.

M. F.

42

To vprašanje nas zaenkrat zanima le v toliko, da preprečimo kumulacijo prejemkov v enem gospodinjstvu, dokler čaka na stotine absolutnih kandidatov na službo. Ako tisoč in tisoč družin izhaja z meževim zaslužkom — četudi skromno in slabo — bi šlo to tudi pri uradnicah, saj se vendar vsaka poroči z možem, ki ima svojo zagotovljeno eksistenco. Predlagam:

Vse one uradnice, ki so poročene z moškimi, katerih situiranost je notorično dobra, na se odpuste iz službe. Tak seznam bi ne bilo pretežko sestaviti. Prav tako naj bi se odpustile vse uradnice, čim de-seže soprog — uradnik neko določeno stopnjo plače. Soprog tovarnar, veleposelnik, večji trgovec, zdravnik, odvetnik, inženjer in višji uradnik, ki še dalje pušča uradnico — soproga v službi, ima pač malo socialnega čuta.

Kar se tiče nosečnosti učiteljic je res, da nosečnost sama po sebi še ni pohujljiva. Če otrok to stanje opazuje doma in mimogrede pri drugih, je to povsem kaj drugega, kakor če se noseča učiteljica izpostavlja po ure in ure otrokom z vidnega mesta, kar daje porednežem povod za razne neslane opazke in šale. Otroci so pač nagajivi in če se morejo na račun učiteljice malo pošaliti, je to z njihovega stališča razumljivo. Naposled pa pridejo

otroci, bodisi sami ali po drugih, še do vse drugih zaključkov in oči se jim odpirajo tam in tja, kjer se ni na mestu in času. Dokler pa še obstoja možnost, da se poučavajo učiteljice — matere, naj se pa sploh vsem učiteljicam strogo zapove neke vrste talar v šoli, ki bodi toliko ohlapen, da se v njem zakrije nosečnost. Ni ga bolj enostavnega sredstva in bi bil tak talar, ali kakor ga že hočemo imenovati, tudi sicer pri današnji modi kaj prikladno oblačilo za uradovanje v šoli.

Da bi bile poročene uradnice, recimo učiteljice, res v službi manjvredne, je v obče nepobitna resnica. Stvar se seveda obrne na bolje, čim otroci dorajajo. Dokler pa mati — učiteljica neguje svoje dete, je že po naravnih zakonih vsa njena pozornost osredotočena na dom in dete, ako pa ne, je slaba mati in ji je dete le »kaj pa je tebe treba bilo«.

Za poklice in službe, ki zahtevajo do minute natančno uradovanje, bi pač uradnica — mati ne bila mogla, pri službah pa, ki še brez velike nesreče prenesejo neko lakost, to se še mogoče. O tem bi vedel ta alj oni šolski upravitelj posebno na deželni marsikaj povedati — toda, kdo bo še tako siten, natančen in nekoletjalen.

Fiat.

Sokol

Oživimo drsalni sport!

Drsanje, največje veselje naših dijaških let, ko še nismo poznali čara hribov in smuč, je zadnja leta zelo izgubilo na priljubljenosti. Toda čisto po krivici. Četudi se drsanje ne da primerjati s smučanjem, je vendar prav zdrav sport, pri katerem se giblje človek na svežem zraku in ki daje človeku gibčnost in čut za ravnotežje. Pred smučanjem ima celo to prednost, da je cenejši in bolj demokratičen, ker je drsalnišče vsakomur pristopno. Zaradi tega je drsanje zelo pripraven pomoček sokolske vzgoje, ki ga moramo zopet dvigniti do zaslužene veljave.

To ne bo težko. Drsalice so prav poceni, tako da jih lahko prinese tudi bolj revni božiček. Za najrevnejše pripadnike društva pa lahko izposodimo drsalice pri imovitejših članih, ki so jih že zavrgli.

Drsalnišče ne velja več kakor malo vode in dela. Stroški za vodo se lahko pokrijejo iz donosa drsalnišča, za delo pa se poleg članstva lahko uporabi tudi naraščaj. Pri nas ima cela vrsta društev svoja letna telovadišča, ki se dajo pozimi za majhni stroški izpremeniti v drsalnišča. Društva pa, ki letnih telovadišč nimajo, si lahko izberejo naravna drsalnišča na ribnikih in drugih vodah.

Z ureditvijo drsalnišča in z nabavo drsalic pa naloga društva še ni končana. Saj tako drsalnišče vzlic imenu in popustu, ki ga imajo na njem vsi pripadniki društva, še ni resnično sokolsko. Da to postane, mora služiti sokolskim vzgojnim namenom, mora postati zimska telovadnica v prirodi. Za kritje režijskih stroškov in za eventualni prebitek, na katerega brat blaginje težko čaka, popolnoma zadostuje, če je drsalnišče odprto za javnost do šeste ure zvečer. Po teluri pa lahko nastopi do sedmih deca, do osmih naraščaj in do desetih članstvo — kakor v telovadnici.

Te telovadne ure naj bi bile urejene tako kakor v telovadnici: vrste, sestavljene po izurjenosti, naj se uče najprej navadnega drsanja, umetnega drsanja ali tekmovalnega stila raznoterosti in iger. Ob koncu ure pa naj se vsi razen začetnikov

združijo k skupnemu rajanju, igram in tekam. Bogastvo telovadne snovi, zlasti v igrah, raznoterosti in tekah je neizčrpno. Pred člansko telovadbo ali pa po njej naj bo pol urice rezervirane za vadbo vadičskega zbora. V začetku bomo morali poveriti vodstvo dobrim drsalcem, neglede na to, ali so člani vadičskega zbora ali ne. Gotovo se bomo potrudili, da se bo vadičjski zbor čimprej tako izuril, da bo lahko sam prevzel vodstvo. Če pa vadičjski zbor sam ne bi zmogel teza dela, lahko to nalogo prenese na dobre drsalce izven zbora, sam pa seveda obdrži nadzorstvo. Zboru se tako delo olajša, in novi ljudje, počaščeni z njegovim zaupanjem, se bodo na ta način navezali na Sokola.

Kako pogosto naj prireja o take drsalne večere, naj se ravnava po razmerah. V društvih, ki morajo pozimi za daljši (zaradi kurjave) ali krajši čas (zaradi prireditelj) prenehati s telovadbo, lahko drsanje poponoma nadomesti telovadbo. Drugod lahko prenesejo društva po en telovadni večer v tednu na drsalnišče ali pa tudi telovadni načrt za en drsalni večer v tednu razširijo.

Večje tekme — društev, okrožij, dveh društev med seboj in žup — bodo povečale zanimanje za drsanje in pridobile novih privržencev.

Z drsanjem pod sokolskim vodstvom bomo obogatili društveno življenje. Članstvu pa pripravili marsikateri veseli trenutek.

— Na beograjskem zletu bodo nastopile članice in naraščajnice ČOS s svojimi prostimi vajami, ki sta jih sestavili s. Burgerjeva in s. Wagnerjeva. Pri skupnih prostih vajah pa bo sodelovalo samo 100 Čehinj, to je isto število kakor od ostalih savezov, ki so včlanjeni v Zvezi slovenskega sokolstva. Na večernih akademijah bodo nastopile češke članice in naraščajnice s posebnimi točkami. Tekme za prvenstvo Zveze slovenskega sokolstva se bo udeležilo 8 tekmovalk, smuške tekme v Mostrani pa 3 tekmovalke. Pri tekmi naših članic Čehinje ne bodo tekmovalke, pač pa pošljejo sodnice.

— S propagando za IX. vsesokolski zlet, ki bo v letu 1932. v Pragi, so bratje Čehoslovaki že začeli. Zlet bo v kratkem uradno naznanjen mestu Pragi. Propagandni odbor, ki je imel te dni svojo prvo sejo, namerava čimprej izdati prvi propagandni plakat, razne brošure, reklame za hotele itd.

— Na Češkem se na naš vsesokolski zlet že prav pridno pripravljajo. Po društvih se zbirajo zletni fond, prirajo se jezikovni tečaji za srboslovščino itd. ČOS pa namerava prirediti več predavanj o Jugoslaviji s skioptičnimi slikami.

Božična in novoletna voščila

Študenti vojno tehniške šole in slovensko dijaštvo v Kragujevcu, zbrano v slovenskem srednješolskem izobraževalnem društvu »Probus«, pošilja vsem čitateljem »Slovenskega Naroda« iskrene čestitke k srečnemu božiču!

Marjan Telatnik, predsednik; Josip Keretič, tajnik in blaginje; Drago Jolin, knjižničar; Anton Plaks, odbornik; Miro Strbenec, odbornik. Člani: Grobelnik Ivan, Marjan Stranin, Belotti Jurat, Primož Josip, Cirger Leon, Pavlič Josko, Kranjc Adolf, Mangetič Florjan, Lochner Dragutin, Prosther Karel, Skuhala Arnold, Kiličan Hans, Ivanovič Aleksander, Čančak France, Higo Vatrovec, Jelen Josip, Samarin Rafael, Trččen Stanislav, Krolo Frano, Santak Vinko.

Vse narodno mislite Slovence prosimo, da se za božič, na praznik veselja in sreče, spomnijo tudi na oddaljenih rojakov — študentov v Srbiji in nas obdajajo s takšno domačo knjižjo kot priročnik našim bratim knjižničarjem. Se enkrat iskren pozdrav in srečen božič! Knjige sprejema: Te-

laško Marjan, študent vojno tehniške šole, Kragujevac.

Tvrat, Boka Kotorska. Vsem staršem, bratom, sestram, posebno nepozabljam našim lepim dečkom želijo čuvarki sinjega Jadrana, slovenski moravski podčastniki narodniškega tečaja veselo božične praznike ter srečno novo leto.

Novak Ivan, Sv. Jur - Loka; Čučnik Maks, Jelar Josip, Sprajcar Milan iz Ljubljane; Skok Alojzij, Kamnik; Jufi Govekar, Zet; Artur Plaser, Zidani most.

Iskrene čestitke in pozdrave za božične praznike in novo 1930. leto vsem članicam in čitateljcem »Slovenskega Naroda«, posebno pa še svojim ožjim prijateljem in znancem prepepepe mesta Kranja in okolice, pošilja Košenik G. Pranj, avstrijski narednik v Skopju.

Dunajski penzionat za deklice in nadaljevalna šola za izomiko

(Wiener Töchter-Pensionat und Fortbildungs-Schule)

Carola v. Kastaly VIII. Langer-gasse 65.

Vsi šolski tipi, jeziki, glasba, gospodinjstvo, kuanje, umetna obrt, ročna dela, slikarstvo, sport, itd. Internat, pol-internat, eksternat. Najbolje se reference. Moderna higija, komfort, tekoča mrzla in gorka voda.

Literarno krošnjarenje

Pred leti se je pri nas razpasla valjiva razvada, da pisatelji najrazličnejših knjig izdajajo knjige in revije v lastnih založbah in potem z njimi krošnjarijo od hiše do hiše ter ponujajo svojo robo, kakor bi prosili podpore. Ali ne čuti, da s tem avtorji izrekajo sami kaj neugodno, po pojmovanju večine celo uničujočo kritiko svojih del? Ljudje pač mislijo, da stvar, ki je noče založiti založnik, ni vredna, da bi izšla. Na drugi strani pa tudi drži, da smo od krošnjarjenj vajeni kupovati le »šunde in zuto nadlogovani kupci tudi sodijo, da tudi knjige niso dosti vredne, če jih pisatelji morajo ponujati po hišah. Seveda so med deli tudi izjeme, vendar jih krošnjarenje diskreditira tako, da samozaložnik škoduje tudi prodaji svoje knjige po knjigarnah.

Najbolj literarni krošnjariji nadlegujejo nas državne uradnike. Skrajno netaktno in nekoletjalno pa je, če celo državni uradnik teka od urada do urada in ponuja svojim znancem in neznancem svoje tiskane delne proizvode. V lastnem uradu to vsiljivo postopanje diši celo po izsiljevanju in korupciji. Velikemu delu samozaložnikov tudi krošnjarenje ni potrebno. Čuli smo celo o gospodu pridobitniku, možu najvišjega socialnega položaja, da je baže njegova služkinja nosila spomine svojega dostojanstvenega gospodarja od hiše do hiše na prodaj. Takrat so po trafikah prodajali tudi Jerančičeve spomine in zagrebški šund, ki ga je pa policija hvalevredno zadržala. Prišli smo tako daleč, da celo založniki osebno hodijo od urada do urada in zbirajo naročnike in subskribente. Bog pomagaj, ki je vendar pod častjo ugledega stanu. Ali si morete predčiti starega g. Bamberg, Schwentnerja in dr., če bi s knjigami v aktivki prosjati dnevnice in tipkarije, naj se jih umislilo? Ali je krošnjarenje skladno z doktorskim naslovom in z ugledom, ki ga mora varovati vsak državni namestnik. Kje je decorum?

Gospodje pisatelji in založniki vsi vedo, da uradnostno kljub svojim mizernim razmeram vendar še vedno kupijo največ knjig, vedo naj na tudi, da si jih znajo sami poiskati, kakršnekoli in kjerkoli hočejo. Zapišite naj si, da tudi literarni krošnjarijem veljajo napisi in prepovedi: Krošnjarenje je zabranjeno!

Državni uradnik.

2839

Pijte!

POMERIN

Najboljša brezalkoholna pijača — Dobiva se povsod

TVORNICA ARKO ZAGREB

Marcel Priollet

Seržant Diavolo

Roman

— Služba me kliče v pralnico. Predno se pa grofica vrne, pridem še nazaj. Sama ji sporočim, da jo čaka sel njenega soproga.

Marija je odšla in Maxime de Frileuse je ostal sam.

Najprej se je radovedno ozrl po salončku, kjer ga je bila pustila sobarica. Ugajal mu je, ker je bil zelo intimno opremljen. Na stenu so viselo lepe slike. Poleg vrat v predsobo so bila še dvojna vrata, vsaka na drugi strani. Bila so odprta.

Skozi okence v steni se je videlo širo morje, segajoče v nedogledno daljavo.

Polkovnikov sel se je najprej nagledal morja. Potem so ga pa začele zanimati novice, posebno o vojni v Maroku. Začel je čitati novine.

Bil je tako zatopljen v čitanje, da ni slišal, kako so se v drugem nadstropju odprla vrata na hodnik, takoj za njimi pa vrata bližnje sobe.

Maxime se je zdrznil šele ko je zaslišal v sosedni sobi glasove.

Takoj je spoznal, da sta se grofica de Royaljoie in njena krščanka vrnili naravnost v sobo, ne da bi šli skozi salon in prej, predno se je vrnila sobarica iz spalnice.

Seržant je vstal, da bi opozoril dami nase. Toda en stavek je zadostoval, da je obstal kakor vkopan.

— Kaj vam pa je, draga botrica? —

je vprašal deklinski glas.

— Nič, dušica, nič, — je vzdihnila grofica resignirano.

— Ne odgovarjajte mi tako, prosim. Ptčica, ki ste jo pobrali in segreli v svojem naročju, je že toliko stara, da vse razume. Jasnjo je, da trpite. Vsak dan ste drugačni. Zdrava barva izginja z vašega obraza. Vaša ramena se upogibajo kakor pod težo strašne utrujenosti. Prepričana sem, da trpite. Zakaj mi ne dovolite deliti z vami bridkosti?

— Ne, draga moja, so stvari, katerih tvoja ušesa ne smejo slišati. Saj se ti še sanja ne, kako podli so ljudje in kako strašno je življenje na svetu. Tvoja duša je še neomadeževana. Noben madež ne sme priti do nje.

Maxime de Frileuse se ni hotel pokazati.

Iz pogovora med Moniko de Royaljoie in Yveto Boise mu ni ušla nobena besedica. Obe sta imeli očarljiv glas, prvi je zvenel ožje, drugi plaho.

Srečno naključje je naneslo, da so bila vrata iz sobe v salon odprta. Toda Maxime de Frileuse ni mogel več zlorabljati tega naključja. Prisluškovanje se mu je zdelo nedostojno.

— Botrica, — se je začel ta čas Yvetin glas, — botrica, ni prav, da mi ne zaupate. Zadržite čase ste vedno bolj molčeči, in to vas polagoma ubija.

Zagotavljam vas, da sem vredna postati vaša zaupnica. Zaupajte mi svoje težave, ne bo vam žal. Raje zveš se tako bridko resnico, samo da se iznebim dvomov in slutnji, ki mi grene življenje. Moja fantazija ima prosto pot. Slutim — Mila Yveta ...

— Vse noči ne zatisnem oči. Vstanem in po prstih se splazim k vratom vaše

spalnice. Poslušam vaše vdihovanje in pritaeno plakanje. In polasti se me obup, ker vas iskreno ljubim, pa vam ne morem pomagati. Zdi se mi, da sem vam postala naenkrat tuja ... in ta misel mi je neznosna. O, če bi vedeli, kako sem nesrečna. Če imate kako tajno, zaupajte mi jo. Če vam hoče kdo storiti kaj žalega, povejte mi njegovo ime. Znala vas bom brniti.

Maxime de Frileuse je zaslišal te besede v hipu, ko je hotel stopiti iz salončka. Neka notranja sila ga je zadržala.

— Je polkovnik de Royaljoie vzrok vašega trpljenja? — je vprašala Yveta z drhtečim glasom.

— Ne, ne ... kaj pa misliš! Hubert je v vsakem pogledu vzrok zankonski mož. Edino, kar mi ne ugaja, je njegova pretirana hrabrost in disciplina. Vem, da ne pazi dovolj na svojo glavo. Ne prestande se bojim zani.

— Kaj vam torej je, botrica?

Maxime de Frileuse, ki je še vedno prisluškoval, je spoznal, da je Monika slednjč sklenila izdati svojo tajno. Slišal je, kako je poklicala Yeto k sebi. Stopil je k vratom, da bi ne preslišal nobene besedice. Monika je globoko vzdihnila, rekoč:

— Drago dete, pripovedovala ti bom zelo žalostno zgodbo. Poslušaj me dobro in povej svoje mnenje, da bom vedela, če ti lahko povem vse.

Grofica de Royaljoie je za hip umolknila, potem je za začela svojo povest:

— Nekoč sta živela fant in dekle, ki sta se vroče ljubila. Toda njeni roditelji, višedi na tradicijah in predsodkih, so se odločno uprli poroki, s katero bi se bile izpolnile vse želje in nade mladih src.

Čisti jabolčni sok

Najboljša brezalkoholna pijača — Dobiva se povsod

TVORNICA ARKO ZAGREB

Fant in dekle sta se morala ločiti. Bila sta vsa obupana, toda pomagati si nista mogla. Ker pa premaga mladost vse ovire, sta se domenila, da se sestane in pogovorita o svoji bodočnosti.

Neke jasne noči je prišel fant na vr. Tu je našel dekleta, ki mu je priseglo večno zvestobo. Domenila sta se, kako odstraniti vse ovire, ki so ju ločile.

On, marljiv, energičen in inteligenten fant, je prisegel, da postane bogat in s tem vreden dekleta, katero je še smatral za svojo nevesto.

Da doseže ta cilj, je sklenil izseliti se iz Francije. V tujini bi moral ostati dve leti.

Ta žrtev je bila potrebna in dekle se ji ni protivilo. Toda v trenutku, ko je videla, da odpotuje ljubček tako daleč, se je spozabila. Postala je njegova žena prej, predno sta se pred bogom in ljudmi za vse življenje združila.

Fant je odpotoval s trdnim sklepom popraviti svojo napako. Toda usoda je hotela drugače. Komaj je prispel v kolonijo, ga je položila strašna tropična mrzlica na bolniško posteljo. Po kratkem trpljenju je umrl, ne da bi slutil, da postane njegova uboga nevesta, ki se mu je bila pred slovesom udala, mati.

Njegov prijatelj je obvestil dekleta o nesreči. Mislija je, da tega udarca ne bo prebolela. Toda imela je toliko moči, da ga je prebolela, kajti mislija je na nedolžno bitje pod svojim srcem. Vendar pa ni imela poguma priznati roditeljem, da postane mati, kajti njen oče bi se sramote ne prenesel.

In tako je lažala. Skrila se je, da bi roditelj ne vedeli, da je porodila. Podila je dražestno deklico. Bila je torej žena in mati, ne da bi roditelji kaj vedeli.

To je bila njena prva laž, pri kateri je morala vztrajati.

Prišel je čas, ko se je morala ukloniti neizprosni očetovi volji in postati žena drugega.

Grofica de Royaljoie ni bilo treba nadaljevati. Maxime de Frileuse, stoječ pri vratih, je videl, kako dekle prebledeva in drhti. In ko se je umaknil od vrat, je začul Yvetin krik, ki je pričal, da je dekle vse razumelo.

— Yveta, dušica, hčerka moja, ali mi odpustiš?

— O, mati, kako moreš kaj takega vprašati? Ta trenutek je najlepši v mojem življenju. Nepopisno srečna sem, ker vem, da mi ona, ki sem jo tako iskreno ljubila, ni več samo botrica, temveč mati.

— Razumeti, zlata mamica? ... Tega imena, tega sladkega imena doslej nisem mogla izgovoriti. Teta Boise me je imela zelo rada, toda bila je že stara. Bila mi je bolj babica ... dočim ste vi tako lepi in tako dobri, da sem si želela biti vam podobna, če sem le pomislila na njo, ki mi je dala življenje. In ta vroča želja se mi je izpolnila ... Mamica ... mamica!

Maxime je slišal, kako se mati in hči poljubljata. Njuna sreča je bila nepopisna.

— Nisem mogla več vzdržati! — je priznala Monika. — Tajna me je dušila. Kaj bi bilo z menoj, da me nisi prisilila odkriti izmučeno srce?

Znova sta se objeli in poljubili.

Nesrečna žrtev bratovščine »Črne perunike« se je prva izrežnila. Yveta je izdala tajno njene rojstva tudi zato, ker so jo preganjali ti lopovi. Zašepetala je:

PROTI NAHODU

APOTEKA

Mr. BAHOVEC, LJUBLJANA

Živčni glavobol?

Vsi, ki trpite na živčnem glavobolu, migreni, na-
hodu itd., ter se vsled tega čutite nerazpoloženi in
nesposobni za delo, nabavite si takoj:

»Nosal«

prašek za nosljanje

Z uspehom boste zadivljeni! »Nosal« prežene
bolečine, razbistri in osveži glavo tako, da se
prijetno razpoloženo kmalu povrne.

POMNITE! »Nosal« ne škoduje
želodcu, srcu, ledvicam itd., ker se
ne uživa, temveč šnufa. — Zahte-
vajte v lekarnah in drogerijah iz-
recno »Nosal« à Din 10.— z napi-
som proizvajalca:

APOTEKA
Mr. BAHOVEC, Ljubljana

ZA ZIMSKE SUKNJE

vkljub znižanim cenam še

10% popusta

pri **NOVAK U** spec. trg. sukna

Ljubljana, Kongresni trg

Izkoristite priložnost!

Centralne kurjave vodovode

Inženir
Gustav Zemánek
& Co,
družba z o. z.
Ljubljana, Knafljeva
ul. št. 10 — Telef. 2621

Gula

za
plesno sezono

AL SKARJINE

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi vsem svojim cenjenim gostom in odjemalcem
gostilna in trgovina
J. MARENČE
Dolenjska cesta 20

Vesel Božič

vsem našim cenjenim prijateljem in znancem
Centrala za splošno gramofonijo

Gramofon
A. Rasberger, Ljubljana, Miklošičeva 34

PRIPOROČA SE
Parfumerija „Strmoli“
LJUBLJANA, POD TRANČO 1

Svojim cenjenim odjemalcem,
prijateljem in znancem želi

vesele božične praznike ter

zdravo in sre-
čno novo leto

And. Mejač

veletrgovina z vinom
Komenda pri Kamniku

»Mali oglasi«

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakih.
Za odgovor znakol — Na vprašanja brez znamke ne
odgovarjamo. — Najmanjši oglaš. Din 5.—

Trgovski lokal
lep, oddan na prometni cesti, v
inventarjem ali brez. Posedniki, ki
oddajajo lokale, stanovanja, ob-
moje se zanesljivo name, na »Pi-
sredovalnik«, ker imam več oddaj-
malcov. Marija Jančar, Sv. Petra
cesta 27. 290

Železnato vino
lekarnarja dr. G. Piccolija
v Ljubljani krepča osebne, ma-
karve, odrasle in otroke. 87-

V Karlovcu
prodamo večji objekt, dve leseni
društvi, upolnjen železniški kolosek
dve hiši za stanovanje, zelo re-
bilna. Vprašati: Janko Čerčar, Sv.
Karlovec. 2907

2 strugar. pomočnika
za les, mlada in spretna, s hrano
in stanovanjem v hiši, sprejme s
30. decembrom strgarska delav-
ca s pogonom Babič. Ročica-
Laško. 2908

Motorno kolo
BSA ali AIS, 500 cm., s prikol-
co, le izborno ohranjeno, kupim
oziroma zamenjam za Puch 220
proti doplačilu. — Dr. Šumenjak,
Murska Sobota. 2910

**Budilke
poceni**
 L. Vilhar
urar
LJUBLJANA
Sv. Petra c. 36

Stojnica
lesena, z opko krita, ugodno na
prodaj. Ponudbe na upravo »Slov.
Naroda« pod »Stojnica«/2863.

Drva - Premog - Koks
pri družbi »KURIVO«, Dunajska
cesta 33. Javna skladišča. Tele-
fon 3434. 107/6

Hrastovega lesa
prodam večje množine, prvovrst-
nega, posekanega in do voza
spravljenega. Filip Skok, Kaplja-
vas, Sv. Pavel pri Preboldu. 2589

Premog
in DRVA najbolje vrste dobavlja
L. Pogačnik
Bohoričeva 5. Telefon 2059
94-L

Dražba nepremičnin
iz konkurzne mase Antona Kajčca
v Kočevju se bo vršila dne 30. in
31. decembra 1929, vsakokrat ob 8.
uri pri okrajnem sodišču v Ko-
čevju, dne 2. in 3. januarja 1930,
vsakokrat ob pol 9. uri v občinski
pisarni v Mozlju. — Podrobnejši
dražbeni razpored in dražbeni po-
goji so interesentom na razpolago
v pisarni dr. Ludvika Grobelnika,
notarja v Ribnici, in pri Josipa
Ranku, žandarmerijskem vodniku
v pokolu v Kočevju. 2909

Žaluzije
lesenih tekstilnih rolet (dervo-
miki) rolete iz gradena se do-
be najceneje pri trdku
PETER KOBAL
Kranj — Slovenija
Tel. interurb. 32

**ILIRIJA
koks**
Dunajska c. 46.
Telefon 28-20

Vino opolo
slamčeno pristno, za praznike
zima ves december, čez mico
Din 10.—, brez mesečne nalo-
Din 7.50 v hotelu »Belvedere«,
vli v sodčih. Ne zamudite ugod-
prihke! 2645

Brivske obrti
se rad izučim fant brez staršev,
po možnosti z vsi osebno pri mo-
stru. Ivan Blazovičar, Medvode št.
20. 2590

**ILIRIJA
drva, oglje**

**20odstotne kronske
bone**
kupi Pučka štedionica, založni
zavod d. d., Oštek, Desetična ul.
27. 110/L

Poročne prstane
nudi najceneje **Ivan Pakiž**,
Ljubljana, Pred škofijo 15. 2820

Želodčno tinkturo
preizkušeno, proti zaprtju in dru-
gim težkostom želodca priporoča
dr. G. Piccolij, lekarnar v Ljub-
ljani. 87-L

Strojevodja
za žago od sedem polojarmen-
ov v Sloveniji se sprejme. Na-
stop takoj. Oferte z označbo za-
hlev na A. Šutej, Zagreb III,
poštni pretinec 10. 2814

Izčrpanim
brezplačno pošljemo »Nov način
pomlajevanja in lečenja organ-
zma«, povratek moči, zdravja, de-
lovne sposobnosti in podajanje
aktivnega življenja. Obrnite se na
neslov: Miloš Marković, Beograd,
Kraje Mišana 58. 2867

Strojnik
star 30 let, neoznačen, popoben ab-
stinent, vreden in natančen, strojni
kjučavničar — zmogel in več
parnih strojev, dieselmotorjev,
bencinskih ter motorjev na sesnem
plin, več vseh popravil elektrike
in splošno vseh del v večini ob-
ratih, želi mesta na kakšni večji za-
ga, oziroma skromnem podjetju. Gre
sudi izven Slovenije. O razume-
vanju in natančnosti priporočljivo
sprječevalo na razpolago. — Po-
nudbe na upravo »Slov. Naroda«
pod značko »Vesten in z dožjo
praks«/30. 2866

Klavirii!
Svarim pred skupnim navidez-
ca blaga, cenih klavirjev!
Kupajte za obroke
od Din 400—
prve svetovne fabrikate: Bösen-
dorfer, Stelaway, Förster, Hähz,
Sting original, ki so seoporne
najboljši (lahka, precizna me-
nika). Prodaja jih izključno le sod.
izvedenec in biv. učk. Glasbene
Matice

Alfonz Breznik
Mestni trg 3

Premog in drva
dobite najbolje vrste pri **RUDOLF**
VELEPIČU, trgovina s kurivom,
Ljubljana VII., Sv. Jerneja cesta
št. 28. Telefon 2708. 101-L

Klavirje
strokovno ugledje in popravila **G.**
JURASEK, Ljubljana, Ključavničar-
ska ulica 3, Mestni trg 22. 92-L

Stanovanje za dijaka
petosobna real. gim. s hrano s 1.
jan. 1930 pri boljši rodbini v Ljub-
ljani, 8. št. Ponedelje sprejema
gospa Hanaš, Ljubljana, Gregorčič-
eva 7. 2852

Elektromotor-Dynamo
izlomljeni tok, 220 Volt, 15 HP —
evrvice Siemens-Schuckert, prodaja
Joško »Majaron«, v Borovnici. 2732

Kratek klavir
era, dobro ohranjen, ceno na pro-
dal. Naslov v upravi »Slov. Naroda«.
2591

Klavirje
in pianino prodaja, izposoja, po-
pravlja in čisto ugledje najceneje
— tudi na obroke — tovarna klavir-
jev **WARBINEK**, Ljubljana, Gre-
gorčičeva 5, Rimska cesta 2. 2885

Budilke
3letno jamstvo, Din 60.—, dobite
samo pri trdku **IVAN PAKIŽ**, —
Ljubljana, Pred škofijo 15. 2805

Posest
Realitetna pisarna, družba z o. z.
LJUBLJANA
Miklošičeva c. 4

odda sledeča stanovanja:
DVOSOBNO, mesto, Din 500.—,
DVOSOBNO, Siska, Din 600.—,
ENOSOBNO, Siska, Din 400.—,
STIRISOBNO, blizu Karlovske
ceste, Din 1000.—,
STIRISOBNO, komfortno, mesto,
za februar, Din 1700.—,
DVOSOBNO, kabinet, priključne.
Rožna dolina, Din 650.—,
DVOSOBNO, souporaba kuhinje,
opremljeno, Siska, Din 400.—,
DVOSOBNO, Rožna dolina, Din
600.—,
DVOSOBNO, Bežigrad, Din 700.
in 1000.—,
TRISOBNO, center, Din 1800.—,
TRISOBNO, blizu Erjavčeve ce-
ste, Din 1600.—,
Poleg tega več drugih stano-
vanj, blizu mesta in predmestij,
sobe, lokali itd. 2889

**ILIRIJA
premog**

Ribje olje
sveže, najfinišče, norveško, iz le-
karne dr. G. Piccolija v Ljubljani,
se priporoča bledim, slabotnim
osebam. 87-L

Ročni voziček
mehčen, na štiri kolesa, za pre-
voz težkih stvari, kupi tovarna
žebčev v Tacnu, pošta St. Vld.
2733

L. Mikuš
LJUBLJANA Mestni trg 15

priporoča svojo zalogo
dežnikov in solčnikov
ter sprehajalno palic
Popravila se izvršuje
— točno in solidno —

Znižane cene za Bož. t.

Oglejte si igrane in otroške
vozičke, tricikle, holenderje,
male avtomobile, sivalne stroje,
najnovejša dvokolesa, pnevmat-
iko itd. Velika izbira. Prodaja
na obroke. Ceniki franko.

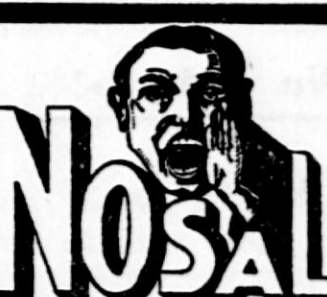
**»TRIBUNA« F. B. L. tovarna dvokoles in
otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovsk» c. 4.**

**VESEL BOŽIČ IN SREČNO
NOVO LETO**

želiva vsem svojim cenj. gostom. Obenem se
priporoča za nadaljni obisk. Točijo se prvo-
vrstna štajerska vina in pristni dolenjski cvi-
ček (Jegličev, Krško-Videm). Vsako uro topla
in mrzno jedila; cene solidne, postrežba točna.
Odprto že ob 4. zjutraj.

Kavarna in gostilna »Leone«, Ljubljana, Kolo-
dvorska ulica.
FANI in LEO POGACNIK.

L. Mikuš
LJUBLJANA
Mestni trg 15
Dežniki
NA MALO - NA VELIKO
Ustanovljeno 1839

N O S A L

prašek proti
NAHODU

Vas takoj reši tega zla.

Din 10.— Proizvajalec:
apoteka **Mr. BAHOVEC**,
109/L Ljubljana

Lovske puške

Roberte, brovning pištole, oštrole za straženje psov, lovske in ribi-
ške potrebščine ima v zalogi: **F. K. KAISER**, puškar v Ljubljani,
Kongresni trg 9.

Naznanilo.

Od danes dalje skozi vse praznike do preklica
se toči čez ulico 1 Din ceneje po litru.

Gostilna pri Tratniku
Ljubljana, Sv. Petra cesta 25

Makulturni papir
kž à Din 4—
prodaja uprava »Slovenskega Naroda«

Tekstilna tovarna

išče dobro uvedenega potnika za Slovenijo. — Nastop 1. ja-
nuarja 1930 s fiksno plačo, dnevnice in provizija. V po-
štev pridejo samo prvovrstne sile, katere naznanjajo
natančno dosedanje delovanje. — Ponudbe pod »Za-
21.745« na Publicitas d. d., Zagreb, Gunduličeva 11.

ČESKA INDUSTRIJALNA BANKA

Podružnica v Ljubljani, Marijin trg 5. Centrala v Pragi, RČS.

17089

Vplačana delniška glavnica in rezervni fondi
Kč 304.000.000—

60 podružnic in espozitor.

Izvršuje bančne posle vseh vrst in sprejema vloge na
knjižice in tekoče račune

Telegrami: Indusbanka Telefon interurb 2104

STOEWER

Pisalni stroji za pisarno in
potovanje ima na zalogi trdka

Lud. Baraža, Ljubljana
SELENBURGOVA UL. 6 — Tel. 29-80

Pristou & Bricelj

črkoslikarja specialista

LJUBLJANA

Resljeva cesta 4

Telefon 2908

Sv. Petra c. 39

us anovljeno 1903

Specialiteta:

steklene napisne table
svetlobni reklamni napisi
pločevinaste črke.

Novost!

Od dnevne svetlobe blo-
ščee steklene napisne table.

Za Božič in Novo leto

velikanski prihranek na izdatkih za obleke, ker dobite
narejene obleke znamke »TIVAR« po originalnih tovar-
niških cenah: za fanto od Din 110.—, za dečke od Din
190.—, za odrasle vsake velikosti Din 290.—, Zimske
suknje od Din 450.—, suknene hlače od Din 89 naprej.

Izvrstna izdelava, cene brez konkurence.
Samoprodaja »TIVAR« oblek
IVAN KOS, družba z o. z.

Sv. Petra cesta št. 23.

**Najbolje sredstvo
za čiščenje kovin**

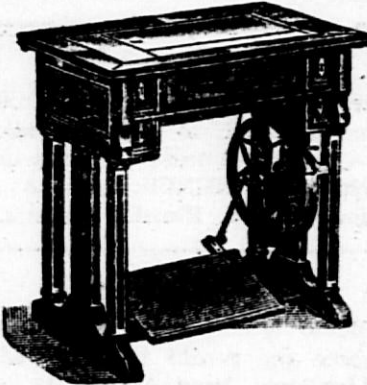
Pazite na ime

„SIDOL“

ter odklanjajte ponarejene znamke!

Hvaležna novoletna in

božična darila

so edinole J. PETELIN-
CA ŠIVA NI STROJI ter
pisalni stroj URANIA v
treh velikostih. DRES-
DEN-SKI fabrikat.

Elegantne opreme, NAJ-
BOLJŠI MATERIAL,
10% POPUSTA samo pri

JOSIP PETELINC * LJUBLJANA

Ob vodi poleg Prešern. spomenika. - Telef. 1293

Beli zobje

olepšajo vsak obraz. Cesto že zadoštuje samo enkratno
čiščenje z prijetno osvežujočo Chlorodont-pasto, da se
lošeže lep sijaj slonovine tudi na stranicah zob, ako se
uporablja posebno izdelano ščetkico za zobe. Ostanki
edi, ki ostajajo med zobmi ter povzročajo radi gnilobe
neprijeten duh ust, odstranjujejo se najtemeljiteje z
Chlorodont-ščetko. Poskusite najprej z malo tubo Chloro-
dont-paste, ki stane Din. 8.—. Chlorodont ščetka za
strobe, za dame (mekke ščetine), za gospode (trde ščetine).
Prstno samo v originalnem modro-zelenem omotu z na-
pisom Chlorodont. Dobiva se povsod. — Pošljite nam
a oglas kot tiskovino (omot ne zalepi) dobili boste
rezplačno eno poskusno tubo za večkratno uporabo
vornice Zlatogor, Oddelek Chlorodont, Maribor.

Na drobno!

Na debelo!

Najcenejše in najboljše kupite vse
prvovrsne

vrvarske lastne izdelke,

**motvoz, žimo, afrik,
kapok, nepremočljive
konjske plahte itd.**

samo pri

Prva kranjska vrvarna in trgovina
s konopnino

Ivan N. Adamič

Ljubljana, Sv. Petra c. št. 31. Tel. št. 2441.
Maribor, Vetrinjska ul. št. 20. Tel. št. 2454.
Celje, Kralja Petra c. št. 33.

Dalmatinska vina

BREZ HRUPA! in velike reklame, toda v prepričanju, da
Vas bo naše blago popolnoma zadovoljilo, Vam priporočamo
za praznike po nižanih cenah čez ulico sledeče:

črnina	Split superior lastni pridelek à Din 11.—
ružica	Split superior last. prid. ekstra » » 12.—
viško	opolo posebno fino » » 13.—
viško	belo posebno fino » » 11.—
viško	belo (vugava) sladko » » 11.—
prošek	črni stari iz suhega grozdja » » 26.—
prošek	beli stari ekstra iz suh. grozdja » » 28.—
Malaga original	6 let staro » » 32.—

Vermut, šamoš, konjak Medicinal, slivovka, tropinovec itd.
po nizkih cenah.

Operna klet, Gledališka ul. št. 2; gostilna pri »Univerzi«, Ži-
dovska steza št. 4; gostilna pri »Trnovskem zvonu«, Krakov-
ski nasip; točilnica Puharjeva ul. št. 1; gostilna pri stari cer-
kvi v Šiški, pri »Dalmatincu«.

Prepričali se bode, da ne cena, temveč blago dela sebi re-
klamo.

Vinska veletrgovina

LOZIĆ & PADOVAN

Ljubljana, Dunajska c. 9

**Za pod
božično drevesce**
priporočamo našo bogato izbiro
zelo prikladnih daril

kakor:

Razno modno blago za obleke in
plašče

Fine modne barhente in baržune

osobito najfinejše znamke »Linden«

Velour, šifon, razno svilo

Sijone in batiste od Din 9.— naprej

Barvaste batiste za damsko perilo

Cefirje za moško perilo

Garniture za spalnice in jedilnice

Preproge za divane iz pliša, volne

in svile

Vsakovrstne posteljne odeje

Preproge, predposteljnike

Erotrne in platnene brisače

Linolej na meter in odmerjen

Platneni in batistasti žepni robci

Najpečja izbira zastorov itd.

A. & E. Skabernè, Ljubljana

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica šte. 50 (v lastnem poslopiu)

Ohrstovanja vlog, nakup in prodaja vsako-
vrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut,
borzna naročila, predujmi in krediti vsake
vrste, eskompt in inkaso menic ter naka-
zila v tu- in inozemstvo safe - deposits
itd itd itd.

Brzjavke: Kredit, Ljubljana — Telefon
št. 2040, 2457, 2548 Interurban 2706 2806
87 L